

Co-funded by the Rights,
Equality and Citizenship (REC)
Programme of the European Union

Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών Youth for Love- Πρόσθετο υλικό

Μια εμπλουτισμένη έκδοση του Youth for Love: Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (πρώτη έκδοση) με σκοπό την ενίσχυση των σχολικών μονάδων στην προσπάθειά τους για πρόληψη και διαχείριση της έμφυλης βίας στο σχολείο και της βίας μεταξύ των νέων

act:onaid

Afol
METROPOLITANA
collegiamo il lavoro

CPE
CENTRUL PARTENERIAT
PENTRU EGALITATE

UC Leuven
Limburg
MOVING MINDS

Ο παρών οδηγός συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση – Τμήμα Δικαιοσύνης, Καταναλωτών και Ισότητας των Φύλων.

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της συγκεκριμένης έκδοσης δε συνιστά αποδοχή του περιεχομένου αυτής, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών του. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα έκδοση.

Επιστημονική επίβλεψη: Mara Ghidorzi, Mariaelena Vittori – AFOL Metropolitana, Corinne Reier - ActionAid Italy

Κείμενα και Μεθοδολογίες: Mara Ghidorzi, Mariaelena Vittori – AFOL Metropolitana; Corinne Reier, Maria Sole Piccioli - ActionAid Italy

Συνεισφορές: Livia Aninoșanu - CPE, Mariza Tsachali, Despoina Kardogerou - ActionAid Hellas, Alessandra Folcio - ActionAid Italy, Nele Kelchtermans, Charlotte Decroc - UCLL.

Επίβλεψη: Maria Sole Piccioli - ActionAid Italy

Προσαρμογή στα ελληνικά: Ευθυμία Γιώσα

Μάιος 2022

■ ΣΥΝΟΨΗ

Το πρόγραμμα Youth for Love 2 συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση – Τμήμα Δικαιοσύνης, Καταναλωτών και Ισότητας Φύλου, και στοχεύει στην πρόληψη, στον εντοπισμό και στην αντιμετώπιση των φαινομένων βίας μεταξύ εφήβων (14-18 χρονών) σε 5 τοπικές κοινότητες 4 ευρωπαϊκών χωρών (Ιταλία, Βέλγιο, Ελλάδα, Ρουμανία). Γι' αυτόν τον σκοπό, προωθεί συνολικά την υιοθέτηση θετικών συμπεριφορών και στάσεων προκειμένου να αποτρέψει και να διαχειριστεί την εκδήλωση βίας ανάμεσα σε νέους, οικογένειες, εκπαιδευτικούς και μέλη μιας κοινότητας, εμπειροκλείοντας όλους τους ενδιαφερόμενους στην ανάληψη των σχετικών πρωτοβουλιών, τις οποίες μάλιστα σχεδιάζουν οι ίδιοι οι νέοι που είναι και υπεύθυνοι για την υλοποίησή τους.

Το πρόγραμμα αποτελεί συνέχεια του πρώτου Youth for love, το οποίο πραγματοποιήθηκε μεταξύ 2019-2021 με επίκεντρο την έμφυλη βία. Όσα μαθήματα πήραμε περπατώντας εκείνο το μονοπάτι τονίζουν τον ρόλο που παίζει το εκπαιδευτικό σύστημα. Το πρόσθετο υλικό που κρατάτε στα χέρια σας χρειάζεται να εξοπλίσει τους μαθητές και τις μαθήτριες με εκείνες τις γνώσεις και τις δεξιότητες οι οποίες θα τους κάνουν να κατανοήσουν, από τη σκοπιά της διατομεακότητας, ζητήματα που σχετίζονται με τη βία μεταξύ νέων (συμπεριλαμβανομένου του διαδικτυακού εκφοβισμού). Επιπλέον, πρέπει να διασφαλίσει ότι τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και το λοιπό προσωπικό του σχολείου είναι σε θέση να:

- δώσουν μια σαφή περιγραφή τού τι σημαίνει διατομεακότητα, και των μοντέλων που μπορούν να προκαλέσουν τη βία μεταξύ των νέων
- αποτρέψουν με τον κατάλληλο τρόπο τη βία μεταξύ των νέων (συμπεριλαμβανομένου του διαδικτυακού εκφοβισμού) και να θέσουν σε εφαρμογή ένα ασφαλές σχέδιο αντιμετώπισής της.

Υπό αυτή την έννοια, το σχολείο συνιστά βασικό παράγοντα. Στην παρούσα «έκδοχή» του προγράμματος, όλοι οι εμπλεκόμενοι έχουν ως βάση αρχές οι οποίες αντιμετωπίζουν το σχολείο ως ολότητα, με αποτέλεσμα το σχολείο να βρίσκει νέους συμμάχους εντός των οικογενειών των μαθητών, μέσω της σταθερής συμμετοχής των γονέων στις δράσεις του προγράμματος. Ο συγκεκριμένος οδηγός αποτελεί μια αναθεωρημένη έκδοση με νέα περιεχόμενα, νέα εργαλεία και νέες μεθοδολογικές μεθόδους που έχουν δημιουργηθεί με στόχο τον εμπλουτισμό του υλικού του πρώτου Οδηγού Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών προκειμένου να ενισχυθεί περαιτέρω η διάδοση και η βιωσιμότητα του προγράμματος. Παρέχει τόσο θεωρητική όσο και πρακτική καθοδήγηση, ώστε να βοηθήσει το σχολικό προσωπικό στο να προλαμβάνει, να αντιμάχεται και να αντιδρά σε διαθεματικά μοντέλα διάκρισης, στη βία μεταξύ εφήβων (συμπεριλαμβανομένης της διαδικτυακής), ένα πολύπλοκο και δομικό φαινόμενο με πολλαπλές μορφές και σοβαρές επιπτώσεις. Τυχόν άλλοι ενδιαφερόμενοι, όπως εκπαιδευτές και οργανώσεις, θα μπορούσαν επίσης να εκμεταλλευτούν τον παρόντα οδηγό για να προωθήσουν και να οργανώσουν παρόμοια προγράμματα σε διαφορετικό εκπαιδευτικό πλαίσιο, τυπικής ή μη τυπικής εκπαίδευσης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Επισκόπηση Προγράμματος Youth for Love

Το Youth for Love 2 υλοποιείται εντός του νομικού και εννοιολογικού πλαισίου του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα του Παιδιού 2016-2021, το οποίο αναγνωρίζει την πρόληψη της βίας ως ένα από τα πέντε πεδία προτεραιότητας για να διασφαλιστεί η υποστήριξη των παιδικών δικαιωμάτων. Έρευνες δείχνουν ότι υπάρχουν πολλοί παράγοντες κινδύνου οι οποίοι σχετίζονται άμεσα με τη βία που προκύπτει σε διαφορετικά επίπεδα: σε ατομικό επίπεδο (π.χ. συμπεριφορικοί παράγοντες και παράγοντες προσωπικότητας), σε οικογενειακό επίπεδο ή σε επίπεδο λοιπών στενών σχέσεων (π.χ. αρνητική επίδραση από συνομηλίκους, απουσία κοινωνικών δεσμών, κακές σχέσεις μεταξύ γονέων και παιδιού, αντικοινωνικές συμπεριφορές γονέων κ.λπ.) και σε κοινοτικό και κοινωνικό επίπεδο (π.χ. μικρή κοινωνική συνοχή, ανισότητα, ανασφάλεια, έμφυλοι και πολιτισμικοί άγραφοι κανόνες) (Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης Ασθενειών, ΠΟΥ, 2015).

Το πρόγραμμα Youth for Love 2 συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση – Τμήμα Δικαιοσύνης, Καταναλωτών και Ισότητας Φύλου, και στοχεύει στην πρόληψη, στον εντοπισμό και στην αντιμετώπιση των φαινομένων βίας μεταξύ εφήβων (14-18 χρονών) σε 5 τοπικές κοινότητες 4 ευρωπαϊκών χωρών (Ιταλία, Βέλγιο, Ελλάδα, Ρουμανία). Γι' αυτόν τον σκοπό, προωθεί συνολικά την υιοθέτηση θετικών συμπεριφορών και στάσεων προκειμένου να αποτρέψει και να διαχειριστεί την εκδήλωση βίας ανάμεσα σε νέους, οικογένειες, εκπαιδευτικούς και μέλη μιας κοινότητας, εμπερικλείοντας όλους τους ενδιαφερόμενους στην ανάληψη των σχετικών

πρωτοβουλιών, τις οποίες μάλιστα σχεδιάζουν οι ίδιοι οι νέοι που είναι και υπεύθυνοι για την υλοποίησή τους.

Ενώ το Youth for Love 1 είχε ως επίκεντρο την έμφυλη βία στο σχολείο, σε αυτή τη δεύτερη έκδοση του προγράμματος, οι συγγραφείς αποφάσισαν να διευρύνουν το πεδίο ενδιαφέροντός τους στη βία μεταξύ των νέων, αντιμετωπίζοντας τη βία και τη διάκριση με πλήρη κατανόηση της αλληλεξάρτησής τους. Ο τρόπος για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο είναι μέσω μιας προσέγγισης η οποία έχει ως πυρήνα της μια ισχυρή κοινοτική δέσμευση, ώστε να χτιστεί ένα συλλογικό τείχος αντίστασης εναντίον των διάφορων μορφών διάκρισης και άνισης κατανομής εξουσίας, πάντα υπό διαθεματική σκοπιά.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το πρόγραμμα στοχεύει:

- Στην ανάπτυξη και στη δοκιμή ενός ολοκληρωμένου εκπαιδευτικού προγράμματος για την πρόληψη και τη διαχείριση της βίας μεταξύ των νέων σε 5 τοπικές κοινότητες σε όλη την Ευρώπη.
- Στην ενημέρωση και στην επιμόρφωση 190 ατόμων που ανήκουν στο ευρύτερο σχολικό προσωπικό με στόχο αφενός τη βελτίωση της ικανότητάς τους να προλαμβάνουν και να διαχειρίζονται τη βία μεταξύ των νέων και αφετέρου το να γίνει ο κάθε συμμετέχων το σημείο επαφής γι' αυτό το ζήτημα στο σχολείο του.
- Στη συμμετοχή 50 γονέων ή εκπαιδευτών σε ένα συγκεκριμένο επιμορφωτικό πρόγραμμα ώστε να ενδυναμώσουν τον ρόλο τους όσον αφορά

την πρόληψη και τη διαχείριση της βίας μεταξύ των νέων τόσο σε επίπεδο σχολείου όσο και σε επίπεδο κοινότητας, αλλά και τις δεξιότητές τους ώστε να διασφαλίσουν ότι είναι ικανοί να παράσχουν στήριξη.

- Στο να κάνει 400 μαθητές και μαθήτριες κοινωνούς χρήσιμων γνώσεων σχετικά με τη βία και στο να τους βοηθήσει να την κατανοήσουν μέσω ενός συμμετοχικού εκπαιδευτικού προγράμματος.
- Στη συμμετοχή 200 νέων ατόμων με σκοπό να καταγράψουν όσες ανάγκες των τοπικών τους κοινοτήτων συνδέονται με τη βία μεταξύ των νέων, και στην κινητοποίηση σύσσωμης της σχολικής κοινότητας για τη συμμετοχή της σε δράσεις πρόληψης και καταπολέμησης της βίας.
- Στον από κοινού σχεδιασμό, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο και μέσω μιας συμμετοχικής διαδικασίας, των συστάσεων πολιτικής του προγράμματος συμπεριλαμβάνοντας σε αυτόν εκπαιδευτικούς και λοιπό σχολικό προσωπικό, μαθητές, γονείς, νέους, οργανώσεις και κινήματα της κοινωνίας των πολιτών και όσους είναι επισήμως υπεύθυνοι για τη χάραξη της πολιτικής.
- Στην ενημέρωση του κοινού, ιδιαίτερα των νέων ατόμων, για το πρόβλημα της βίας μεταξύ των νέων, και στην ενεργό συμμετοχή 1,5 εκατομμυρίου εφήβων παιδιών σε όλη την Ευρώπη μέσω δράσεων επικοινωνίας (διαδικτυακή εκστρατεία και διαδικτυακό παιχνίδι).

Η κοινοπραξία του έργου αποτελείται από τους ακόλουθους ευρωπαϊκούς οργανισμούς: ActionAid

Italia (Ιταλία), ActionAid Hellas (Ελλάδα), UC Limburg (Βέλγιο), AFOL Metropolitana - Agenzia Metropolitana per la Formazione, l'Orientamento e il Lavoro (Ιταλία), και CPE – Centrul Parteneriat Pentru Egalitate (Ρουμανία).

Όλο το υλικό που προέκυψε από το πρόγραμμα είναι διαθέσιμο για δωρεάν λήψη στην κατηγορία «Μάθετε περισσότερα» στον ιστότοπο του προγράμματος: <https://www.youthforlove.eu/el/>

Το έργο συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση με πόρους του Πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση – Τμήμα Δικαιοσύνης, Καταναλωτών και Ισότητας των Φύλων. Διάρκεια: Μάιος 2021 – Απρίλιος 2023

Στόχος, θέματα, μεθοδολογία του Οδηγού

Ο οδηγός απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς, διευθυντές/διευθύντριες, σχολικούς/σχολικές συμβούλους, διοικητικό/τεχνικό προσωπικό, και λοιπό σχολικό προσωπικό, που το κάθε άτομο και όλοι μαζί είναι υπεύθυνοι για τη διαμόρφωση και έπειτα για τη διατήρηση ενός σχολείου ανοιχτού σε όλους, ικανό να προάγει θετικά και υγιή μοντέλα συμπεριφοράς και σχέσεων. Εκτός από τα σχολεία, τον παρόντα οδηγό καλούνται να τον χρησιμοποιήσουν, είτε αποσπασματικά είτε στο σύνολό του, ακόμη και δημόσιοι φορείς και μη κυβερνητικές οργανώσεις. Μπορούν να επιλέξουν εκείνες τις δραστηριότητες και τα εργαλεία που είναι περισσότερο χρήσιμα εντός του δικού τους πεδίου ενδιαφέροντος. Η εφαρμογή του συγκεκριμένου επιμορφωτικού προγράμματος μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία πιο υγιών και ασφαλών χώρων για όλους τους μαθητές, οι οποίοι μακροχρόνια θα επωφεληθούν από τις επιμορφωτικές δραστηριότητες τόσο κατά τη σχολική τους πορεία όσο και στη μετέπειτα ζωή τους. Μέσω του προγράμματος, οι εκπαιδευτικοί και το σχολικό προσωπικό θα έχουν τη δυνατότητα να νιώσουν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και ικανότητα να αντιμετωπίζουν περιπτώσεις βίας μεταξύ νέων, στην οποία διαχείριση των περιστατικών βίας απαιτείται η υποστήριξη και η ομαδική δουλειά όλων των εμπλεκόμενων.

Τα περιεχόμενα του οδηγού στηρίζονται σε θεωρητικές και πρακτικές γνώσεις και εργαλεία που έχουν παρουσιαστεί στο προηγούμενο Youth for Love (2019/2021) και έχουν επιπλέον προκύψει από την ειδική γνώση και πείρα που φέρουν οι συνεργάτες του προγράμματος και οι λοιποί ενδιαφερόμενοι. Ο οδηγός έχει δημιουργηθεί με τη λογική τού ότι το σχολείο συνιστά μια ολότητα, θέτοντας επί τάπη-

τος τις ανάγκες των εκπαιδευτών, του προσωπικού και της ευρύτερης κοινότητας, όχι μόνο σε επίπεδο προγράμματος μαθημάτων, αλλά και σε (πρακτικό) επίπεδο εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. Συνεπάγεται μια συλλογική και συνεργατική δράση εκ μέρους της σχολικής κοινότητας αλλά ταυτόχρονα και με αποδέκτη αυτή, προκειμένου να βελτιωθεί η μαθησιακή εμπειρία, συμπεριφορά και ευημερία, όπως και οι συνθήκες που συμβάλλουν σε αυτές. Η προσέγγιση που αντιμετωπίζει το σχολείο ως ολότητα, είναι σε θέση να αναγνωρίσει ότι τα πάντα εντός της σχολικής κοινότητας, οποιαδήποτε όψη αυτής, μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο στην υγεία, στην ασφάλεια και στην ευημερία των μαθητών, συνεισφέροντας και στην εκπαιδευτική τους εξέλιξη.

Για περισσότερες πληροφορίες και λεπτομέρειες σχετικά με τους στόχους, το μακρο-εκπαιδευτικό πρόγραμμα, τη μεθοδολογία και τα ηθικά ζητήματα, ανατρέξτε στον Οδηγό Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (1): (<https://www.youthforlove.eu/el/Οδηγός-Επιμόρφωσης-Εκπαιδευτικών>)

Το εν λόγω Πρόσθετο Υλικό προτείνει μια εντελώς διαφορετική πορεία, την οποία είναι εύκολο κάποιος να ακολουθήσει και να πραγματοποιήσει – είναι, δε, η προτεινόμενη όσον αφορά στις/στους εκπαιδευτικούς που έχουν ήδη μελετήσει τις ενότητες του πρώτου Οδηγού Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών. Είναι επίσης πιθανό γι' αυτούς να βρουν στο παρόντα Οδηγό περιεχόμενο το οποίο να συνδυάζεται με τις μεθοδολογίες και τις δραστηριότητες του προηγούμενου οδηγού.

Κάθε εμπυχωτής/τρια μπορεί να χρησιμοποιεί τις προτεινόμενες δραστηριότητες είτε του πρώτου Οδηγού είτε του δεύτερου, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα

και τις ανάγκες της ομάδας του/της: αυτό σημαίνει ότι δεν είναι υποχρεωτικό να κάνετε από την αρχή μέχρι το τέλος κάθε ενότητα (εκτός από τις «Διατομεακότητα», «Βία μεταξύ των νέων» και «Πολιτικές και Διαδικασίες»), αλλά είναι δυνατόν να εντοπίσετε εναλλακτικές διαδρομές σχετικά με τις εκάστοτε θεματικές.

Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα για γίνει πιο ξεκάθαρη η πιθανή δομή:

- Παράδειγμα 1 – εάν έχετε εστιάσει στη διατομεακότητα, προτείνεται να εμβαθύνετε χρησιμοποιώντας το αντίστοιχο περιεχόμενο/τις αντίστοιχες δραστηριότητες της Ενότητας 1 του πρώτου Οδηγού «Ευαισθητοποίηση σε θέματα έμφυλης βίας και στερεοτύπων που αφορούν τα φύλα μεταξύ των εφήβων», όπως, για παράδειγμα, βασικούς ορισμούς από τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης, ή της Ενότητας 4 του ίδιου οδηγού «Πρωτόκληση ενός πιο συμπεριληπτικού μοντέλου διοίκησης του σχολικού περιβάλλοντος, όπως η Φεμινιστική Ηγεσία».
- Παράδειγμα 2 – εάν έχετε εστιάσει στην έμφυλη βία, προτείνεται να εμβαθύνετε στη βία μεταξύ συνομηλίκων χρησιμοποιώντας το αντίστοιχο περιεχόμενο/τις αντίστοιχες δραστηριότητες της Ενότητας 2 του πρώτου Οδηγού «Αποδομώντας τις παρερμηνείες σε ζητήματα έμφυλης βίας»
- Παράδειγμα 3 – εάν έχετε εστιάσει στις Πολιτικές και στις Διαδικασίες, προτείνεται να εμβαθύνετε χρησιμοποιώντας το αντίστοιχο περιεχόμενο/τις αντίστοιχες δραστηριότητες της Ενότητας 3 του πρώτου Οδηγού «Ανάπτυξη πολιτικών και διαδι-

κασίων για την αντιμετώπιση των στερεοτύπων φύλου και της έμφυλης βίας στα σχολεία»

Μια διαθεματική φεμινιστική προσέγγιση για την καταπολέμηση και την πρόληψη της βίας μεταξύ των νέων

Το σύνολο του υλικού ακολουθεί μια διαθεματική φεμινιστική προσέγγιση προκειμένου να αντιμετωπίσει τις βαθιές και δομικές αιτίες της βίας. Βασίζεται στην αντίληψη ότι η ανάλυση και οι δράσεις των φεμινιστικών κινήσεων δεν περιορίζονται στα λεγόμενα «γυναικεία ζητήματα», όπως είναι για παράδειγμα τα αναπαραγωγικά δικαιώματα ή η διαφάνεια στο κομμάτι των αμοιβών, αλλά περιλαμβάνει κινήματα με μια ευρύτερη ατζέντα, λόγου χάρη για την κλιματική αλλαγή ή για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Ο διαθεματικός φεμινισμός συγκεντρώνει τις φωνές και τις εμπειρίες πολλών ατόμων για να δημιουργήσει κοινές, πολυδιάστατες οπτικές για το μέλλον, και για να γίνει κατανοητό ότι η καταπίεση εναντίον των γυναικών συνδέεται με τις άλλες μορφές καταπίεσης, συνεπώς χρειάζεται να αντιμετωπιστούν μαζί υπό μια διαθεματική σκοπιά. Τον όρο «διατομεακότητα» επινόησε η συνήγορος για τα ανθρώπινα δικαιώματα και καθηγήτρια νομικής, Κιμπερλί Κρένσο το 1989. Ο διαθεματικός φεμινισμός είναι η αντίληψη ότι όλοι έχουμε συγκεκριμένες εμπειρίες λόγω του φύλου μας, και η αναγνώριση ότι ο καθένας καλείται να αντιμετωπίσει διαφορετικές ταυτότητες και προκλήσεις, οι οποίες ενδεχομένως να τον καθιστούν και ευάλωτο. Για την εκπλήρωση των στόχων του, ο φεμινισμός χρειάζεται να συμπεριλάβει τις διαφορετικές ανάγκες, εμπειρίες και ταυτότητες διαφορετικών ανθρώπων μέσω της υιοθέτησης μιας διαθεματικής προσέγγισης για την αναγνώριση του τρόπου με τον οποίο τα δικαιώματα, η εξουσία και οι συνθήκες ενδέχεται να επηρεάσουν τις αντιλήψεις και την οπτική μας. Αυτές οι ταυτότητες αλληλεπικαλύπτονται και διασταυρώνονται, και είναι δυνατόν να βιωθούν με διαφορετική ένταση ανάλογα με την εποχή. Μπορούν να παραμορφωθούν όταν τοποθετηθούν μαζί, άρα είναι σημαντικό να ακούμε και να αναγνωρίζουμε αυτές τις διαφορετικές εμπει-

ρίες. «Οι γυναίκες δεν εκτίθενται απλώς στον σεξισμό – ο ρατσισμός, οι διακρίσεις υπέρ των ατόμων χωρίς αναπηρία, ο ηλικιακός ρατσισμός, η ομοφοβία, η τρανσφοβία, και οι θρησκευτικές διώξεις συνδέονται εγγενώς με τον τρόπο με τον οποίο οι γυναίκες βιώνουν την ανισότητα». Η διατομεακότητα είναι ένα θεωρητικό πλαίσιο κατανόησης του τρόπου με τον οποίο οι διάφορες όψεις των κοινωνικών και πολιτικών ταυτοτήτων ενός ατόμου (κοινωνικό φύλο, φυλή, κοινωνική τάξη, σεξουαλικότητα, αρτιμέλεια, κ.λπ.) μπορούν να συνδυαστούν και να διαμορφώσουν μοναδικές συνθήκες διάκρισης.

Ένας πραγματικά φεμινιστικός κοινωνικός μετασχηματισμός απαιτεί επιπλέον την αντιμετώπιση όχι μόνο των έμφυλων ζητημάτων, αλλά και των πολιτικών, φυλετικών και οικονομικών αδικιών. Η πραγματική αλλαγή είναι εφικτή μόνο μέσω της καταγγελίας όλων των μορφών διάκρισης και εξουσίας, όχι μόνο εκείνων που επηρεάζουν τις γυναίκες. Γι' αυτό τα φεμινιστικά κινήματα δεν επικεντρώνονται μόνο στις διαπροσωπικές αλληλεπιδράσεις, αλλά και στα συστήματα και στις δομές εξουσίας που συμβάλλουν στην κοινωνική ανισότητα. Ενώ κάποιο άτομο μπορεί να μην είναι από μόνο του προκατειλημμένο, αυτό δεν αλλάζει το γεγονός ότι όλοι ζούμε σε μια κοινωνία όπου ο ρατσισμός/ο σεξισμός/ο ελιτισμός/ο ετεροσεξισμός/οι διακρίσεις υπέρ των αρτιμελών συνεχίζουν να έχουν αντίκτυπο στις ζωές όσων ατόμων δε χωρούν εντός της εκάστοτε κυρίαρχης ομάδας.

Για την επιτυχημένη ενσωμάτωση μιας προσέγγισης με πυρήνα τη φεμινιστική ηγεσία, είναι βασικό να στοχαστούμε πάνω στις σχέσεις εξουσίας εντός του σχολικού πλαισίου, δίνοντας επίσης ιδιαίτερη σημασία σε ριζωμένες δομές εξουσίας.

Με βάση τα παραπάνω, το σύνολο του υλικού βασίζεται σε φεμινιστικές αρχές οι οποίες δίνουν έμφαση σε

διαφορετικά βασικά ιδανικά και συνεισφέρουν ώστε να εφαρμοσούν στην πράξη τον φεμινισμό, θέτοντας εν αμφιβόλω τις διαφορετικές όψεις των ζητημάτων που σχετίζονται με το φύλο:

- **Το προσωπικό είναι πολιτικό:** ένα από τα βασικά και διακριτικά συστατικά στοιχεία της φεμινιστικής σκέψης. Αυτή η αρχή βασίζεται στην πεποίθηση ότι αυτό που κάνουμε στην προσωπική μας ζωή έχει και πολιτικό νόημα, και, επίσης, ότι οι πολιτικές μας ενέργειες έχουν αντίκρουσμα στην ιδιωτική μας σφαίρα.
- **Η βιολογία δεν είναι πεπρωμένο:** οι άνθρωποι δε θα πρέπει να εξαναγκάζονται να διαμορφώσουν την κοινωνική τους ταυτότητα, τον ιδιωτικό ή τον δημόσιο ρόλο τους, βάσει του φύλου τους.
- **Ισότητα:** ο φεμινισμός σημαίνει ισότητα για όλους, όχι μόνο για τις γυναίκες.
- **Συμπερίληψη και ποικιλομορφία:** υπάρχουν πολλές μορφές καταπίεσης και διατομεακότητα του φαινομένου, καθώς πολλαπλές μορφές διακρίσεων –με βάση το φύλο, την καταγωγή, τη σεξουαλικότητα, την αναπηρία και την κοινωνική τάξη κ.λπ.– αλληλεπικαλύπτονται και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, για να διαμορφώσουν τον τρόπο με τον οποίο διαφορετικά άτομα και ομάδες βιώνουν διακρίσεις.
- **Ειρήνη και ασφάλεια:** η διασφάλιση ότι οι γυναίκες δεν υφίστανται σεξουαλική βία, επιτρέποντας έτσι στις γυναίκες να συνεχίσουν απρό-

σκοπτα τη ζωή τους.

- **Σωματική ακεραιότητα και ελευθερία από κάθε είδους βία** – χωρίς ψυχική ή σωματική κακοποίηση, προωθώντας τα δικαιώματα στη σεξουαλική ζωή και την αναπαραγωγή μιας γυναίκας και το δικαίωμα λήψης αποφάσεων για το σώμα τους χωρίς φόβο.

Για περαιτέρω μελέτη και δραστηριότητες εντός της τάξης, μπορείτε να μελετήσετε την Ενότητα 4 «Πρωτόθση ενός πιο συμπεριληπτικού μοντέλου διοίκησης του σχολικού περιβάλλοντος, όπως η Φεμινιστική Ηγεσία» από τον Οδηγό Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (1): (<https://www.youthforlove.eu/el/Οδηγός-Επιμόρφωσης-Εκπαιδευτικών>)

Εισαγωγή στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα

Χαιρετισμοί και συστάσεις

20 ΛΕΠΤΑ

Καλωσορίστε τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες και ξεκινήστε παρουσιάζοντας τον εαυτό σας (π.χ. επαγγελματικό υπόβαθρο· τεχνογνωσία σε εκπαιδευτικά προγράμματα με σχολεία, εκπαιδευτικούς και μαθητές· εργασία πάνω σε θέματα βίας μεταξύ νέων· εμπειρία στη διαθεματική προσέγγιση). Αφότου ολοκληρώσετε τη δική σας εισαγωγή, δώστε τον λόγο στους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες για έναν πρώτο κύκλο γνωριμίας. Ζητήστε τους να πουν το όνομά τους, τον ρόλο τους στο σχολείο (εκπαιδευτικός, διοικητικό προσωπικό, σχολικός/ή σύμβουλος κ.ά.), το αντικείμενο διδασκαλίας τους, πόσα χρόνια εργάζονται στον χώρο της εκπαίδευσης κ.ά.). Επίσης, προτείνουμε να τους ζητήσετε να αναφέρουν δύο αλήθειες κι ένα ψέμα που τους ήρθαν στο μυαλό όταν ενημερώθηκαν για αυτό το εκπαιδευ-

τικό πρόγραμμα. Όποιος ή όποια μαντέψει τη σωστή απάντηση, θα είναι εκείνος/η που θα συνεχίσει, και ούτω καθεξής. Αυτή η τελευταία ερώτηση, εκτός του ότι θα βοηθήσει στο να «σπάσει ο πάγος», είναι διερευνητική και μπορεί να δώσει χρήσιμες πληροφορίες τόσο για τις προσδοκίες των εκπαιδευόμενων όσο και για τα θέματα και τις αλλαγές που χρειάζεται να ληφθούν υπ' όψιν κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος (π.χ. Αντιλαμβάνονται αυτό το πρόγραμμα σαν μια ακόμη τυπική σχολική υποχρέωση; Πιστεύουν ότι είναι χρήσιμο; Έρχονται, μήπως, στο μυαλό τους συγκεκριμένες ανάγκες, ερωτήσεις, ανησυχίες, περιπτώσεις, ιδέες;).

Εισαγωγή στην εκπαίδευση και πώς αυτή εντάσσεται σε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα πρόληψης και καταπολέμησης της βίας μεταξύ νέων

20 ΛΕΠΤΑ

Μετά τον πρώτο γύρο παρουσιάσεων, κάντε μια **εισαγωγή στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα ή στη δράση/πρωτοβουλία όπου αυτό εντάσσεται** (ιδανικά, χρησιμοποιήστε το PowerPoint ώστε να συνδυάσετε λόγο και εικόνα). Μέσω αυτή της εισαγωγής, οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες θα πρέπει να ενημερωθούν για: τους στόχους του προγράμματος/της πρωτοβουλίας, τη λογική του προγράμματος/της πρωτοβουλίας, τις ενέργειες που χρειάζεται να γίνουν στο πλαίσιο του προγράμματος/της πρωτοβουλίας και οι οποίες αφορούν διαφορετικά μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Δώστε το περιθώριο να γίνουν ερωτήσεις και σχόλια από τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες, αν υπάρχει αυτή η επιθυμία, και ζητήστε τους να μοιραστούν τις **προσδοκίες τους (ενδεχομένως και τις ανησυχίες τους)** σχετικά με το πρόγραμμα/την πρωτοβουλία και τα θέματά του/της. Οι προσδοκίες αντικατοπτρίζουν κυρίως τι είναι εκείνο που οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες θα ήθελαν να μάθουν ή νομίζουν πως θα ήταν χρήσιμο να μάθουν κατά τη διάρκεια της επιμόρφωσης. Από την άλλη, οι ανησυχίες εκφράζουν κατά κύριο λόγο τι πιστεύουν ότι θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά τη διαδικασία της μάθησης. Συγκεντρώστε όλες τις προσδοκίες και τις ανησυχίες στον πίνακα παρουσιάσεων και βεβαιωθείτε ότι όλοι έχουν πει τουλάχιστον μία. Σκοπός αυτής της δραστηριότητας είναι να καταλάβετε καλύτερα τις ανάγκες των συμμετεχόντων, τα πιθανά πεδία δυσαρέσκειας, αλλά και να καταστήσετε σαφή τα εκπαιδευτικά όρια (π.χ. το επίκεντρο της εκπαίδευσης, τις ομάδες ενδιαφέροντος, τα ζητήματα προς συζήτηση και αντιμετώπιση κ.λπ.).

Σημείωση για τον εμπυχωτή ή την εμπυχωτή: (να τα έχετε στο μυαλό σας ή/και να τα

μοιραστείτε με την υπόλοιπη ομάδα):

- **Εχεμύθεια.** Κατά την παρουσίαση της προόδου σχετικά με την υλοποίηση του προγράμματος/της πρωτοβουλίας, δώστε μόνο γενικές πληροφορίες (λόγου χάρη, τα θέματα που καλύφθηκαν, ο αριθμός των ενοτήτων οι οποίες ολοκληρώθηκαν κλπ.). Δε θα πρέπει να μοιράζεστε ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα τα οποία έχουν προκύψει από την εφαρμογή του προγράμματος σε εφήβους ή άλλες ομάδες του σχολικού προσωπικού χωρίς προηγουμένως να έχετε πάρει τη συγκατάθεσή τους.
- **Συναίνεση για κοινοποίηση των δεδομένων.** Η δημοσιοποίηση των ευρημάτων οποιουδήποτε προγράμματος σε άλλες εκπαιδευτικές ομάδες θα συμβαίνει μόνο κατόπιν ευρείας συναίνεσης· το προσωπικό του σχολείου θα πρέπει επίσης να ενημερώνεται ότι τηρείται εχεμύθεια για όσα αποτελέσματα προέκυψαν από τη δουλειά με τους μαθητές.
- **Ευθύνη.** Οι εκπαιδευτικοί, οι διευθυντές ή οι διευθύντριες και το λοιπό προσωπικό του σχολείου θα πρέπει να δουλεύουν όλοι μαζί και να είναι υποστηρικτικοί προκειμένου το πρόγραμμα να προκαλέσει μια ουσιαστική αλλαγή· το πρόγραμμα/η πρωτοβουλία στοχεύει στη δημιουργία ισχυρών μηχανισμών ενάντια στη βία μεταξύ των νέων και όχι απλώς στην παράδοση σεμιναρίων ευαισθητοποίησης στα σχολεία.
- **Συνεργασία.** Οι εμπυχωτές/εμπυχωτήριες έχουν ως ρόλο να βοηθήσουν στη δημιουργία ισχυρών μηχανισμών εναντίον της βίας μεταξύ των νέων

Εισαγωγή στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα

20 λεπτά

και όχι να επιστημάνουν τα κακώς κείμενα στο σχολικό σύστημα.

- **Χρόνος:** Βεβαιωθείτε ότι όλοι οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες έχουν στη διάθεσή τους τον αναγκαίο χρόνο και χώρο ώστε να εκφράσουν τις προσδοκίες και τους προβληματισμούς τους.
- **Πρόσθετες ερωτήσεις:** Βεβαιωθείτε ότι θέτετε επιπλέον ερωτήσεις μόνο στην περίπτωση που στις απαντήσεις τους χρησιμοποιούν πολύ γενικόλογους όρους.
- **Επισημαίνετε το κοινό έδαφος:** Βεβαιωθείτε ότι τονίζετε τυχόν κοινά ενδιαφέροντα ή κοινές ανησυχίες. Δώστε ιδιαίτερη προσοχή στο τι λέγεται από διαφορετικούς συμμετέχοντες, καθώς οι επαναλήψεις μπορούν να ερμηνευτούν όχι μόνο ως συμφωνία αλλά και ως ένα σημαντικό πεδίο παρέμβασης ή ενδιαφέροντος για το σύνολο της ομάδας.
- **Υποστηρίξτε ο ένας τον άλλον.** Είναι συχνή η εμφάνιση ανταγωνιστικών συμπεριφορών σε ομάδες εκπαιδευτικών και σχολικών επαγγελματιών, όπως συμβαίνει και σε οποιαδήποτε άλλη ομάδα μεταξύ συναδέλφων. Εάν χρειάζεται, τονίστε ότι απόψεις όπως: «Οι μαθητές στο δικό μου μάθημα έχουν ευφράδεια και είναι ευγενικοί, δεν μπορώ να καταλάβω γιατί είναι τόσο διαφορετικοί με σένα», είναι αντιπαραγωγικές και ενθαρρύνουν τη διαίρεση και την ντροπή. Παρακαλείστε να κάνετε σαφές ότι η συνεκτική πρόληψη της

βίας και οι στρατηγικές παρέμβασης μπορούν να εφαρμοστούν μόνο από εκπαιδευτικούς/σχολικούς επαγγελματίες οι οποίοι δουλεύουν σαν ομάδα.

Δημιουργώντας ένα ασφαλές μέρος

Σε ένα πρόγραμμα όπως το Youth for Love, το οποίο βασίζεται κυρίως στην αυτεπίγνωση και στην κριτική σκέψη του πώς οι προσωπικές μας εμπειρίες και αντιλήψεις για την καταπίεση επηρεάζουν τον ρόλο μας στην κοινωνία, είναι θεμελιώδες να δημιουργηθεί ένα ασφαλές μέρος όπου όλοι θα αισθάνονται ότι μπορούν να εκφραστούν ελεύθερα, δίχως να κρίνονται ή να δέχονται επίθεση. Από την άλλη, χρειάζεται επίσης να διασφαλίσουμε ότι η αμοιβαία μάθηση είναι εφικτή, ότι κάθε πιθανότητα μεροληψίας και κατάχρησης εξουσίας περιορίζεται, και ότι κάθε φορά που έρχονται στην επιφάνεια επώδυνες αναμνήσεις και βαθιά συναισθήματα, αναγνωρίζονται και αντιμετωπίζονται με αμοιβαία φροντίδα και ενσυναίσθηση. Κατά τη γνώμη μας, το πρώτο βήμα για την αναγνώριση των δομικών αιτιών της βίας και για την επίτευξη μιας μεταμορφωτικής αλλαγής τόσο σε επίπεδο εαυτού όσο και κοινωνίας είναι η αυτοπαρατήρηση. **Όπως μας δίδαξαν τα φεμινιστικά κινήματα, το προσωπικό είναι πολιτικό!**

Για να κάνετε μια εισαγωγή σε αυτό το στάδιο, μοιραστείτε τα παραπάνω βασικά στοιχεία με τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες και ζητήστε τους να πουν τι σημαίνει «ασφαλές μέρος» για εκείνους/εκείνες. Συγκεντρώστε ό,τι προκύψει είτε σε χαρτάκια σημειώσεων είτε σε έναν πίνακα παρουσιάσεων. Αφότου ορίσετε συλλογικά τι είναι ένα ασφαλές μέρος και ποια χαρακτηριστικά έχει, πείτε στους συμμετέχοντες και στις συμμετέχουσες να γράψει ο καθένας μόνος/η καθεμία μόνη, σε ένα διαφορετικό χαρτάκι, τα τρία κύρια στοιχεία που συμβάλλουν στη δημιουργία ενός ασφαλούς μέρους. Προτρέψτε τους/τις να διατυπώσουν τις ιδέες τους με έναν «θετικό» τρόπο, παραδείγματος χάριν αντί να πουν «να μη μας διακόπτει κάποιος άλλος και να μη μας “καπελώνει”», θα μπορούσαν να δοκιμάσουν το «να έχουν όλοι οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες τη δυνατότητα να εκφραστούν, και έπειτα να είμαστε προσεκτικοί και

προσεκτικές ώστε να κάνουμε σχόλια με σεβασμό».

Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες να μοιραστούν τις προτάσεις τους, διότι αυτές θα συμβάλουν στο να έρθουν σε μια συμφωνία τα μέλη μεταξύ τους αναφορικά με ορισμένους «κανόνες» οι οποίοι πρέπει να τηρηθούν ώστε να δημιουργηθεί ένα ασφαλές μέρος. Δώστε την ευκαιρία για σχόλια και συζήτηση. Είναι σημαντικό να καταλήξετε ομόφωνα σε κάποιους παράγοντες, καθώς αυτοί θα καθοδηγούν την ομάδα καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Μαζέψτε όλα τα χαρτάκια σημειώσεων και, αφότου ολοκληρωθεί η διαδικασία, συγκεντρώστε τα σε ένα αρχείο (ή κάντε κάτι πιο δημιουργικό, αν θέλετε). Τυπώστε ένα αντίγραφο της «Συμφωνίας για ένα Ασφαλές Μέρος» για κάθε συμμετέχοντα/συμμετέχουσα και δώστε το σε όλα τα μέλη στην αρχή της ενότητας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

Πολλαπλές διαθεματικές ταυτότητες, εξουσία and καταπίεση

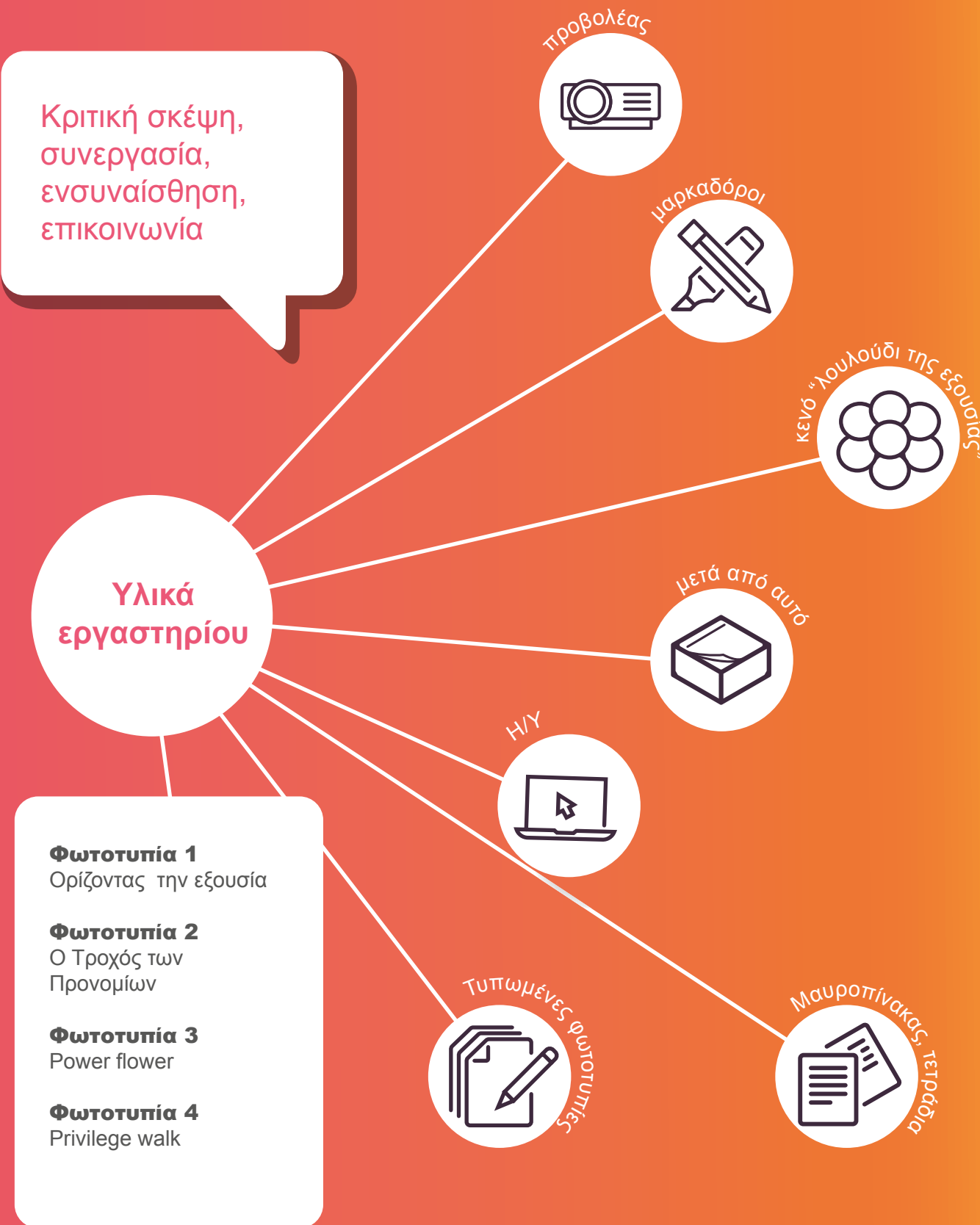

Μαθησιακοί στόχοι

- Η ανάλυση των εννοιών της εξουσίας, του προνομίου και της καταπίεσης
- Η κατανόηση της έννοιας των πολλαπλών διαθεματικών ταυτοτήτων και η απόκτηση των απαραίτητων εργαλείων ώστε να υιοθετηθεί μια φεμινιστική διαθεματική οπτική

Δεξιότητες που καλλιεργούνται

Κριτική σκέψη, συνεργασία, ενσυναίσθηση, επικοινωνία

Υλικά εργαστηρίου

- Φωτοτυπία 1**
Ορίζοντας την εξουσία
- Φωτοτυπία 2**
Ο Τροχός των Προνομίων
- Φωτοτυπία 3**
Power flower
- Φωτοτυπία 4**
Privilege walk

Προετοιμασία

Για την καλύτερη προετοιμασία της παρούσας ενότητας, προτείνουμε να διαβάσετε το σχετικό υλικό για τη διατομεακότητα το οποίο μπορείτε να βρείτε στην Ενότητα 4 (Πρωώθηση ενός πιο συμπεριληπτικού μοντέλου διοίκησης του σχολικού περιβάλλοντος, όπως η Φεμινιστική Ηγεσία) του Youth for Love: Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών. Το παραπάνω θα σας βοηθούσε αφενός να εντρυφήσετε στην έννοια της διατομεακότητας και αφετέρου να κατανοήσετε πώς αυτή συμβάλλει τόσο στο να αντιλαμβανόμαστε πόσο πολύπλοκες είναι οι ταυτότητές μας όσο και στο πώς αυτές καταλήγουν είτε σε εξουσιαστικές είτε σε καταπιεστικές σχέσεις.

Συγκεκριμένα, για τις δραστηριότητες της παρούσας ενότητας προτείνουμε να:

- Περιγράψετε την επιλογή «Κοινή Διαδρομή» (privilege walk) και να προετοιμαστείτε κατάλλη-

λα (για την επιλογή 1, βρείτε το βίντεο και βεβαιωθείτε ότι μπορείτε να το προβάλετε στην ομάδα, ενώ για την επιλογή 2 τυπώστε τα διάφορα προφίλ των ατόμων και βεβαιωθείτε ότι έχετε αρκετό χώρο για να πραγματοποιήσετε τη δραστηριότητα)

- Περιγράψετε τα σχετικά χαρακτηριστικά του «λουλουδιού της δύναμης», επιλέγοντας εκείνα που νομίζετε ότι είναι περισσότερο σχετικά για τους σκοπούς σας, και προετοιμάστε την παρουσίαση του «λουλουδιού της δύναμης» στην ομάδα (κατά προτίμηση σε ένα μεγάλο χαρτί ή σε πίνακα παρουσιάσεων)
- Τυπώστε επαρκή αντίγραφα του «λουλουδιού της δύναμης»
- Τυπώστε επαρκή αντίγραφα για τη δραστηριότητα αξιολόγησης στο τέλος της ενότητας

Χαιρετισμοί, παρουσίαση των κύριων στόχων του εργαστηρίου

Για καλύτερη κατανόηση των βασικών εννοιών που χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια τόσο των διδακτικών ενότητων όσο και του προγράμματος/της πρωτοβουλίας, προτείνεται να ρίξετε μια ματιά στην Ενότητα 1- Παράρτημα 1 του Youth for Love: Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών.

Σημειώσεις για τον εμπυχωτή ή την εμπυχωτριά (να τις έχετε στο μυαλό σας ή/και να τις μοιραστείτε με την υπόλοιπη ομάδα):

- Βεβαιωθείτε ότι η ομάδα κατανοεί τις έννοιες που παρουσιάζονται. Εάν το κρίνετε απαραίτητο, αφιερώστε λίγο χρόνο για τυχόν διευκρινίσεις ή περαιτέρω εμπάθυνση. Οι έννοιες της εξουσίας, του προνομίου και της καταπίεσης έχουν θεμελιώδη

σημασία για το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

- Ενδεχομένως να είναι δύσκολο για κάποιους να παραδεχτούν ότι έχουν ορισμένα προνόμια, συνεπώς να είστε σίγουροι/ες ότι έχετε δημιουργήσει ένα ασφαλές περιβάλλον, το οποίο δεν αποκλείει κανέναν και όπου κανένας δεν επικρίνεται.
- Η υιοθέτηση μιας διαθεματικής οπτικής και η επίγνωση του τρόπου με τον οποίο η εξουσία και τα προνόμια επηρεάζουν τις ζωές μας μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία ενός σχολικού περιβάλλοντος ακόμη πιο ανοιχτού σε όλους, αλλά και στο να δίνουμε μεγαλύτερη προσοχή στην αλληλεπίδρασή μας με τους άλλους.

15 ΛΕΠΤΑ

Αναλυτικές δραστηριότητες

60 ΛΕΠΤΑ

Τι έχουμε να αντιμετωπίσουμε: εξουσία

Αφότου συμφωνήσετε στο πώς να φτιάξετε έναν ασφαλή χώρο, ήρθε η ώρα να επικεντρωθείτε σε ένα εισαγωγικό υλικό με στόχο οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες να κατανοήσουν σε βάθος όλες τις σημαντικές έννοιες οι οποίες πρόκειται να χρησιμοποιηθούν από την αρχή έως το τέλος του εκπαιδευτικού προγράμματος. Ξεκινήστε τη δραστηριότητα αναφέροντας ότι πολλές φορές χειριζόμαστε έννοιες τις οποίες

δεν κατέχουμε καλά. Αυτή η δραστηριότητα εστιάζει στο να βοηθήσει την ομάδα να καταλήξει σε μια κοινή αντίληψη για την έννοια της εξουσίας και τις μορφές της, η οποία θα χρησιμοποιηθεί σε όλες τις διδακτικές ενότητες και θα διατρέχει την υλοποίηση του προγράμματος/της πρωτοβουλίας. Η εξουσία μπορεί να προκαλέσει αλλαγές και να δώσει μάχη εναντίον της καταπίεσης και των ανισοτήτων αναλόγως του

30 ΛΕΠΤΑ

Στάδιο 1: ορίζοντας την εξουσία¹

- Μοιράστε 2 ή 3 χρωματιστά χαρτάκια σημειώσεων στους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες και ζητήστε, για λίγα λεπτά, να γράψει ο καθένας μόνος του/ η καθεμία μόνη της τις πρώτες λέξεις/φράσεις που του/της έρχονται στο μυαλό όταν ακούει τη λέξη «εξουσία».
- Τοποθετήστε όλα τα χαρτάκια σε έναν πίνακα και προσπαθήστε, με τη συμμετοχή όλων των μελών, να τα ομαδοποιήσετε σε παρόμοιες ομάδες.
- Συζητήστε όλοι μαζί τι προκύπτει από τη διαδικασία ομαδοποίησης. Υπάρχουν περισσότερες θετικές ή αρνητικές συσχετίσεις; Τονίστε ότι η εξουσία δεν είναι κατ' ανάγκη καταπιεστική. Μπορεί επίσης να συνεπάγεται ικανότητα και δυνατότητα. Ολοκληρώστε τη συζήτηση διαβάζοντας τι είπε ο Μάρτιν Λούθερ Κινγκ για την εξουσία και έπειτα γράψτε το στον πίνακα: «Η ορθώς νοούμενη εξουσία δεν είναι παρά η ικανότητα επίτευξης ενός σκοπού. Είναι η απαιτούμενη δύναμη ώστε να έρθει η κοινωνική, πολιτική και οικονομική αλλαγή» - Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, Αμερικανός ηγέτης των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων
- Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες/τις συμμετέ-

χουσες να στοχαστούν πάνω στον ορισμό της εξουσίας. Τωνόντι, η εξουσία μπορεί να είναι είτε καταπιεστική είτε μεταμορφωτική, και η μορφή που θα πάρει τελικά εξαρτάται από το για ποιον λόγο και με ποιον τρόπο χρησιμοποιείται. Κατά τη διάρκεια της επιμόρφωσης, ένας από τους κύριους στόχους είναι το να μάθουμε πώς να κάνουμε χρήση της εξουσίας με έναν μεταμορφωτικό τρόπο, ο οποίος να μην αποκλείει κανέναν.

• Ρωτήστε ποιος/ποια από την ομάδα επιθυμεί να διαβάσει φωναχτά τους επιπλέον ορισμούς της εξουσίας (μοιράστε αντίγραφα αυτών στους συμμετέχοντες/στις συμμετέχουσες) και δώστε τη δυνατότητα για σκέψεις και σχόλια. Πώς μας βοηθούν αυτοί οι ορισμοί να αποκτήσουμε καλύτερη γνώση της εξουσίας και του πώς αυτή ασκείται;

Ολοκληρώστε τονίζοντας ξανά ότι η εξουσία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να καταπιέσει, αλλά μπορεί επίσης να οδηγήσει σε μετασχηματισμό, και να δώσει αγώνα ενάντια στην αδικία και την ανισότητα.

¹ πηγή <https://werise-toolkit.org/en/system/tdf/pdf/tools/Defining-Power-and-its-Sources.pdf?file=1&force=>

Αναλυτικές δραστηριότητες

Στάδιο 2: μετατοπίσεις εξουσίας ²

τρόπου με τον οποίο ασκείται. Πράγματι, κάθε άτομο θα πρέπει να σκεφτεί πώς χρησιμοποιεί την εξουσία που έχει και τι αναγκαίες μετατοπίσεις χρειάζεται να επιτευχθούν ώστε οι σχέσεις να γίνουν πιο ισότιμες και πιο ανοιχτές σε όλους.

Μοιραστείτε με την ομάδα τις ακόλουθες μορφές δύναμης, όπως καθορίζονται από την ActionAid (πηγή: Networked Toolbox ActionAid):

- **Εσωτερική Ισχύς (Power within):** Αυτο-αξία, αυτοπεποίθηση, εσωτερική δύναμη, αίσθηση ταυτότητας, αξιοπρέπεια. Η ενίσχυση της εσωτερικής δύναμης των ατόμων οικοδομεί την ικανότητά τους να ονειρεύονται την αλλαγή, αυξάνοντας τις προσδοκίες τους για αλλαγή.
- **Συνεργατική Ισχύς (Power with):** Συλλογική δύναμη, αμοιβαία υποστήριξη, συνεργασία, αλληλεγγύη και κοινή δράση. Η συνεργατική δύναμη βοηθά στη δημιουργία γεφυρών μεταξύ διαφορετικών ενδιαφερόντων, εμπειριών και γνώσεων και αφορά την ενοποίηση πόρων και στρατηγικών.
- **Διαμοιραζόμενη Ισχύς (Power to):** Ικανότητα δράσης, δυνατότητα να κάνει κανείς τη διαφορά και να διαμορφώσει ζωές, ικανότητα να αποφασίζει τη δράση και να την πραγματοποιεί. Βασίζεται στην πεποίθηση ότι κάθε άτομο έχει τη δύναμη να κάνει τη διαφορά.
- **Επιβαλλόμενη Ισχύς (Power over):** Κυριαρχία ή έλεγχος ενός ατόμου, μιας ομάδας ή ενός

θεσμού έναντι κάποιου άλλου. Φορείς όπως η αστυνομία, οι δικαστές, οι δάσκαλοι, οι πολιτικοί έχουν μια συγκεκριμένη εξουσία πάνω μας στην κοινωνία. Τη δύναμή τους αυτή μπορούν να τη χρησιμοποιήσουν με τρόπο που να έχει θετικό ή αρνητικό αντίκτυπο, γι' αυτό και δουλεύουμε μαζί τους, ώστε να τους επηρεάσουμε. Αλλαγές συμβαίνουν στις ακολουθούμενες πολιτικές, στους οικονομικούς προϋπολογισμούς, στις πρακτικές των κρατικών και μη ιδρυμάτων και παραγόντων, σε φορείς.

Μετά την κοινοποίηση των παραπάνω ορισμών στην ομάδα (προτείνουμε να τους προβάλετε μέσω του προτζέκτορα, ή να τους γράψετε σε έναν πίνακα παρουσιάσεων, ή να τους τυπώσετε και να τους μοιράσετε στους συμμετέχοντες/στις συμμετέχουσες ώστε να ανατρέχετε σε αυτούς κατά τη διάρκεια της συζήτησης). Ανταλλάξτε απόψεις και συζητήστε με την ομάδα τις παρουσιαζόμενες έννοιες για να σιγουρευτείτε ότι έχουν γίνει απολύτως κατανοητές.

Έπειτα, διαλέξτε μία μορφή δύναμης τη φορά και ζητήστε από τους συμμετέχοντες/τις συμμετέχουσες να σκεφτούν όλοι μαζί τι είδους αλλαγές (μετατοπίσεις εξουσίας) πραγματοποιήθηκαν σε επίπεδο ατόμου, οικογένειας και κοινότητας. Προτρέψτε τα μέλη να αναφέρουν παραδείγματα αλλαγών που έχουν βιώσει στη ζωή τους.

Επαναλάβετε τη δραστηριότητα και για τις τέσσερις μορφές δύναμης, και γράψτε σε έναν πίνακα ή σε χαρτάκια σημειώσεων ό,τι προκύπτει.

Για να αρχίσετε τη συζήτηση, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις ακόλουθες βασικές ερωτήσεις (αν το κρίνετε απαραίτητο, αναπροσαρμόστε τις στο δικό σας, συγκεκριμένο πλαίσιο, καθότι οι ερωτήσεις είναι αναγκαστικά ευρείες και γενικές):

Συνεργατική δύναμη

- Με ποιον τρόπο έχουν συνεργαστεί τα άτομα όσον αφορά την αλλαγή;
- Με ποιον τρόπο έχουν ενισχυθεί παλιές συμμαχίες και πώς έχουν δημιουργηθεί νέες;
- Αυτή η συλλογική δράση σε ποιες αλλαγές είχαν αντίκτυπο;
- Με ποιον τρόπο αυτές οι αλλαγές αντανακλούν μετατοπίσεις εξουσίας;

Διαμοιραζόμενη δύναμη

- Σε τι είδους ενέργειες έχουν προβεί τα άτομα;
- Ποια νέα πράγματα ήταν σε θέση να φέρουν εις πέρας, τα οποία προηγουμένως τους φαινόταν αδύνατα;
- Με ποιον τρόπο αυτές οι αλλαγές αντανακλούν μετατοπίσεις εξουσίας;
- Επιβαλλόμενη δύναμη
- Ποια άτομα, ποιες ομάδες και ποιοι φορείς ασκούν εξουσία επάνω σας; (Ενδεχομένως να είναι βοηθητικό να συγκεκριμενοποιήσετε το θέμα για το οποίο γίνεται λόγος)
- Τι είδους στρατηγικές έχετε χρησιμοποιήσει/μπορείτε να χρησιμοποιήσετε προκειμένου να επηρεάσετε τους σκοπούς ή τις ενέργειές τους;
- Ποιες αλλαγές (εάν υπάρχουν) έχετε παρατηρήσει στον τρόπο με τον οποίο αυτές οι ομάδες ασκούν την εξουσία τους πάνω σε ένα συγκεκριμένο ζήτημα;

Στοχασμός πάνω στις μορφές δύναμης

- Ποιες στρατηγικές χρησιμοποιήθηκαν προκειμέ-

νου να πραγματοποιηθούν μετατοπίσεις εξουσίας και πόσο αποτελεσματικές πιστεύετε ότι είναι;

- Ποιες προκλήσεις και ποια εμπόδια έχουν υπερκεραστεί; Ποιες στρατηγικές βοήθησαν να υπερκεραστούν αυτές οι δυσκολίες, οι προκλήσεις και τα εμπόδια;
- Τι έχουμε μάθει;

Για να ολοκληρώσετε, ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες να μοιραστούν τις σκέψεις τους σχετικά με το πώς ασκούν τις διαφορετικές μορφές δύναμης στην καθημερινότητά τους, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην αναγνώριση των αναγκών μετατοπίσεων ώστε οι σχέσεις εξουσίας στο σχολείο να γίνουν περισσότερο ισότιμες και ανοιχτές σε όλους, σκεπτόμενοι πάντα τη σχέση μεταξύ διαφορετικών ομάδων: μαθητές/μαθήτριες, εκπαιδευτικοί/συνάδελφοι, διοικητικό προσωπικό, οικογένειες, διευθυντής/διευθύντρια και άλλες θέσεις ηγεσίας.

Σημειώσεις για τον εμπυχωτή ή την εμπυχωτή (να τις έχετε στο μυαλό σας ή/και να τις μοιραστείτε με την υπόλοιπη ομάδα):

Υπογραμμίστε ό,τι έμεινε εκτός κατά τον προσδιορισμό των όρων. Παρακαλείστε να χρησιμοποιήσετε τη δουλειά των συμμετεχόντων/ συμμετεχουσών προκειμένου να τονίσετε σημαντικές πλευρές οι οποίες συνήθως αναδεικνύονται όταν δουλεύουμε πάνω στο θέμα της εξουσίας. Γνωρίζουμε όλες τις μορφές εξουσίας; Υπάρχουν παρανοήσεις όταν έρχεται η ώρα να προσδιορίζουμε όρους;

Προμηθεύστε τους/τις με τα αναγκαία. Δώστε στους συμμετέχοντες και στις συμμετέχουσες τυπωμένα αντίγραφα με όλους τους ορισμούς για τους οποίους έγινε λόγος κατά τη διάρκεια της άσκησης, ώστε να μπορούν να ανατρέχουν σε αυτούς όποτε χρειαστεί.

² πηγή: https://www.reflectionaction.org/tools_and_methods/44/?from=ov

Αναλυτικές δραστηριότητες

Τι είναι η διατομεακότητα

15 λεπτά

Μετά τον στοχασμό πάνω στην εξουσία και τις μορφές της, ρωτήστε τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες εάν έχουν ακούσει ποτέ για τη διατομεακότητα και εάν επιθυμούν να δώσουν έναν ορισμό αυτής. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης, παρουσιάστε τα ακόλουθα στοιχεία, σε περίπτωση που δεν προκύψουν από την ομάδα:

- Ο καθένας/η καθεμία έχει πολλαπλές ταυτότητες, οι οποίες διαμορφώνουν τη ζωή, τις εμπειρίες και τις σχέσεις του/της.
- Η ταυτότητά μας καθορίζεται από παράγοντες όπως το φύλο, η εθνικότητα, η κοινωνική τάξη, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η μόρφωση, η ηλικία, κ.ά.
- Η διατομεακότητα δεν έχει να κάνει μόνο με την ταυτότητα, αλλά μας πληροφορεί επίσης για το τι είδους προκλήσεις και αντιφάσεις αντιμετωπίζει ο καθένας μας στην καθημερινότητά του.
- Η διατομεακότητα αφορά στο πώς οι ταυτότητές μας καταλήγουν σε εξουσία και προνόμια ή σε διακρίσεις, και επιχειρεί να τις ανατρέψει.
- Χρειάζεται να έχουμε συνείδηση των προνομίων μας έτσι ώστε να μπορούμε να είμαστε κοντά με όσους είναι πιο περιθωριοποιημένοι.
- Διατομεακότητα δε σημαίνει να κουνάς το δάχτυλο απέναντι στις πιο προνομιούχες ομάδες. Η διατομεακότητα στοχεύει στην ευαισθητοποίηση αναφορικά με τη δυναμική της εξουσίας και πώς αυτή διαμορφώνει τον ρόλο μας στην κοινωνία.

Για να ολοκληρωθεί το παρόν στάδιο, δείξτε στους συμμετέχοντες και στις συμμετέχουσες αυτά τα δύο βίντεο όπου εξηγείται η διατομεακότητα:

<https://youtu.be/JRci2V8PxW4>

<https://www.youtube.com/watch?v=w6dnj2lyYjE>

Σημείωση για τον εμπυχωτή ή την εμπυχωτρία: Εάν η ομάδα δεν έχει πρότερη γνώση σχετικά με τη διατομεακότητα, μπορείτε να ξεκινήσετε με τα βίντεο, τα οποία εξηγούν πλήρως την έννοια, κι έπειτα να σκεφτείτε όλοι και όλες μαζί και να ανταλλάξετε απόψεις γύρω από τα βασικά σημεία που έχουν προκύψει.

Ο βηματισμός των προνομίων

Για να γίνει περισσότερο κατανοητή η έννοια της διατομεακότητας, μπορείτε να την αναπαραστήσετε με έναν πιο διαδραστικό τρόπο. Προτείνουμε να διαλέξετε μία από τις δύο επιλογές που ακολουθούν, ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες της ομάδας και τον διαθέσιμο χρόνο.

15 λεπτά

ΕΠΙΛΟΓΗ 1

Δείξτε στους συμμετέχοντες και στις συμμετέχουσες το ακόλουθο βίντεο, το οποίο παρουσιάζει έναν «Κοινή Διαδρομή». Αυτή η μεθοδολογία χρησιμοποιείται ευρέως σε παιδιά, εφήβους και ενήλικες με σκοπό να σκεφτούν τι σημαίνουν οι διαθεματικές ταυτότητες και πώς διαμορφώνουν τη θέση μας στον κόσμο:

<https://www.youtube.com/watch?v=hD5f8GuNuGQ>

Μετά την προβολή του βίντεο, προτρέψτε τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες να μοιραστούν τις ιδέες και τις σκέψεις τους. Σε περίπτωση που δεν αρχίσει συζήτηση, μπορείτε να θέσετε κάποια από τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Γιατί πιστεύετε ότι ορισμένα άτομα κατέληξαν να βρίσκονται σε διαφορετικά σημεία του δωματίου, ακόμη κι αν όλοι ξεκίνησαν από την ίδια αφετηρία;
- Η κοινή διαδρομή τόνισε διαφορετικές μορφές διάκρισης: ποιες είναι αυτές; Πώς επιδρούν σε κάθε ταυτότητα;

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης, να επισημάνετε ότι κάθε άτομο μπορεί να έχει προνόμια και ταυτόχρονα να αντιμετωπίζει κάποιου είδους διάκριση, ανάλογα με συγκεκριμένους παράγοντες οι οποίοι επιδρούν στη δυναμική της εξουσίας εντός της κοινωνίας. Στην πραγματικότητα, τα άτομα υφίστανται διακρίσεις εξαιτίας του φύλου τους, του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, της ηλικίας τους, της κοινωνικής τους τάξης, της εθνικότητάς τους, της θρησκείας τους, των φυσικών και νοητικών ικανοτήτων τους, της κοινωνικο-οικονομικής τους κατάστασης, του πολιτισμικού τους υπόβαθρου, των πολιτικών τους απόψεων, και ούτω καθεξής. Σε πολλές περιπτώσεις, η διάκριση είναι αποτέλεσμα πολλαπλών διαθεματικών παραγόντων.

60 λεπτά

ΕΠΙΛΟΓΗ 2

Από μεθοδολογικής απόψεως, μπορείτε να ανατρέξετε και στη δραστηριότητα «Κοινή διαδρομή;» της Ενότητας 1 του Youth for Love: Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (διαθέσιμο για δωρεάν λήψη στο www.youthforlove.eu).

Επισυναπτόμενη με αυτό το παράρτημα, θα βρείτε μια επικαιροποιημένη έκδοση των περιγραφόμενων προφίλ και καταστάσεων που χρησιμοποιούνται στη συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Αναλυτικές δραστηριότητες

Το «λουλούδι της δύναμης»³

Το «λουλούδι της δύναμης» είναι ένα ευρέως χρησιμοποιούμενο και δοκιμασμένο εργαλείο αφενός για να αναλογιστείτε, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο, τι σημαίνουν οι κοινωνικές ταυτότητες, και αφετέρου για να αντιληφθείτε τη διάκριση ως μια διαδικασία διατήρησης των κυρίαρχων ταυτοτήτων. Αρχικά, υιοθετήθηκε στην αντιρατσιστική εκπαίδευση, ωστόσο πλέον χρησιμοποιείται ευρέως όταν γίνεται λόγος για πολυπολιτισμικότητα και ενσωμάτωση. Αφότου ξετυλίξετε τις σκέψεις σας πάνω στην έννοια της διατομεακότητας και στο πώς οι πολλαπλές μας διαθεματικές ταυτότητες διαμορφώνουν την εξουσία, άρα και τα προνόμια και την καταπίεση, παρουσιάστε την επόμενη δραστηριότητα. Αυτή έχει ως στόχο να αναλογιστείτε τις πολλαπλές ταυτότητες όλων των συμμετεχόντων, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αυτές αντικατοπτρίζονται στην εσωτερική και εξωτερική δυναμική της ομάδας.

Προετοιμασία:

Πριν από τη δραστηριότητα, αναγνωρίστε 6-7 χαρακτηριστικά τα οποία σχετίζονται άμεσα με το δικό σας συγκεκριμένο πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένων των: φύλο, ταυτότητα φύλου, φυλή, εθνικότητα, κοινωνική τάξη, γλώσσα, θρησκεία, ηλικία, ικανότητα/ανικανότητα, ιθαγένεια (καταγεγραμμένη/μη καταγεγραμμένη), σεξουαλικός προσανατολισμός, εκπαίδευση, γεωγραφική περιοχή (τρέχουσα/ή καταγωγής), προσωπική κατάσταση, κ.λπ. Έπειτα, ζωγραφίστε το «λουλούδι της δύναμης» (ανατρέξτε στο τυπωμένο αντίγραφο που σας δόθηκε στην αρχή και κρατήστε το ως οδηγό) σε μια μεγάλη κόλλα χαρτί ή σε έναν πίνακα παρουσιάσεων:

- Το κέντρο του λουλουδιού καλό θα ήταν να μείνει κενό. Είναι εκεί όπου ο κάθε συμμετέχοντας και η κάθε συμμετέχουσα θα γράψει το όνομά του στο δικό του, προσωπικό αντίγραφο.

- Προσθέστε τα χαρακτηριστικά τα οποία έχετε αναγνωρίσει προηγουμένως στα εσωτερικά πέταλα, τα οποία και θα αναπαριστούν τις συγκεκριμένες ταυτότητες κάθε ατόμου.
- Προσώρας, αφήστε κενά τα εξωτερικά πέταλα. Θα τα γεμίσετε με τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά, δηλαδή με τα χαρακτηριστικά όσων έχουν εξουσία.

Βήμα 1 (10 λεπτά):

Παρουσιάστε το λουλούδι, εντοπίστε όλοι και όλες μαζί την πιο προνομιούχα ομάδα για κάθε χαρακτηριστικό και έπειτα σημειώστε αυτά τα χαρακτηριστικά στα εξωτερικά πέταλα. Να αφήσετε χώρο για τυχόν αμφιβολίες και σκέψεις από την ομάδα και, εάν είναι αναγκαίο, δώστε ορισμένα απτά παραδείγματα για να βοηθήσετε τα μέλη.

Βήμα 2 (15 λεπτά):

Δώστε σε κάθε συμμετέχοντα και κάθε συμμετέχουσα ένα τυπωμένο κενό λουλούδι ώστε να το συμπληρώσει με τα προσωπικά του/ της χαρακτηριστικά. Ζητήστε τους να προσθέσουν στα εξωτερικά πέταλα τις κυρίαρχες κατηγορίες στις οποίες έχετε ήδη κατασταλάξει. Στα εσωτερικά πέταλα μπορούν να προσθέσουν τα δικά τους προσωπικά χαρακτηριστικά.

Όταν τελειώσουν, προτείνετε να σκεφτούν τις ακόλουθες ερωτήσεις και να καταγράψουν τις ιδέες τους σε ένα ξεχωριστό φύλλο χαρτί:

- Πόσα από τα προσωπικά σας χαρακτηριστικά αντιστοιχούν στην κυρίαρχη ταυτότητα; Πόσα διαφέρουν;
- Ποια χαρακτηριστικά δεν μπορείτε ν' αλλάξετε;

- Μας επηρεάζει με τον ίδιο τρόπο το ίδιο χαρακτηριστικό όταν βρίσκεται εντός διαφορετικού πλαισίου;
- Τι δείχνει το λουλούδι για τη δική σας εξουσία τόσο εντός της κοινωνίας όσο και εντός της παρούσας ομάδας;
- Ποια είναι η σχέση μεταξύ των διαφορετικών μορφών καταπίεσης; Πώς διασταυρώνονται η μία με την άλλη;

Βήμα 3 (15 λεπτά):

Αφού συμπληρώσει κάθε μέλος το δικό του λουλούδι, προσκαλέστε τους να το κρεμάσουν στον τοίχο. Αφιέρωστε χρόνο να κινηθούν εντός του χώρου και να ρίξουν μια ματιά στα υπόλοιπα λουλούδια.

Κατόπιν, ζητήστε τους να φτιάξουν ζευγάρια μεταξύ τους και να ανταλλάξουν απόψεις και σκέψεις. Πιο συγκεκριμένα, να επικεντρωθούν στα παρακάτω:

- πόσο ποικιλόμορφη είναι η ομάδα;
- ποια είναι τα πιο κοινά χαρακτηριστικά στην ομάδα;
- τι δείχνουν όλα αυτά για τα προνόμια και την καταπίεση εντός της ομάδας;
- τι δείχνουν όλα αυτά για τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται ο έξω κόσμος την παρούσα ομάδα;

Βήμα 4 (20 λεπτά):

Για να ολοκληρώσετε τη δραστηριότητα, δημιουργήστε όλοι και όλες μαζί έναν κύκλο. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες να φτιάξουν πάλι ζευγάρια μεταξύ τους και να επισημάνουν τα πιο σημαντικά σημεία. Κατόπιν, δώστε τη δυνατότητα για σχόλια και σκέψεις αναφορικά με ό,τι έχει προκύψει. Πώς η συνειδητοποίηση των πολλαπλών μας διαθεματικών ταυτοτήτων και του τρόπου με τον οποίο αυτές καταλήγουν σε προνόμια και καταπίεση συμβάλλει στη δημιουργία σχέσεων που είναι πιο ανοιχτές σε όλους, όχι μόνο εντός της συγκεκριμένης

ομάδας, αλλά και στην καθημερινότητά μας και στην αλληλεπίδρασή μας με μαθητές και μαθήτριες και συναδέλφους.

Αναστοχασμός και ολοκλήρωση της ενότητας (10 λεπτά)

Οι εμπυχωτές/εμπυχωτρίες θα δώσετε το έναυσμα για μια σύντομη περίληψη των θεμάτων που καλύφθηκαν και των αποτελεσμάτων που προέκυψαν, δίνοντας έτσι την ευκαιρία για σχόλια και ερωτήσεις. Προς διευκόλυνση αυτής της τελικής φάσης και για να γίνει και μια αξιολόγηση της Ενότητας 1, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την «Αξιολόγηση του Χεριού». Δώστε στους συμμετέχοντες και στις συμμετέχουσες μια κόλλα χαρτί και στυλό/μολύβι. Πείτε τους να ακουμπήσουν το χέρι τους στην κόλλα ώστε να σχεδιάσουν σε αυτή το περίγραμμά του. Έπειτα, ανάλογα με το δάχτυλο, να καταγράψουν πάνω στο καθένα τα παρακάτω:

- Αντίχειρας: κάτι καλό, κάτι που βρήκαν ενδιαφέρον
- Δείκτης: κάτι που θα ήθελαν να τονίσουν (καλό ή κακό)
- Μεσαίο δάχτυλο: κάτι κακό, κάτι που δεν απόλαυσαν ή που δε βρήκαν ενδιαφέρον
- Παράμεσος: κάτι που θα φυλάξουν ως αγαπημένο από την παρούσα Ενότητα
- Μικρό δάχτυλο: κάτι μικρό που επιθυμούν να προσθέσουν (καλό ή κακό)
- Παλάμη: μια πρόβλεψη για το μέλλον – Τι θα κάνουν την επόμενη φορά;

Μετά τη συγκέντρωση των σχεδίων, κλείστε αυτή την Ενότητα ενημερώνοντας την ομάδα για το πότε θα κάνετε την επόμενη Ενότητα, με ποια θέματα θα ασχοληθείτε και ότι θα έχετε χρόνο κατά την έναρξη προκειμένου να μιλήσετε για τις τελικές τους σκέψεις και προτάσεις.

³ πηγή: https://wise-toolkit.org/en/system/tdf/pdf/tools/Power-Flower-Our-Intersecting-Identities_0.pdf?file=1&force=

Πρόσθετο υλικό

- Ενότητα 4 Youth for Love: Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (1)
- Ενότητα 1 Youth for Love: Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών (1)
- <https://werise-toolkit.org/>
- <https://actionaid.org/publications/2017/shifting-power-learning-womens-experiences-and-approaches-reducing-inequality>
- <https://www.reflectionaction.org/>

Μεθοδολογική προσέγγιση

Ομαδοσυνεργατική, ενεργητικός αιάλος, παιχνίδι ρόλων, αναστοχασμός

Φωτοτυπία 1 – Ορίζοντας την εξουσία

«Ένας πραγματικά καλός τρόπος να ορίσει κανείς την εξουσία στη σημερινή πραγματικότητα είναι να πει ότι η ΕΞΟΥΣΙΑ αποτελεί την ικανότητα ατόμων ή ομάδων να ελέγχουν: ποιος παίρνει τι, ποιος κάνει τι, ποιος αποφασίζει τι, και ποιος καθορίζει την ατζέντα.»

- Σρίλατα Μπατλιγουάλα (Srilatha Batliwala) με το διεθνές φεμινιστικό δίκτυο γνώσεων Gender at Work

«Η εξουσία μπορεί να οριστεί ως ο βαθμός ελέγχου των υλικών, των ανθρώπινων, των διανοητικών και των οικονομικών πόρων, ο οποίος ασκείται από διαφορετικά κομμάτια της κοινωνίας. Ο έλεγχος αυτών των πόρων γίνεται μια πηγή ατομικής και κοινωνικής εξουσίας. Η εξουσία είναι δυναμική και σχετική, και όχι απόλυτη — ασκείται στις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές σχέσεις μεταξύ ατόμων και ομάδων. Είναι επιπλέον άνισα κατανομημένη — ορισμένα άτομα και ομάδες ασκούν μεγαλύτερο έλεγχο επί των πηγών της εξουσίας, ενώ άλλοι ασκούν μικρότερο έλεγχο ή καθόλου. Ο βαθμός της εξουσίας ενός ατόμου ή μιας ομάδας σχετίζεται με τα διαφορετικά είδη πόρων, δηλαδή σε πόσα είδη μπορούν να έχουν πρόσβαση και να τα ελέγξουν.»

διακρίσεων, όπως το φύλο, η ηλικία, η κοινωνική θέση και τάξη, η εθνικότητα, η φυλή, το αν κάποιος προέρχεται από τον βορρά ή τον νότο· αλλά και μέσω θεσμών, όπως η οικογένεια, η θρησκεία, η εκπαίδευση, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η δικαιοσύνη, κ.λπ. Η κατανόησή μας για την εξουσία θα έμενε ελλιπής, αν δεν αναγνωρίζαμε το ταίρι της, την ιδεολογία. Η ιδεολογία αποτελεί ένα περίπλοκο οικοδόμημα πεποιθήσεων, αξιών, στάσεων, και τρόπων αντίληψης και ανάληψης της κοινωνικής πραγματικότητας. Οι ιδεολογίες διασπείρονται ευρέως και επιβάλλονται μέσω κοινωνικών, οικονομικών, πολιτικών και θρησκευτικών θεσμών και δομών, όπως η οικογένεια, το εκπαιδευτικό σύστημα, η θρησκεία, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η οικονομία, και το κράτος, με τους διοικητικούς, νομοθετικούς και στρατιωτικούς του βραχίονες. Οι οικονομικοί, πολιτικοί, νομοθετικοί και δικαστικοί θεσμοί και δομές που καθορίζονται από το κράτος, και που το κράτος λειτουργεί ως μεσολαβητής τους, τείνουν να ενισχύουν την κυρίαρχη ιδεολογία και την εξουσία των κυρίαρχων ομάδων, ακόμη κι αν οι προκαθορισμένοι στόχοι και πολιτικές τους μπορεί να είναι εκ πρώτης όψεως υπέρ της ισονομίας και της ισότητας. Ενώ η ιδεολογία κάνει πολύ πιο αποτελεσματική δουλειά όσον αφορά τη συντήρηση ενός άνισου εξουσιαστικού οικοδομήματος απ' ό,τι ο χοντροκομμένος, απροκάλυπτος εξαναγκασμός και η κυριαρχία, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι πάντοτε οπλίζεται από την απειλή της βίας, ότι θα έπρεπε ο οποιοσδήποτε να επιδιώξει να επαναστατήσει ενάντια στο κυρίαρχο σύστημα.

«Αλλά ούτε η εξουσία, ούτε η ιδεολογία, ούτε το κράτος είναι κάτι στατικό ή μονολιθικό. Υπάρχει μια συνεχής διαδικασία αντίστασης και αμφισβήτησης από τα αδύναμα και περιθωριοποιημένα μέρη της κοινωνίας, η οποία οδηγεί σε διαφορετικής έκτασης αλλαγές στο εξουσιαστικό οικοδόμημα.

Όταν αυτή η αμφισβήτηση γίνει αρκούντως ισχυρή και εκτεταμένη, μπορεί να καταλήξει σε έναν συνολικό μετασχηματισμό του εξουσιαστικού οικοδομήματος.»

- Σρίλατα Μπατλιγουάλα (Srilatha Batliwala), φεμινίστρια ακτιβίστρια και ακαδημαϊκός

«Η εξουσία είναι μια ΣΧΕΣΗ ανάμεσα σε άτομα, κοινωνικές θέσεις, φύλα, φυλετικές ομάδες, γενιές, επικράτειες, κράτη, και θεσμούς, συνήθως μία από αυτές τις σχέσεις στις οποίες κάποιος είναι κυρίαρχος και οι άλλοι είναι κατώτεροι· είναι επίσης μια σχέση στην οποία εμφανίζεται αντίσταση, σύγκρουση, βία και διαπραγμάτευση. Τέτοιου τύπου σχέσεις μπορούν να πυροδοτήσουν ξεσηκωμούς και διασπάσεις, καθώς τα άτομα επιδιώκουν να μετατρέψουν τις σχέσεις εξουσίας σε σχέσεις ισότητας, επιδιώκουν έναν κόσμο χωρίς διακρίσεις ή υποταγή - Μια μεταμορφωτική σχέση.»

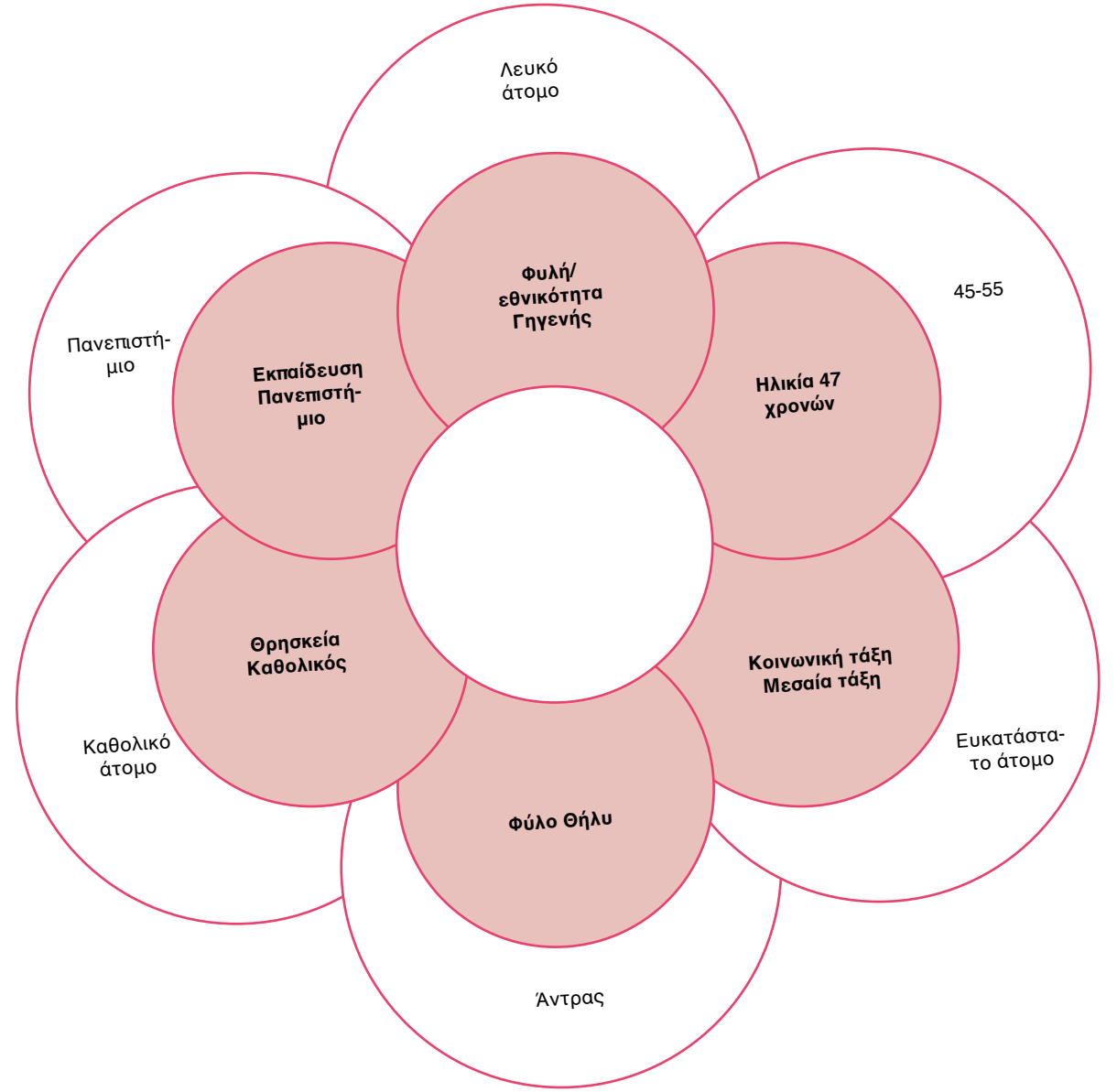
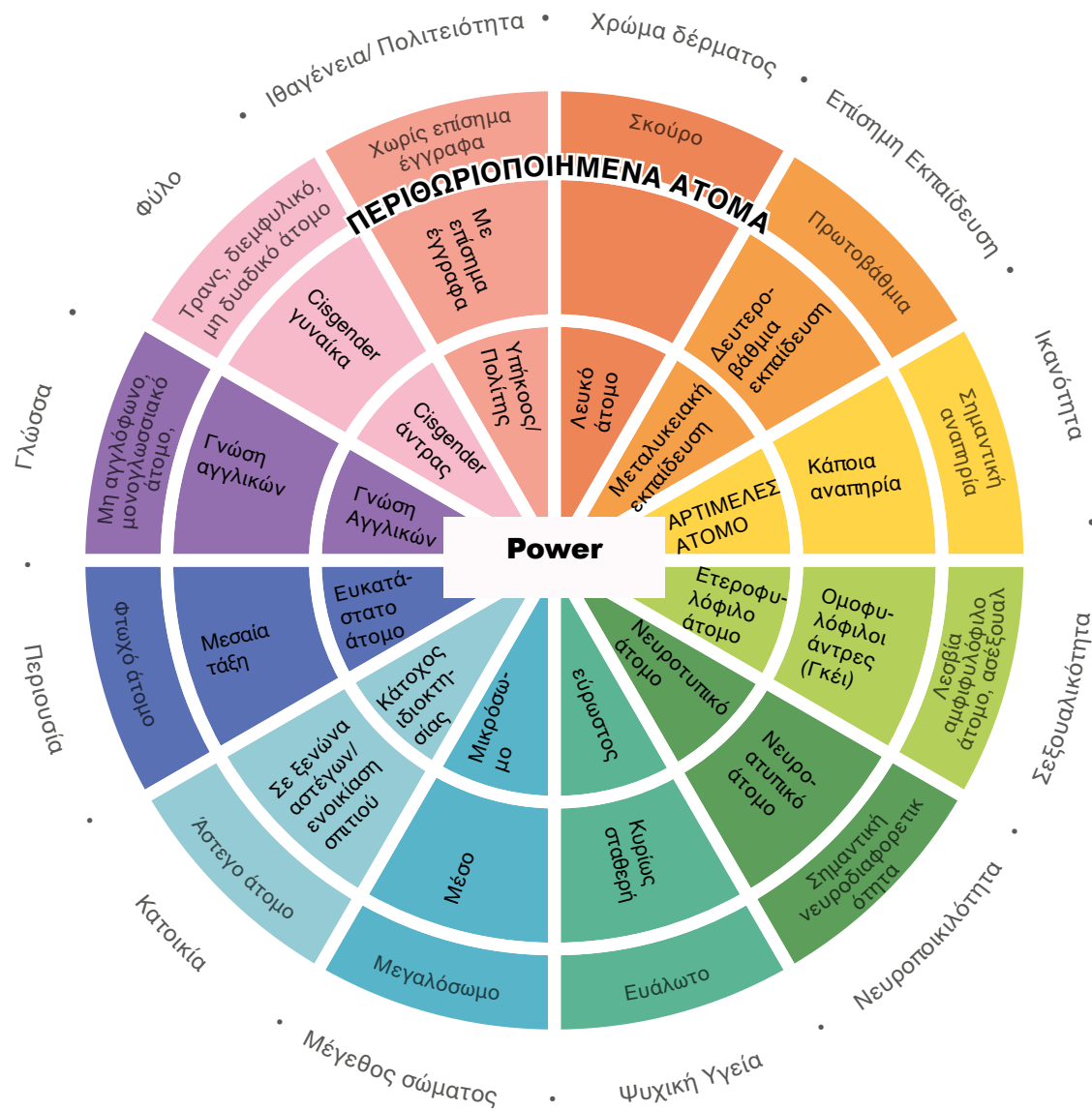
- Μαλένα ντε Μόντις (Malena de Montis), διεθνές φεμινιστικό δίκτυο JASS

«[...] η εξουσία είναι συσχετική, δυναμική και πολυδιάστατη, αλλάζει ανάλογα με το πλαίσιο, τη συνθήκη και το συμφέρον. Οι εκφράσεις και οι μορφές της μπορούν να κυμαίνονται από την κυριαρχία και την αντίσταση μέχρι τη συνεργασία και τον μετασχηματισμό.»

- Λίζα ΒένεΚλάζεν και Βαλερί Μίλλερ (VeneKlazen, Lisa, and Valerie Miller) διεθνές φεμινιστικό δίκτυο JASS

Φωτοτυπία 2 – Ο Τροχός των Προνομίων

Φωτοτυπία 3 – Λουλούδι της δύναμης

Φωτοτυπία 2
Ο ΤΡΟΧΟΣ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ/ΤΩΝ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ

Φωτοτυπία 3
Λουλούδι της δύναμης

Αναφορά:
https://wiser-toolkit.org/en/system/tdf/pdf/tools/Power-Flower-Our-Intersecting-Identities_0.pdf?file=1&force=

Αναφορά:
https://wiser-toolkit.org/en/system/tdf/pdf/tools/Power-Flower-Our-Intersecting-Identities_0.pdf?file=1&force=

Φωτοτυπία 4 – Κοινή Διαδρομή

Προφίλ

ΙΑΝ

Ηλικία: 50
Βιολογικό φύλο: άρρεν
Ταυτότητα φύλου: cisgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: ετεροφυλόφιλος
Εθνικότητα: βελγική

Δουλεύεις ως μανάτζερ σε μια μεγάλη πολυεθνική εταιρεία, η οποία έχει την έδρα της στις Βρυξέλλες. Η σύζυγός σου παράτησε τη δουλειά της όταν έμεινε έγκυος για πρώτη φορά και πλέον έχεις δύο παιδιά στην εφηβεία. Μένεις με την οικογένειά σου σε ένα άνετο ρετιρέ στο κέντρο των Βρυξελλών, αν και τον περισσότερο χρόνο σου τον αφιερώνεις στη δουλειά, γι' αυτό και είσαι συχνά εκτός σπιτιού. Ωστόσο, μία φορά τον χρόνο πηγαίνεις με την οικογένειά σου διακοπές και περνάτε χρόνο μαζί.

ΦΙΡΑΖ

Ηλικία: 25
Βιολογικό φύλο: άρρεν
Ταυτότητα φύλου: cisgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: ομοφυλόφιλος
Εθνικότητα: Κούρδος πρόσφυγας από τη Συρία

Είσαι ένας Κούρδος πρόσφυγας και αυτή τη στιγμή μένεις στην Ελλάδα. Εγκατέλειψες τη χώρα σου το 2014, όταν το ISIS εισέβαλε στη Ροζάβα, φοβούμενος για τη ζωή σου λόγω του σεξουαλικού σου προσανατολισμού. Πρώτα έφτασες στην Τουρκία και από εκεί μπήκες σε μια βάρκα με προορισμό τη Λέσβο. Στο νησί έμεινες περισσότερο από ένα χρόνο, στο Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης στη Μόρια. Προς το παρόν, μένεις στην Αθήνα, σε ένα κτήριο που τελεί υπό κατάληψη. Ελπίζεις να μαζέψεις αρκετά χρήματα ώστε να συνεχίσεις το ταξίδι σου και να φτάσεις στη Σουηδία όπου ζει η αδερφή σου με την οικογένειά της.

ΜΙΣΕΛ

Ηλικία: 18
Βιολογικό φύλο: θήλυ
Ταυτότητα φύλου: transgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: ετεροφυλόφιλη
Εθνικότητα: ιταλική

Είναι ο τελευταίος σου χρόνος στο σχολείο και δε βλέπεις την ώρα να περάσει! Έχεις ξεκινήσει τη φυλομετάβασή σου εδώ και δύο χρόνια και η οικογένειά σου σε υποστηρίζει πολύ και αποδέχεται την ταυτότητα του φύλου σου. Το σπίτι σου αποτελεί πράγματι για σένα ένα ασφαλές μέρος, τη στιγμή που στο σχολείο καλείσαι να παλέψεις με πολλά. Επί της ουσίας, το σχολείο σου δεν μπορεί να σου προσδώσει ένα νέο όνομα και χρησιμοποιείται ακόμη το νεκρό σου όνομα. Οι συμμαθητές σου δε θέλουν να σε βλέπουν άλλο να και, με την υποστήριξη μιας τοπικής μαθητικής κολεκτίβας, αποφάσισαν υποφέρεις να διαμαρτυρηθούν στον διευθυντή του σχολείου ζητώντας του να εισαγάγει τα νέα ονόματα για να αισθάνονται όλοι οι μαθητές ότι είναι αποδεκτοί και ότι ανήκουν στο σχολείο.

ΑΦΡΟΔΙΤΗ

Ηλικία: 15
Βιολογικό φύλο: μη δυαδικό
Ταυτότητα φύλου: genderfluid
Σεξουαλικός προσανατολισμός: ρευστός
Εθνικότητα: ελληνική

Φοιτάς σε επαγγελματικό λύκειο, με κατεύθυνση την ειδικότητα του μηχανικού αυτοκινήτων. Δε θέλεις να σε αποκαλούν Αφροδίτη αλλά Άφρο, ωστόσο και στο σχολείο και στο σπίτι δε λένε να το σταματήσουν. Η μαμά σου παραπονιέται συνέχεια ότι ντύνεσαι «πολύ αγροστίκα», ότι προσπαθείς να κρύψεις τις καμπύλες σου, ειδικά το στήθος σου που τώρα τελευταία έχει μεγαλώσει πολύ. Σου αρέσουν οι κατασκευές και ελπίζεις να ανοίξεις το δικό σου ξυλουργείο μια μέρα.

ΑΛΜΑ

Ηλικία: 45
Βιολογικό φύλο: θήλυ
Ταυτότητα φύλου: cisgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: λεσβία
Εθνικότητα: ιταλική

Κατάγεις από ένα μικρό χωριό στη νότια Ιταλία. Η οικογένειά σου ήταν πολύ θρησκευόμενη. Αμέσως μετά την αποφοίτησή σου από το σχολείο, μετακόμισες σε μια μεγάλη πόλη στο βόρειο τμήμα της χώρας για να σπουδάσεις νομική. Από τα 25 σου μέχρι σήμερα, δηλαδή από τη στιγμή που εκδήλωσες τη σεξουαλική σου προτίμηση και μετά, δεν έχεις καμία επικοινωνία με την οικογένειά σου, η οποία ποτέ δεν αποδέχτηκε τον σεξουαλικό σου προσανατολισμό. Επί του παρόντος, ζεις στο Λονδίνο και εργάζεσαι ως συνήγορος για τα δικαιώματα του ανθρώπου. Μένεις με τη σύντροφό σου Άλις και τη γάτα σου, τη Μιάου, σε ένα όμορφο διαμέρισμα στο κέντρο. Αγαπάς να πηγαίνεις σε ωραία εστιατόρια μαζί της.

ΜΑΡΙΑ

Ηλικία: 60
Βιολογικό φύλο: θήλυ
Ταυτότητα φύλου: cisgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: ετεροφυλόφιλη
Εθνικότητα: ουκρανική

Εργάζεσαι ως φροντίστρια για μια οικογένεια στην Ισπανία. Έχεις αναλάβει τον παππού της οικογένειας ο οποίος είναι σχεδόν 100 χρονών και δεν μπορεί πλέον να αυτοεξυπηρετηθεί. Εργάζεσαι έξι μέρες την εβδομάδα, αλλά δεν είσαι ασφαλισμένη. Εξαιτίας αυτού, δεν μπορείς να αιτηθείς άδεια παραμονής στη χώρα και, παρόλο που στηρίζεις οικονομικά την οικογένειά σου στην Ουκρανία (έχεις έναν σύζυγο και δύο παιδιά), δεν τους έχεις δει εδώ και πέντε χρόνια. Στα ρεπό σου, συναντάς τους φίλους και τις φίλες σου, οι περισσότεροι από τους οποίους κάνουν την ίδια δουλειά με σένα, και λένε τα νέα σας σε κάποια καφετέρια. Σου λείπει πολύ η οικογένειά σου, γι' αυτό και τους μιλάς όσο το δυνατόν περισσότερο μέσω βιντεοκλήσεων.

ΑΛΙΣ

Ηλικία: 17
Βιολογικό Φύλο: θήλυ
Ταυτότητα φύλου: cisgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: ρευστός
Εθνικότητα: γαλλική

Προέρχεσαι από μια πολύ εύπορη οικογένεια και φοιτάς σε ένα από τα καλύτερα σχολεία στο Παρίσι. Οι γονείς σου έχουν μεγάλες προσδοκίες για το μέλλον σου: θέλουν να σπουδάσεις διοίκηση επιχειρήσεων, ώστε να αναλάβεις την οικογενειακή επιχείρηση. Μόνο που εσύ δεν ονειρεύεσαι κάτι τέτοιο για το μέλλον σου... Είσαι πολύ ενεργή στο σχολικό κίνημα και επίσης είσαι φεμινίστρια ακτιβίστρια. Θα ήθελες να δουλέψεις σε ένα κέντρο καταπολέμησης της βίας εναντίον των γυναικών. Λόγω της ακτιβιστικής σου δράσης στο σχολείο, οι καθηγητές και οι καθηγήτριες σε υποδεικνύουν συνεχώς ως την ταραχοποιό του σχολείου και ως εκείνη που βαριέται να μελετήσει.

ΜΑΞ

Ηλικία: 19
Βιολογικό φύλο: άρρεν
Ταυτότητα φύλου: cisgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: ετεροφυλόφιλος
Εθνικότητα: βελγική

Μόλις αποφοίτησες από το σχολείο και εργάζεσαι ως γραφίστας. Λατρεύεις τη δουλειά σου, μιας και ανέκαθεν ήθελες να κάνεις κάτι σχετικό με το σχέδιο και τις τέχνες. Αυτό τον καιρό ψάχνεις για ένα διαμέρισμα να το μοιραστείς με κάποιον/κάποιους, ώστε να φύγεις από το πατρικό σου. Ακόμη κι αν έχεις μια πολύ καλή σχέση μαζί τους, ήρθε αδιαμφισβήτητο η ώρα να γίνεις ανεξάρτητος! Οι γονείς σου, βέβαια, ανησυχούν λίγο γι' αυτή σου την επιλογή, διότι στο σχολείο δεχόσουν συνέχεια μπούλιγκ επειδή ήσουν πολύ ευαίσθητος και εξέφραζες τα συναισθήματά σου. Δε θα ήθελαν να καταπιεστείς για να ταιριάξεις σε ένα μοντέλο τοξικής αρρενωπότητας από τους νέους φίλους και συγκατοίκους σου.

Φωτοτυπία 4 – Κοινή Διαδρομή

Προφίλ

ΑΛΕΓΚΡΑ

Ηλικία: 18
Βιολογικό φύλο: θήλυ
Ταυτότητα φύλου: cisgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: ετεροφυλόφιλη
Εθνικότητα: ρουμανική

Φοιτάς σε μια επαγγελματική σχολή για να γίνεις κομμώτρια. Αυτός είναι ο τελευταίος χρόνος των σπουδών σου και ήδη σου έχει προσφερθεί θέση σε ένα κομμωτήριο όπου έκανες την πρακτική σου το προηγούμενο καλοκαίρι. Ωστόσο, δεν είσαι ακόμη σίγουρη αν θα δεχτείς τη θέση, γιατί η μητέρα σου, εδώ και κάποια χρόνια, διαγνώστηκε με μια σπάνια ασθένεια και από τότε χρειάζεται να τη φροντίζεις και ταυτόχρονα να πηγαίνεις στη σχολή, αφού η οικογένειά σου δεν έχει χρήματα να προσλάβει επαγγελματία φροντιστή/φροντίστρια, ενώ δεν προβλέπεται κάποιου είδους αρωγή από το κράτος.

ENTY

Ηλικία: 17
Βιολογικό φύλο: άρρεν
Ταυτότητα φύλου: cisgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: αμφιφυλόφιλος
Εθνικότητα: αυστριακή

Οι γονείς σου μετακόμισαν από τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό προτού γεννηθείς – ακόμη οι άνθρωποι σε ρωτάνε, και μάλιστα πολύ συχνά, από πού είναι η πραγματική σου καταγωγή. Παράτησες το σχολείο όταν ήσουν 14 χρονών και από τότε δε διάβασες ξανά. Δε δουλεύεις και, για να είμαστε ειλικρινείς, δεν ξέρεις τι να κάνεις στη ζωή σου. Περνάς τον περισσότερο χρόνο στο σπίτι παίζοντας βιντεοπαιχνίδια, ενώ τα σαββατοκύριακα θα ήθελες πολύ να βγαίνεις με τους φίλους σου, αλλά αφού δεν έχεις δουλειά, δεν έχεις την οικονομική δυνατότητα για κάτι τέτοιο. Οι γονείς σου σε απειλούν συνεχώς πως αν δε βρεις κάτι για να κάνεις στη ζωή σου, θα σε στείλουν να ζήσεις με τη γιαγιά σου στο Κονγκό, γι' αυτό αποφάσισες να συμμετάσχεις σε ένα πρόγραμμα της τοπικής κοινότητας για άνεργους νέους.

ΧΟΣΕ

Ηλικία: 27
Βιολογικό φύλο: άρρεν
Ταυτότητα φύλου: cisgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: ομοφυλόφιλος
Εθνικότητα: ισπανική

Τελείωσες προσφάτως το πανεπιστήμιο και ξεκίνησες να εργάζεσαι ως δάσκαλος. Λατρεύεις το επάγγελμά σου και ειδικά το γεγονός ότι δουλεύεις με νέους ανθρώπους. Έχεις εξαιρετικές σχέσεις και με τους μαθητές και με τους συναδέλφους σου. Τα σαββατοκύριακα αφιερώνεις τον χρόνο σου στο άλλο μεγάλο σου πάθος: μεταμορφώνεσαι σε ντραγκ κουίν (drag queen). Ήδη από τον καιρό του πανεπιστημίου, είχες ξεκινήσει να δουλεύεις σε διάφορα κλαμπ κάνοντας σόου, κι είναι κάτι που το αγαπάς πολύ. Όταν άρχισες να δουλεύεις στο σχολείο, δεν ήσουν βέβαιος αν έπρεπε να σταματήσεις ή όχι να είσαι ντραγκ κουίν, αλλά απλώς δεν μπορούσες να εγκαταλείψεις το πάθος σου. Τώρα ανησυχείς μήπως το ανακαλύψεις κάποιος από το σχολείο και σε εκθέσει. Ορισμένοι ήδη έχουν πρόβλημα να αποδεχτούν ότι δηλώνεις ανοιχτά και χωρίς κανέναν ενδοιασμό ότι είσαι ομοφυλόφιλος.

ΓΚΙΤΑ

Ηλικία: 13
Βιολογικό φύλο: θήλυ
Ταυτότητα φύλου: cisgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: ετεροφυλόφιλη
Εθνικότητα: νεπαλιζέικη

Προέρχεσαι από ένα απομακρυσμένο χωριό στο δυτικό Νεπάλ. Στη χώρα σου, οι γυναίκες θεωρούνται «ακάθαρτες» όταν έχουν περίοδο, ενώ πιστεύουν ότι αν τους αγγίξει μια κοπέλα με περίοδο, θα τους συμβούν άσχημα πράγματα και ο θεός θα εξαργιωθεί. Κατά τη διάρκεια της περιόδου, τις διώχνουν από τα σπίτια τους και τις στέλνουν σε καλύβες όπου έχουν τα απολύτως απαραίτητα, αν και από το 2005 αυτή η πρακτική έχει κριθεί παράνομη. Όταν ήσουν 11 χρονών, σε έδιωξαν για πρώτη φορά από το σπίτι για να μείνεις σε μια μικρή καλύβα μακριά από την οικογένεια και τους φίλους σου. Κατά την «εξορία» σου στην καλύβα, δεν έχεις τη δυνατότητα να παρακολουθήσεις τα μαθήματα στο σχολείο, και περνάς τις ημέρες σου καθαρίζοντας, σκουπίζοντας και κόβοντας το γρασίδι. Η καλύβα είναι φτιαγμένη από λάσπη και δεν έχει καν παράθυρο. Δεν έχεις πρόσβαση σε σερβιέτες, και ειδικά τη νύχτα κάνει πολύ κρύο, ενώ φοβάσαι μήπως σου επιθεθεί κάποιο ζώο ή κάποιος άνθρωπος.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ

Ηλικία: 18
Βιολογικό φύλο: θήλυ
Ταυτότητα φύλου: cisgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: ετεροφυλόφιλη
Εθνικότητα: ανιθαγένεια

Ζεις με την οικογένειά σου στα περίχωρα της Ρώμης, την πρωτεύουσα της Ιταλίας. Ανήκεις στη μειονότητα των Ρομά. Τόσο εσύ όσο και τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειάς σου είστε ανιθαγενείς, όπως πολλοί Ρομά στην Ιταλία οι οποίοι προέρχονται από την πρώην Γιουγκοσλαβία. Δεδομένου ότι είσαι 18 χρονών, θα μπορούσες να κάνεις αίτηση ιθαγένειας. Ωστόσο, οι σωματικές και νοητικές σου αναπηρίες καθιστούν αδύνατη τη δήλωση αυτής σου της πρόθεσης, όπως ορίζει η ιταλική νομοθεσία. Πράγματι, το δικαίωμά σου για απόκτηση ιθαγένειας απορρίφθηκε λόγω διακρίσεων που βασίζονται στην εθνικότητα και την αναπηρία.

Πρόκειται για αληθινή ιστορία! Πηγή: UNHCR

ΑΛΙΤΣΕ

Ηλικία: 25
Βιολογικό φύλο: θήλυ
Ταυτότητα φύλου: cisgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: αμφίφυλη
Εθνικότητα: ιταλική

Οι γονείς σου μετακόμισαν από το Καμερούν στη Νάπολη της Ιταλίας προτού γεννηθείς. Ακόμη κι αν γεννήθηκες στην Ιταλία, χρειάστηκε να περιμένεις 18 χρόνια για να αποκτήσεις την ιταλική υπηκοότητα. Ευτυχώς οι γονείς σου σε στήριξαν τόσο οικονομικά όσο και ψυχολογικά καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, αλλιώς πιστεύεις ότι δε θα τα είχες καταφέρει με τόση γραφειοκρατία. Η απόκτηση της ιθαγένειας υπήρξε καθοριστική ώστε να νιώσεις επιτέλους σπίτι σου τη χώρα στην οποία έχεις μεγαλώσει και ότι έχεις τα ίδια δικαιώματα με τους φίλους σου, όπως το να μπορείς να ταξιδέψεις για επαγγελματικούς λόγους ή να σπουδάσεις στο εξωτερικό χωρίς να ανησυχείς για τη βίζα. Από όταν τελείωσες το σχολείο, ψάχνεις για μια μόνιμη εργασία, αλλά έχει σαθεί δύσκολο τόσο εξαιτίας των λίγων ευκαιριών που υπάρχουν για τους νέους στην πόλη σου όσο και γιατί οι άνθρωποι, τις περισσότερες φορές, σε αντιμετωπίζουν διαφορετικά λόγω του σκουρόχρωμου δέρματός σου.

ΛΙΝΑ

Ηλικία: 29
Βιολογικό φύλο: θήλυ
Ταυτότητα φύλου: cisgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: αμφιφυλόφιλη
Εθνικότητα: φινλανδική

Ζεις στη Βαρκελώνη με τον σκύλο σου και τις τρεις σου γάτες. Πέρασες τα τελευταία δέκα χρόνια στην Ισπανία, κάνοντας πολλά διαφορετικά επαγγέλματα: μεσίτρια, πωλήτρια, φροντίστρια σκύλων. Τώρα εργάζεσαι σε μια διεθνή μεταφραστική εταιρεία και μένεις σε ένα συμπαθητικό διαμέρισμα στα προάστια. Προσέχεις τα ζώα σου και βγάζεις βόλτα τον σκύλο σου τουλάχιστον 3 φορές την ημέρα. Έχεις επιλέξει να μην κάνεις παιδιά, αλλά ο περίγυρός σου δεν παύει να σου λέει ότι ήρθε η ώρα να «τακτοποιηθείς» και να φτιάξεις μια οικογένεια.

ΑΝΙΚΑ

Ηλικία: 23
Βιολογικό φύλο: θήλυ
Ταυτότητα φύλου: cisgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: ετεροφυλόφιλη
Εθνικότητα: γερμανική

Είσαι νηπιαγωγός και την παρούσα στιγμή δε δουλεύεις. Απολύθηκες από την τελευταία σου δουλειά, διότι η διευθύντρια του νηπιαγωγείου πληροφορήθηκε ότι ο πρώην, πλέον, σύντροφός σου, μοιράστηκε σε ένα κοινό τσάι με φίλους του από το ποδόσφαιρο προσωπικές σου φωτογραφίες και βίντεο που του είχες στείλει. Όχι μόνο σε απέλυσε, αλλά ενημέρωσε τόσο το προσωπικό όσο και τους γονείς για τους λόγους αυτής της απόφασής της, προσθέτοντας ότι δε θα έβρισκες ξανά δουλειά ως νηπιαγωγός. Γνωρίζεις τα δικαιώματά σου, γι' αυτό και αποφάσισες να κάνεις μήνυση στη διευθύντρια και σε όλα τα εμπλεκόμενα πρόσωπα. Η υπόθεσή σου έγινε θέμα σε όλη τη χώρα και έχεις δεχτεί ένα κύμα συμπάραστασης από πολλούς ανθρώπους.

Φωτοτυπία 4 – Κοινή Διαδρομή

Προφίλ

ΖΕΪΝΑΜΠ

Ηλικία: 10
Βιολογικό φύλο: θήλυ
Ταυτότητα φύλου: cisgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: αβέβαιος ακόμη
Εθνικότητα: ζανζιβιανή

Είσαι μέλος του συλλόγου των κοριτσιών στο σχολείο σου. Εκεί έχεις μάθει για τα δικαιώματα των παιδιών – το δικαίωμα των παιδιών στη συμμετοχή, στην εκπαίδευση και στην έκφραση της γνώμης τους. Σου αρέσει πολύ να πηγαίνεις στον σύλλογο, να κάθεστε όλα τα μέλη μαζί και να συζητάτε για διάφορα πράγματα. Όσα μαθαίνετε στον σύλλογο, π.χ. για τη βία και τις διάφορες μορφές της, τόσο εσύ όσο και οι φίλες σου τα μοιράζεστε με τα υπόλοιπα παιδιά στην κοινότητα.

ΑΝΤΙ (ΑΝΤΡΙΑ)

Ηλικία: 18
Βιολογικό φύλο: θήλυ
Ταυτότητα φύλου: transgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: λεσβία
Εθνικότητα: -

Είσαι νέα στην πόλη, έχεις λιγότερο από ένα μήνα που μετακόμισες και μόλις ξεκίνησες να πηγαίνεις στο νέο σου σχολείο. Αρχισες τη φυλομετάβασή σου όταν ήσουν 14 χρονών, και η οικογένειά σου σε αγαπάει και σε στηρίζει καθ' όλη τη διάρκεια αυτού του ταξιδιού. Το ίδιο συνέβαινε και με τους φίλους και τους συμμαθητές σου, μέχρι την ώρα που αναγκάστηκες να μετακομίσεις λόγω της δουλειάς της μαμάς σου. Νιώθεις φόβο για το νέο σου σχολείο, ανησυχείς ότι οι νέοι σου φίλοι δε θα σε αποδεχτούν και θα σου κάνουν μπούλινγκ αμέσως μόλις ανακαλύψουν τη φυλομετάβασή σου.

Αυτό το προφίλ το έχουμε δανειστεί από το παιχνίδι του Youth for Love. Παίζοντάς το, θα έχετε την ευκαιρία να ζησετε, από διαφορετικές οπτικές, ιστορίες που σχετίζονται με τη βία, και να καθορίσετε, μέσω των επιλογών σας, το τέλος τους. Σας κινήσαμε το ενδιαφέρον; Τότε δεν έχετε παρά να ρίξετε μια ματιά εδώ: <https://www.youthforlove.eu/en/pregame/>

ΡΟΜΠΕΡΤ

Ηλικία: 18
Βιολογικό φύλο: άρρεν
Ταυτότητα φύλου: cisgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: ετεροφυλόφιλος
Εθνικότητα: -

Έχεις τρεις μικρότερες αδερφές. Αγαπάς πολύ τα παιδιά. Είσαι ψύχραιμος και ήσυχος, ενώ λατρεύεις το τραγούδι και την υποκριτική. Αντιμετωπίζεις θέματα εμπιστοσύνης εξαιτίας της συμπεριφοράς ορισμένων συμμαθητών σου στο παρελθόν: κοροϊδεύανε τη σωματική σου διάπλαση ή έκαναν ακόμη πιο σοβαρές πράξεις εκφοβισμού, όπως το να πετάνε πάνω σου φαγητό ή να σε δέρνουν. Όλα αυτά καταρράκωσαν την αυτοπεποίθησή σου, καθιστώντας πολύ δύσκολο το να προσεγγίσεις κάποιον σε συναισθηματικό επίπεδο. Η μουσική σε βοηθά να αντιμετωπίζεις αυτά σου τα θέματα, και λατρεύεις να τραγουδάς για τους φίλους και για τις μικρές αδερφές σου.

Αυτό το προφίλ το έχουμε δανειστεί από το παιχνίδι του Youth for Love. Παίζοντάς το, θα έχετε την ευκαιρία να ζησετε, από διαφορετικές οπτικές, ιστορίες που σχετίζονται με τη βία, και να καθορίσετε, μέσω των επιλογών σας, το τέλος τους. Σας κινήσαμε το ενδιαφέρον; Τότε δεν έχετε παρά να ρίξετε μια ματιά εδώ: <https://www.youthforlove.eu/en/pregame/>

ΛΙΖΑ

Ηλικία: 17
Βιολογικό φύλο: θήλυ
Ταυτότητα φύλου: cisgender
Σεξουαλικός προσανατολισμός: αμφιφυλόφιλη
Εθνικότητα: -

Από τα 7 σου χρόνια, μετά από ένα αυτοκινητικό ατύχημα, είσαι αναγκασμένη να βρίσκεσαι σε ένα αναπηρικό καροτσάκι. Λατρεύεις τα σπορ και είσαι πολύ ενεργητική και ανταγωνιστική. Εξεγείρεσαι εναντίον όσων σου δείχνουν οίκτο και κάνεις τα πάντα για να τους αποδείξεις πόσο δυνατή είσαι. Είσαι μοναχοπαίδι και μένεις με τον πατέρα σου μετά το διαζύγιο των γονιών σου. Ανήκεις σε μια μεικτή παραολυμπιακή ομάδα μπάσκετ, ενώ και η κοπέλα σου παίζει μπάσκετ. Σας αρέσει να παρακολουθείτε η μία τους αγώνες της άλλης, αλλά και να επευφημείτε η μία την άλλη.

Αυτό το προφίλ το έχουμε δανειστεί από το παιχνίδι του Youth for Love. Παίζοντάς το, θα έχετε την ευκαιρία να ζησετε, από διαφορετικές οπτικές, ιστορίες που σχετίζονται με τη βία, και να καθορίσετε, μέσω των επιλογών σας, το τέλος τους. Σας κινήσαμε το ενδιαφέρον; Τότε δεν έχετε παρά να ρίξετε μια ματιά εδώ: <https://www.youthforlove.eu/en/pregame/>

Φωτοτυπία 4 – Κοινή Διαδρομή

Συνθήκες

Εάν δεν έχεις υποστεί ποτέ διάκριση βάσει της ταυτότητας φύλου σου, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν δεν έχεις υποστεί ποτέ διάκριση βάσει του σεξουαλικού σου προσανατολισμού, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Ένας έχει σπουδάσει/έχεις εγγραφεί/σχεδιάζεις να φοιτήσεις στο πανεπιστήμιο, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν η εξωτερική σου εμφάνιση αντιστοιχεί στην ταυτότητα του φύλου σου, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν δεν έχεις υποστεί ποτέ διάκριση βάσει της ιθαγένειάς σου, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν δεν έχεις υποστεί ποτέ διάκριση βάσει της σωματικής σου διάπλασης, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν είσαι αυτός/αυτή που κυρίως φροντίζει την οικογένειά του και δεν αμείβεσαι γι' αυτό, κάνε ένα βήμα πίσω. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα μπροστά.

Εάν ο κόσμος πιστεύει ότι είσαι πολύ μικρός/μικρή για να έχεις τις δικές σου ιδέες και να παίρνεις αποφάσεις, κάνε ένα βήμα πίσω. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα μπροστά.

Εάν δεν έχεις υποστεί ποτέ διάκριση βάσει της αναπηρίας σου, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν αισθάνεσαι ασφαλής να περπατάς μόνος/μόνη στον δρόμο τη νύχτα, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν αναγνωρίζεται το δικαίωμά σου στην εκπαίδευση, και μπορείς να πηγαίνεις στο σχολείο όλο τον χρόνο, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν η οικογένειά σου σε αποδέχεται όπως είσαι, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν δε χρειάζεται να ξοδεύεις χρήματα για σερβιέτες ή ταμπόν κάθε μήνα για το μεγαλύτερο μέρος της ζωής σου, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν μπορείς να ταξιδέψεις σε όλο τον κόσμο χωρίς να ανησυχείς για το διαβατήριό ή τη βίζα σου, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν έχεις μια σταθερή δουλειά ή πιθανότατα θα έχεις όταν τελειώσεις το σχολείο/τις σπουδές, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν δεν έχεις υποστεί ποτέ διάκριση βάσει του κοινωνικού σου φύλου, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν έχεις διαβατήριό από τη χώρα όπου γεννήθηκες/μεγάλωσες, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

Εάν δε χρειάζεται να ανησυχείς για τα χρήματα και για το πώς να καλύπτεις οικονομικά τις ανάγκες σου, κάνε ένα βήμα μπροστά. Ειδάλλως, κάνε ένα βήμα πίσω.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2:

Αποδομώντας τις παρανοήσεις σχετικά με τη βία μεταξύ των νέων

Η παρούσα ενότητα διατηρεί την ίδια μεθοδολογική δομή της Ενότητας 2 του Youth for Love 1: Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών η οποία φέρει τον τίτλο «Αποδομώντας τις παρανοήσεις σε ζητήματα έμφυλης βίας» εδώ θα έχετε την ευκαιρία να βρείτε μερικούς νέους τρόπους για να «σπάσετε τον πάγο», αλλά και να εστιάσετε σε όρους που σχετίζονται με τη βία μεταξύ των νέων και σε μερικές νέες υποθέσεις εργασίας. Η ενοποίηση αυτών των δύο ενότητων επιτρέπει στον εμπυχωτή/εμπυχωτρία να αποκτήσει μια ευρεία εικόνα του φαινομένου της βίας, συνδυάζοντας τη διάσταση του φύλου με εκείνη της ηλικίας.

Δεξιότητες που καλλιεργούνται

Κριτική σκέψη,
συνεργασία,
ενσυναίσθηση,
επικοινωνία

Αναλυτικές δραστηριότητες

Δημιουργώντας τις συνθήκες για μια καλή ομαδική εργασία

Το «σπάσιμο του πάγου»

Οι εμπυχωτές/εμπυχωτρίες θα διαλέξουν ένα από τα παρακάτω μέσα για να «σπάσουν τον πάγο», δημιουργώντας έτσι τις συνθήκες για μια καλή ομαδική εργασία. Επίσης, θα πρέπει να διαλέξουν άσκηση ανάλογα με το τι πιστεύουν ότι θα λειτουργήσει πιο αποδοτικά για την ομάδα.

ΕΠΙΛΟΓΗ 1

Προετοιμάζοντας την ενότητα, οι εμπυχωτές/εμπυχωτρίες διαλέγουν μια χαρακτηριστική φωτογραφία του σχολείου (π.χ. το σήμα του –εάν έχει–, την είσοδο, από κάποια εκδήλωση, κ.λπ.) ή των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών, την τυπώνουν σε χοντρό χαρτί, και την κόβουν σε κομμάτια σαν να ήταν ένα παζλ. Οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες κάθονται ανά ομάδες και τους ανατίθεται να φτιάξουν αυτό το παζλ όσο πιο γρήγορα μπορούν. Ωστόσο, υπάρχει ένα κόλπο: 1 ή 2 κομμάτια από το παζλ μιας ομάδας βρίσκονται στη σακούλα με τα κομμάτια μιας άλλης ομάδας. Για να ολοκληρώσουν το παζλ, θα χρειαστεί να βρουν τα κομμάτια που λείπουν όσο πιο γρήγορα γίνεται. Επίσης, όλα μαζί τα παζλ των ομάδων, όταν ενωθούν, δημιουργούν μια μεγαλύτερη εικόνα, καθιστώντας την ολοκληρωμένη. Εάν το να φτιάξετε από την αρχή τα παζλ σας φαίνεται μια πολύπλοκη διαδικασία, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε και έτοιμα παζλ του εμπορίου. Το νόημα της άσκησης είναι να ξεκινήσετε έναν διάλογο για το πόσο σημαντικό είναι το να συνεργαζόμαστε, το να ενεργούμε ως ομάδα και να βασιζόμαστε ο ένας στον άλλο προκειμένου να ολοκληρώσουμε ή να διαχειριστούμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο μια σύνθετη δουλειά ή κατάσταση. Έπειτα μπορείτε να κάνετε έναν παραλληλισμό μεταξύ αυτής της κατάστασης και του πλαισίου εντός του οποίου θα χρειαστεί να ανταποκριθούν σε ένα πιθανό περιστατικό βίας μεταξύ μαθητών και μαθητριών στο σχολείο: πώς θα πράξουν; Αλληλουποστηρίζονται; Μοιράζεται ο καθένας τις δεξιότητές του με τους/τις άλλους/άλλες; Στέλνουν ένα κοινό μήνυμα σχετικά με τη βία μεταξύ των νέων; Δεδομένης της δουλειάς που έγινε στην προηγούμενη ενότητα, οι εμπυχωτές/εμπυχωτρίες μπορούν επίσης να κατευθύνουν τη συζήτηση αναφέροντας περιπτώσεις κατά τις οποίες τείνουμε να μην ενεργούμε τόσο δραστηρικά, κι ενδεχομένως τότε δεν παρέχουμε τόση ασφάλεια σε εκείνους που είναι οι πιο εκτεθειμένοι (τέτοιο παράδειγμα αποτελούν οι μαθητές/μαθήτριες που έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να γίνουν αποδέκτες μιας ρητορικής μίσους και βίας).

ΕΠΙΛΟΓΗ 2

Οι εμπυχωτές/εμπυχωτρίες θα βάλουν τους συμμετέχοντες/τις συμμετέχουσες να παίξουν το παιχνίδι «τι επιλογές έχω;», χρησιμοποιώντας ένα σχοινί. Το σχοινί θα περάσει από το ένα μέλος στο άλλο (η τελική εικόνα που θέλουμε να δημιουργηθεί είναι αυτή ενός τύπου ιστού, όπου όλα τα μέλη συνδέονται μεταξύ τους μέσω του σχοινιού). Κάθε άτομο που πιάνει στα χέρια του το σχοινί θα μοιράζεται ένα πράγμα που είδε να κάνουν άλλοι/άλλες σε περιπτώσεις βίας μεταξύ των νέων. Μην ξεχάσετε να τονίσετε ότι, κατά τη διάρκεια της άσκησης, δεν πρέπει να αναφέρουν ονοματεπώνυμα υπαρκτών προσώπων, αλλά να μιλήσουν αποκλειστικά για το πώς αντέδρασαν σε ένα περιστατικό βίας. Μετά τον πρώτο γύρο, θα πρέπει να ξεκινήσουν από την αρχή το παιχνίδι αλλά αντίστροφα, δηλαδή όλοι τους, ένας προς έναν και μία προς μία, ξεκινώντας από εκείνον/εκείνη που κράτησε τελευταίος/α το σχοινί στον πρώτο γύρο, θα επιστρέψουν το σχοινί στο άτομο το οποίο τους το έδωσε, αναλογιζόμενοι/ες για μια ακόμη φορά το περιστατικό βίας που είδε ο καθένας/η καθεμία, και αναφέροντας ένα πράγμα που θεωρούν ότι θα έπρεπε να γίνει στη συγκεκριμένη περίπτωση. Το δεύτερο μέρος του παιχνιδιού μπορεί να γίνει πιο διαδραστικό, καθώς θα χρειαστεί να επιχειρήσουν διάφορα με το σχοινί, όπως να σκύψουν κάτω από αυτό, να πατήσουν πάνω του, κ.λπ. Στο τέλος, οι εμπυχωτές/εμπυχωτρίες μπορούν να σχολιάσουν στο πώς, σε αυτό το δεύτερο μέρος της άσκησης, οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες βοηθήθηκαν μεταξύ τους ώστε να πραγματοποιήσουν τις διάφορες κινήσεις με το σχοινί. Εάν υπάρχουν συμμετέχοντες/συμμετέχουσες με κινητικά προβλήματα, είτε ξεκινήστε μαζί τους, ώστε να μη χρειαστεί να κινηθούν πολύ, ή διαλέξτε έναν άλλο τρόπο για να «σπάσει ο πάγος». Ένας εκ των εμπυχωτών/εμπυχωτριών χρειάζεται να καταγράψει τις απαντήσεις ή να τις θυμάται από μνήμης· πρώτα απ' όλα, όσες θέσεις αναφέρθηκαν οι οποίες υιοθετήθηκαν όντως στην πραγματική ζωή, και δεύτερον, ό,τι θεώρησαν οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες ως την ενδεδειγμένη απάντηση στο περιστατικό. Οι απαντήσεις θα χρησιμεύσουν στις συζητήσεις που θα προκύψουν αργότερα στην ενότητα.

Αναλυτικές δραστηριότητες

Παρανοήσεις και αλήθειες σχετικά με τη βία μεταξύ των νέων

Προσδιορίστε 3-5 σημαντικές παρανοήσεις σχετικά με τη βία μεταξύ των νέων οι οποίες είναι συνηθισμένες, ευρέως διαδομένες και θεωρούμενες σχετικές με την κουλτούρα του κάθε λαού (αν και πολλές παρανοήσεις είναι κοινές παρά τις πολιτισμικές, γεωγραφικές και ιστορικές διαφορές). Αυτού του είδους οι παρανοήσεις και στερεοτυπικές απόψεις γύρω από τη βία μεταξύ των νέων διαμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο την αντιλαμβάνονται και την αντιμετωπίζουν οι διάφορες κοινωνίες. Αντιλήψεις που επηρεάζονται από παρανοήσεις μπορεί να οδηγήσουν αφενός σε ένα αίσθημα ντροπής από μεριάς των επιζώντων/επιζωσών βίας οι οποίοι/οποίες, τελικά, δε μιλούν για ό,τι τους συνέβη, γίνονται αποδέκτες κατηγοριών, αλλά κι οι ίδιοι/ίδιες κατηγορούν τον εαυτό τους, και αφετέρου, στη διατήρηση προβληματικών και αναποτελεσματικών συστημάτων τα οποία οδηγούν στο να μην καταγγέλλονται τα περισσότερα από αυτού του είδους εγκλήματα. Το σχολικό προσωπικό, όπως και οποιοσδήποτε άλλος άνθρωπος, επηρεάζεται από αυτές τις παρανοήσεις· αυτό περιορίζει την ικανότητά τους τόσο στο να αναγνωρίζουν τη βία μεταξύ των νέων όσο και στο να ενεργούν κατάλληλα σε τέτοιες περιπτώσεις.

Μερικά παραδείγματα συνηθισμένων παρανοήσεων είναι:

«Παιδιά είναι, θα τα βρουνε!»! Περιστατικά βίας μεταξύ νέων πρέπει να τα λύνουν οι ίδιοι οι εμπλεκόμενοι μαθητές. Ποτέ δεν είναι τόσο σοβαρά, μοιάζουν περισσότερο με παιχνίδια που παίζουν οι έφηβοι. Είναι προτιμότερο να μην εμπλέκονται οι ενήλικες, διότι θα κάνουν τα πράγματα χειρότερα. Τα αγόρια χρειάζεται να είναι σκληρά. Η βία αποτελεί μέρος της κοινωνικοποίησης των αγοριών, τα οποία προσπαθούν να επιβάλουν την υπεροχή και την κυριαρχία τους. Οι «ζόρικες» συμπεριφορές μεταξύ των νέων είναι ένα μέσο για να «καλλιεργήσουν» την ανδρενότητα τους.

Οι κοπέλες προκαλούν. Εάν μια κοπέλα πει «όχι», εννοεί «ίσως». Το παίζει δύσκολη, συνεπώς ένα αγόρι χρειάζεται να το εκλάβει ως ενθάρρυνση και να συνεχίσει να προσπαθεί.

Είναι πάντα εύκολο να αντιληφθείς εάν κάποιος/κάποια μαθητής/μαθήτρια υφίσταται βία, αφού η βία αφήνει σημάδια. Οι βρισιές και οι προσβολές στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δε συνιστούν βία.

Τα κορίτσια δεν είναι ποτέ βίαια. Τα κορίτσια είναι από τη φύση τους πιο ευγενικά και ήσυχα από τα αγόρια, και οι περιπτώσεις κατά τις οποίες τα κορίτσια έχουν γίνει βίαια είναι εξαιρετικά σπάνιες.

Συνήθως μόνο οι μαθητές/μαθήτριες με κάποια ιδιαιτερότητα γίνονται βίαιοι/βίαιες (μαθητές/μαθήτριες από μονογονεϊκές οικογένειες, που ζουν στα όρια της φτώχειας, που ανήκουν σε συγκεκριμένες εθνοτικές ομάδες, που έχουν κάποιου είδους αναπηρία ή περιορισμένη μαθησιακή ικανότητα).

Οι εμπυχωτές/εμπυχωτρίες χρειάζεται να αποφασίσουν ποιες 3-5 από τις παραπάνω παρανοήσεις θέλουν να δουλέψουν με την ομάδα. Οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες πρέπει να οργανωθούν σε 3-5 μικρότερες ομάδες· σε κάθε ομάδα δίνεται μια φωτοτυπία με μια παρανόηση γραμμένη πάνω της. Για τα επόμενα 15 λεπτά, θα τους προτρέψετε να συζητήσουν μεταξύ τους και να καταγράψουν πώς μια τέτοια παρανόηση που σχετίζεται με τη βία μεταξύ των νέων μπορεί να:

- Ενθαρρύνει ή να περιορίσει την αναγνώριση της βίας μεταξύ των νέων (ζητήστε τους να αναφέρουν συγκεκριμένα παραδείγματα)
- Ενθαρρύνει ή να περιορίσει τη γνωστοποίηση του περιστατικού από το θύμα (ζητήστε τους να αναφέρουν συγκεκριμένα παραδείγματα)
- Ενθαρρύνει ή να περιορίσει την ικανότητα των εκπαιδευτικών να ενεργούν ώστε να προλαμβάνουν ή/και να μεσολαβούν σε ένα περιστατικό βίας μεταξύ νέων (ζητήστε τους να αναφέρουν συγκεκριμένα παραδείγματα)

Όταν ολοκληρωθεί η ομαδική εργασία, οι εμπυχωτές/εμπυχωτρίες θα δώσουν τη δυνατότητα σε κάθε ομάδα να παρουσιάσει στα υπόλοιπα μέλη τη δουλειά που έκανε. Ενισχύστε τα ευρήματά τους με δικά σας παραδείγματα. Να διευκρινιστεί ότι τα παραδείγματα χρειάζεται επίσης να είναι ειδικά για την κάθε χώρα. Λόγου χάρη, μπορείτε να δώσετε στις ομάδες:

- Παραδείγματα του πώς οι διάφορες παρανοήσεις σχετικά με τη βία μεταξύ των νέων κάνουν την εμφάνισή τους σε δημοσιογραφικά κείμενα (εθνικοποίηση της βίας, απόδοση ευθυνών στο θύμα σε περιπτώσεις σεξουαλικής βίας ή βίας από τον/τη σύντροφο, σύνδεση της βίας με τη φτώχεια ή με την απουσία της τυπικής εκπαίδευσης, κ.λπ.). Οι εμπυχωτές/εμπυχωτρίες θα πρέπει να φτιάξουν μια παρουσίαση στο PowerPoint ή, εναλλακτικά, ένα κολλάζ από αποκόμματα εφημερίδων και περιοδικών.

Υποθέσεις εργασίας σχετικές με το συγκεκριμένο πλαίσιο

Αφότου συνεισφέρουν με παραδείγματα και υποθέσεις εργασίας, οι εμπυχωτές/εμπυχωτρίες, μαζί με τους συμμετέχοντες/τις συμμετέχουσες θα συντάξουν μια αναφορά, προσαρμόζοντας στο υπάρχον πλαίσιο τις ακόλουθες κατευθυντήριες ερωτήσεις:

- Πιστεύετε ότι θα μπορούσαμε να κατηγοριοποιήσουμε τα στερεότυπα σε ισχυρά και λιγότερο ισχυρά, ανάλογα με τις συνέπειές τους;
- Στην καθημερινότητά σας, θεωρείτε ότι είστε «κομιστής στερεοτύπων», ακόμη και ασυνείδητα; Με ποιον τρόπο;
- Υπάρχουν παρανοήσεις σε εκπαιδευτικές πηγές και σχολικά βιβλία; Πώς θα μπορούσατε ως εκπαιδευτικοί να συμβάλετε ώστε να τις διορθώσετε;
- Υπάρχουν ισχυρά στερεότυπα στη γλώσσα που

χρησιμοποιούν οι μαθητές/μαθήτριες; Πώς και πότε θα προσπαθούσατε να τα σκεφτείτε και να τα συζητήσετε μαζί τους;

- Πιστεύετε ότι η οικογένεια έχει ευθύνη για τη διαίωση των στερεοτύπων; Πώς και πότε θα προσπαθούσατε να σκεφτείτε και να συζητήσετε με τους μαθητές/τις μαθήτριες αυτές τις όψεις;

Φωτοτυπία για την Ενότητα 2 – Υποθέσεις εργασίας

Υπόθεση εργασίας 5: Αιμιλία και Έλενα

Η Αιμιλία και η Έλενα είναι φίλες από την ΣΤ' Δημοτικού, από τότε που η Έλενα πήγε στο σχολείο όπου φοιτούσε και η Αιμιλία. Ήταν και οι δύο πολύ καλές στα αθλήματα, τους άρεσε να παίζουν βόλεϊ στην ομάδα του σχολείου, να γράφουν μικρά διηγήματα και να κάνουν παρέα. Οι γονείς της Αιμιλίας αγαπούσαν την Έλενα, ήταν πάντα πολύ ευγενική και γλυκιά. Φαινόταν η ιδανική φίλη για την κόρη τους. Ήταν όλοι τους χαρούμενοι όταν οι κοπέλες συνέχισαν να είναι συμμαθήτριες και στο Γυμνάσιο.

Το καλοκαίρι πριν από την Γ' Γυμνασίου, πέθανε ξαφνικά ο πατέρας της Αιμιλίας. Τους επόμενους δύο μήνες, ήταν πολύ στενοχωρημένη. Σταμάτησε να βγαίνει έξω, δυσκολευόταν να κοιμηθεί το βράδυ, δεν ήθελε να βλέπει κανέναν και περνούσε τον περισσότερο καιρό κλαίγοντας και τρώγοντας fast food.. Όταν επέστρεψε στο σχολείο, είχε ήδη πάρει 13 κιλά κι είχε χάσει τη φόρμα της, γι' αυτό δεν μπορούσε πια να παίζει στην ομάδα του βόλεϊ, αν και το ήθελε πολύ.

Η Έλενα ήταν πολύ θυμωμένη. Όλα τα σχέδια που έκαναν μαζί είχαν ανατραπεί, ενώ άρχισε να ντρέπεται όταν την έβλεπαν μαζί με την Αιμιλία. Τα υπόλοιπα κορίτσια στην τάξη είχαν πιο προσεγμένη εμφάνιση, γι' αυτό και κορόιδευαν, συνεχώς και απροκάλυπτα, την Αιμιλία. Δεν πέρασε πολύς καιρός όταν η Έλενα σταμάτησε να μιλάει στην Αιμιλία, αν και συνέχιζε να προσποιείται το «καλό κορίτσι» μπροστά στους γονείς, όταν συναντιόντουσαν όλοι μαζί. Τότε, μιλούσε στην Αιμιλία με ευγένεια και κατανόηση, έβαζε το χέρι της γύρω από τους ώμους κάθε φορά που ήταν παρόντες οι γονείς, αλλά δεν έλεγε ούτε λέξη όταν ήταν μόνες τους. Το μόνο που έκανε ήταν να αφήνει διάφορες φωτογραφίες στο θρανίο ή στη σάκα της Αιμιλίας οι οποίες έδειχναν υπέρβαρα κορίτσια, μεγαλόσωμα ζώα ή fast food και γλυκά. Μια φορά στο προαύλιο, ενώ έπαιζαν βόλεϊ κι όταν η δασκάλα κοιτούσε αλλού, η Έλενα χτύπησε με δύναμη την Αιμιλία με την

μπάλα· άλλη μια φορά, κατά τη διάρκεια μιας οικογενειακής επίσκεψης, η Έλενα πίεσε τον εαυτό της να κάνει εμετό και όντως έκανε πάνω στο κρεβάτι της Αιμιλίας, λέγοντας ότι «αυτό πρέπει να κάνει κάποιος όταν έχει... ξεχειλώσει όπως εσύ».

Υπόθεση εργασίας 6: BossyEye

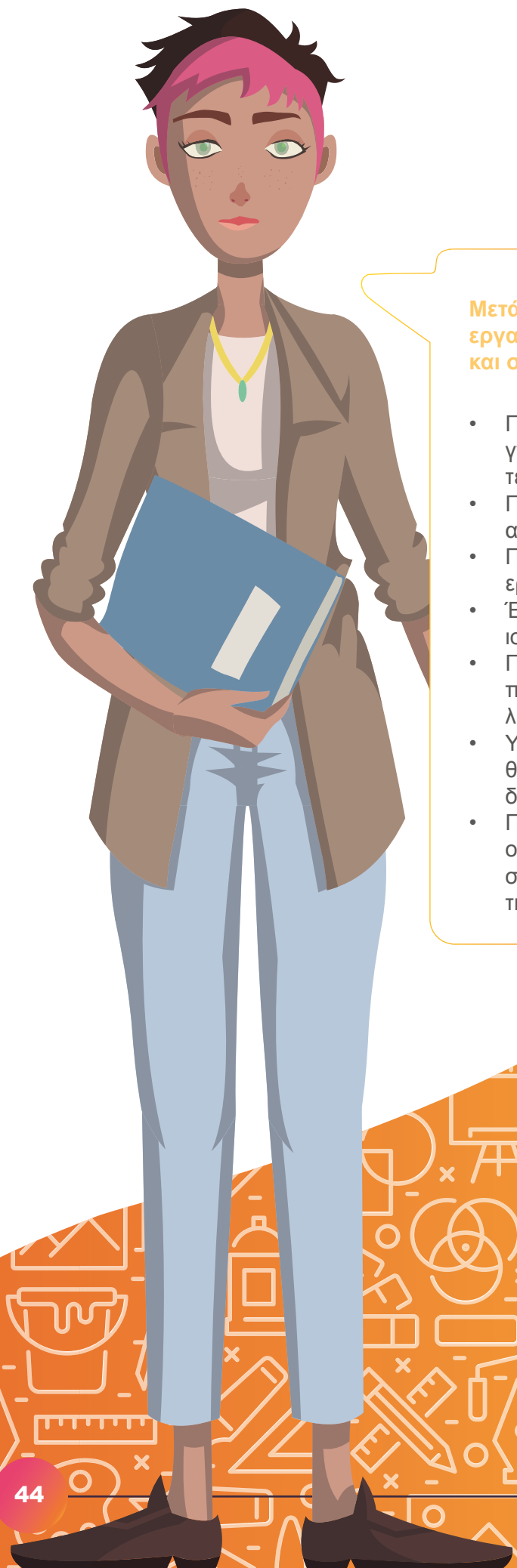
Ένα πρωί, στην ώρα των μαθηματικών, όλοι οι μαθητές της Α' Λυκείου έλαβαν πρόσκληση σε μια κλειστή ομάδα στο Instagram με το όνομα BossyEye. Κάποιοι από αυτούς έγιναν μέλη από περιέργεια. Διαπίστωσαν ότι πρόκειται για μια ομάδα την οποία έχει δημιουργήσει ένας ανώνυμος χρήστης και απευθύνεται στους μαθητές του Λυκείου τους, τους οποίους προκαλεί να γίνουν η σκιά των συμμαθητών/συμμαθητριών τους. Η ιδέα πίσω από αυτή την πρόκληση είχε ως εξής: έπρεπε να βγάζουν φωτογραφίες των συμμαθητών/συμμαθητριών τους σε άβολες και αμήχανες στιγμές, για παράδειγμα όταν θα ήταν ιδρωμένοι/ιδρωμένες από τη γυμναστική, μια μέρα που τα μαλλιά τους δε θα «έστρωναν» καλά, όταν θα φορούσαν κάτι φτηνό ή εκτός μόδας. Επιτρέπονταν τα πάντα, ακόμη και να κρυφοκοιτάζουν κάποιον/κάποια στην τουαλέτα. Όσο πιο άβολες ή αποκαλυπτικές ήταν οι φωτογραφίες, τόσο πιο ψηλά θα ανέβαινε ο/η εκάστοτε φωτογράφος στην ιεραρχία της ομάδας, τόσο πιο δημοφιλής θα γινόταν. Στο τέλος κάθε εβδομάδας, το ανώνυμο άτομο που βρισκόταν πίσω από αυτή την ιστοσελίδα, θα ανακοίνωνε τις 3 πιο ντροπιαστικές φωτογραφίες.

Αρχικά, οι μαθητές έκαναν πλάκα· κάποιοι πήραν μέρος από περιέργεια, κάποιοι μόνο όταν είδαν να δημοσιεύονται φωτογραφίες τους, οι οποίες συνοδεύονται από πικρόχολα σχόλια. Η ατμόσφαιρα στο σχολείο ήταν τεταμένη: ο καθένας θα μπορούσε να είναι το επόμενο θύμα, ο ένας υποψιαζόταν τον άλλον, ορισμένες φορές κάποιος δημοσίευε για πρώτη φορά μια φωτογραφία στην ομάδα από θυμό, στοχοποιώντας έτσι το άτομο που θεωρούσε ότι βρίσκεται πίσω από τη δημοσίευση της δικής του φωτογραφίας.

Τα σχόλια γινόντουσαν όλο και πιο σκληρά, και κάποιοι/κάποιες μαθητές/μαθήτριες άρχισαν να λείπουν από το σχολείο. Η επιθετικότητα ήταν πολύ έντονη και ό,τι ξεκίνησε διαδικτυακά, υπήρχαν στιγμές που μεταφερόταν στην πραγματικότητα. Η ομάδα διοργάνωνε θεματικές εβδομάδες: υπήρχε η «Εβδομάδα του Κυρίου και της Κυρίας Σπυριάρη», «Η Εβδομάδα

των πιο Άσχημων» κ.ο.κ. Τα πάντα βρισκόταν κάτω από έναν μοχθηρό, παραμορφωτικό μεγεθυντικό φακό, με αποτέλεσμα κάποιοι/κάποιες μαθητές/μαθήτριες να αγχώνονται ιδιαίτερα για την εξωτερική τους εμφάνιση και να προσπαθούν να περιορίσουν και να ελέγξουν κάθε τους κίνηση. Κι αν έστω κάποιος/κάποια προχωρούσε σε αναφορά της σελίδας κι αυτή έκλεινε, θα βρισκόταν ένας/μία άλλος/άλλη και θα δημοσίευε εκ νέου τις παλιές φωτογραφίες. Αυτή η κατάσταση μετρούσε ήδη δύο μήνες κι η ατμόσφαιρα στο σχολείο είχε αλλάξει ριζικά, συνεπώς οι καθηγητές/καθηγήτριες άρχισαν να παρατηρούν αυτή την αλλαγή. Πολλοί/πολλές μαθητές/μαθήτριες δεν έλεγαν κουβέντα, αφού το διακύβευμα ήταν μεγάλο. Το άτομο που βρισκόταν πίσω από την ιστοσελίδα το δήλωσε ρητά: όποιος/όποια μιλήσει, θα γίνει ο βασικός στόχος.

Μετά την ατομική ανάγνωση των υποθέσεων εργασίας, ζητήστε από κάθε ομάδα να τις σκεφτεί και συζητήστε τα ακόλουθα:

- Ποιες μορφές βίας μεταξύ νέων μπορείτε να αναγνωρίσετε στην υπόθεση εργασίας που διαβάσατε;
- Ποια είναι η αιτία της βίας στην υπόθεση εργασίας που διαβάσατε;
- Ποιες είναι οι επιπτώσεις της βίας στην υπόθεση εργασίας που διαβάσατε;
- Έχετε αντιμετωπίσει/ακούσει κάποια παρόμοια ιστορία;
- Πώς μπορεί να δράσει το σχολείο σε τέτοιες περιπτώσεις; Είναι σημαντική η παρέμβαση του σχολείου; Είναι απαραίτητη;
- Υπάρχουν λόγοι για τους οποίους το σχολείο δε θα αναλάμβανε (ή δε θα μπορούσε να αναλάβει) δράση σε μια τέτοια περίπτωση;
- Ποιο θα ήταν το αποτέλεσμα της απουσίας οποιασδήποτε ενέργειας εκ μέρους του σχολείου σε μια τέτοια περίπτωση; Τι θα εξυπηρετούσε και τι όχι.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

Διαδικτυακή βία και συνετή χρήση του διαδικτύου

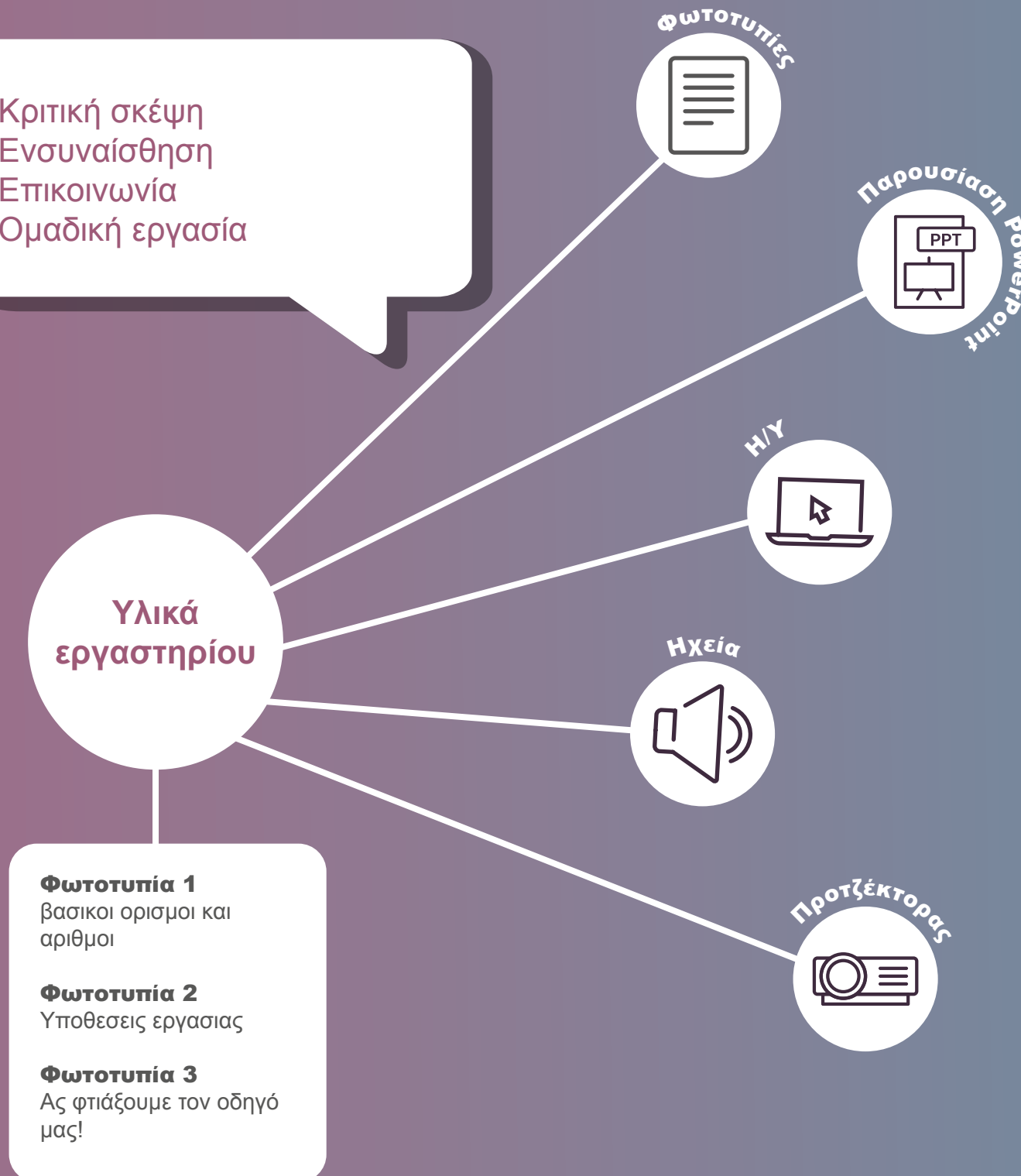

Μαθησιακοί στόχοι

- Η ενημέρωση για τις διαφορετικές μορφές και τα διαφορετικά χαρακτηριστικά της διαδικτυακής βίας, αλλά και για τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να λάβουν χώρα
- Η ενίσχυση της ικανότητας των εκπαιδευτικών να κατανοούν τον τρόπο λειτουργίας των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και τη σημασία της συνετής χρήσης αυτών
- Η καταγραφή των αναγκών των εκπαιδευτικών σε επίπεδο υποστήριξης και πρακτικής βοήθειας ώστε να συζητηθούν καθ' όλη τη διάρκεια του επιμορφωτικού προγράμματος

Δεξιότητες που καλλιεργούνται

Κριτική σκέψη
Ενσυναίσθηση
Επικοινωνία
Ομαδική εργασία

- Υλικά εργαστηρίου**
- Φωτοτυπία 1**
Βασικοί ορισμοί και αριθμοί
 - Φωτοτυπία 2**
Υποθέσεις εργασίας
 - Φωτοτυπία 3**
Ας φτιάξουμε τον οδηγό μας!

Αναλυτικές δραστηριότητες

Προετοιμασία

Βεβαιωθείτε ότι έχετε μελετήσει λεπτομερώς όλες τις δραστηριότητες κι ότι έχετε εκτυπώσει το απαιτούμενο υλικό. Διαμορφώστε κατάλληλα τον χώρο συγκέντρωσης της ομάδας πριν τη συνάντηση: τοποθετήστε τις καρέκλες σε ημικύκλιο, με εκείνες των εμπυχωτών/εμπυχωτριών να βρίσκονται σε εμφανές σημείο, δίπλα στον Η/Υ και στον προτζέκτορα. Βεβαιωθείτε πως όλοι/όλες θα μπορούν να δουν και να ακούσουν ό,τι θα προβάλετε στη συνέχεια· προτείνεται η χρήση ηχείων τα οποία θα διασφαλίσουν την καλή ποιότητα ήχου.

Χαιρετισμοί, παρουσίαση των κύριων στόχων του εργαστηρίου

15 ΛΕΠΤΑ

Οι συντονιστές/συντονίστριες θα κάνουν μια εισαγωγή στα περιεχόμενα της ενότητας. Τι είναι η διαδικτυακή βία, ποιες είναι οι πολιτισμικές ρίζες της, πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τις διαδικτυακές πλατφόρμες με θετικό τρόπο, πώς μπορεί να αισθάνονται τα θύματα βίας και πώς μπορούμε να αποτρέψουμε και να καταπολεμήσουμε τη βία.

Γρήγορη εισαγωγή! (Το «σπάσιμο του πάγου» – 10 λεπτά)

Όλοι/όλες οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες χωρίζονται σε δύο σειρές (σειρά Α και σειρά Β). Έπειτα, ένα μέλος της ομάδας στέκεται απέναντι από το άλλο, και κάθε ζευγάρι έχει στη διάθεσή του 30 δευτερόλεπτα προκειμένου να μοιραστεί μια προσωπική πληροφορία την οποία το ταίρι του ενδεχομένως αγνοεί. Η ομάδα Α μένει σταθερή, ενώ η Β κινείται. Όταν περάσουν τα 30 δευτερόλεπτα, κάθε άτομο στην ομάδα Β πηγαίνει στο επόμενο άτομο. Με το πέρας της άσκησης, τίθεται στους συμμετέχοντες/ στις συμμετέχουσες η ερώτηση για το πώς τα πήγαν με την άσκηση και αν νιώθουν ότι συγκέντρωσαν αρκετές πληροφορίες για τα άτομα με τα οποία ήρθαν σε επαφή. Πόσο ουσιαστική ή ασήμαντη ήταν η γνώση που αποκόμισαν για τον άλλον άνθρωπο; Είχαν την ευκαιρία να την επαληθεύσουν, να εμβαθύνουν, να κάνουν ερωτήσεις; Αυτές οι πληροφορίες πρέπει να συγκριθούν με τον τρόπο με τον οποίο δεχόμαστε πληροφορίες από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αλλά και με τον τρόπο με τον οποίο τα χρησιμοποιούμε για να παρουσιάσουμε τον εαυτό μας στον κόσμο. Αυτό που προβάλλουμε

είναι αυτό που είμαστε; Μήπως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μας κάνουν να υιοθετούμε ένα άκρως εξεταστικό βλέμμα απέναντι στους άλλους;

Σημειώσεις για τον εμπυχωτή ή την εμπυχωτριά (να τις έχετε στο μυαλό σας ή/και να τις μοιραστείτε με την υπόλοιπη ομάδα):

Καθώς η εκπαίδευση προχωρά, είναι πολύ σημαντικό να τηρείτε τις βασικές ηθικές αρχές όπως αυτές παρουσιάστηκαν στην Εισαγωγή του παρόντος Οδηγού. Δηλαδή πρέπει να υπάρχει εχεμύθεια, συγκατάθεση όταν πρόκειται να μοιραστείτε προσωπικά δεδομένα τρίτων, υπευθυνότητα, και συνεργασία. Αυτές χρειάζεται να είναι οι βασικές αρχές της εκπαίδευσης και γι' αυτό πρέπει να βεβαιωθείτε ότι έχουν αφομοιωθεί απ' όλα τα μέλη της ομάδας.

30 ΛΕΠΤΑ

1. Τι είναι η διαδικτυακή βία;

Εισαγωγικά, συζητήστε με τους συμμετέχοντες/τις συμμετέχουσες τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Τι είναι η διαδικτυακή βία;
- Πόσο διαφέρει από τις «παραδοσιακές» μορφές βίας;
- Έρχονται στο μυαλό σας κάποια σχετικά περιστατικά ή παραδείγματα;
- Ποιες είναι οι κύριες προκλήσεις για εσάς, ως εκπαιδευτικοί, ώστε να αντιμετωπίσετε τη διαδικτυακή βία;

Ορισμένοι θα αναφέρουν τον διαδικτυακό εκφοβισμό (bullying). Αρπάξτε αυτή την ευκαιρία για να δώσετε τον πρώτο ορισμό της διαδικτυακής βίας:

- Είναι ένας γενικός όρος που περιλαμβάνει όλες τις μορφές βίας ή παρενόχλησης οι οποίες λαμβάνουν χώρα μέσω της χρήσης ψηφιακών συσκευών.
- Μπορεί να περιλαμβάνει: Ανεπιθύμητα email, SMS ή άλλα διαδικτυακά μηνύματα με άσεμνο περιεχόμενο· Απρεπές ή επιθετικό φλερτ σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή σε εφαρμογές ανταλλαγής μηνυμάτων (chat rooms)· Απειλές για σωματική ή/και σεξουαλική βία μέσω email, SMS ή άλλων διαδικτυακών μηνυμάτων· Ρητορική μίσους, δηλαδή υποτιμητικός, προσβλητικός, απειλητικός λόγος, ο οποίος συχνά στοχοποιεί συγκεκριμένες ομάδες ατόμων εξαιτίας της ταυτότητάς τους (φύλο) και άλλων χαρακτηριστικών (όπως ο σεξουαλικός προσανατολισμός ή η αναπηρία).

Η ειδοποιός διαφορά της διαδικτυακής βίας έγκειται στη χρήση των διάφορων τεχνολογικών ή ψηφιακών εργαλείων και συστημάτων. Η τεχνολογία διευκολύνει τον εκάστοτε δράστη να προσεγγίσει τον στόχο του: ο δράστης με το θύμα δεν αντιπαράθενται ευθέως, ενώ οι εκπαιδευτικοί ή οι γονείς δεν είναι δυνατόν να ελέγξουν άμεσα την κατάσταση. Επιπλέον, ο δράστης μπορεί να προσεγγίσει τον στόχο του διατηρώντας την ανωνυμία του και μάλιστα οποιαδήποτε στιγμή της ημέρας. Αυτό σημαίνει ότι η διαδικτυακή

βία δε σταματά όταν τελειώνει το σχολείο.

Βέβαια, παρά τις διαφορές, υπάρχουν και ομοιότητες. Τα θύματα του διαδικτυακού bullying τείνουν να πέφτουν και θύματα βίας και εκτός διαδικτύου. Το ίδιο ισχύει και για τους δράστες: ασκούν βία τόσο στον ψηφιακό όσο και στον πραγματικό κόσμο. Το bullying μπορεί να συνεχιστεί και διαδικτυακά με διάφορους τρόπους: αποκλείοντας το θύμα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και από τις διάφορες εφαρμογές άμεσης ανταλλαγής μηνυμάτων, δημοσιεύοντας αρνητικά σχόλια και κοινοποιώντας φωτογραφίες χωρίς τη συναίνεση του εικονιζόμενου ατόμου. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η διαδικτυακή βία λαμβάνει χώρα μόνο διαδικτυακά, π.χ. όταν το θύμα δεν έχει συναντήσει ποτέ τον δράστη ή όταν ο δράστης καταφεύγει στη διαδικτυακή βία λόγω της ανωνυμίας και της απόστασης που του προσφέρει.

Χαρακτηριστικά της διαδικτυακής βίας

Το πρώτο χαρακτηριστικό της διαδικτυακής βίας είναι η πρόθεση κάποιου ατόμου να πληγώσει ή να βλάψει κάποιο άλλο άτομο. Εάν το άτομο που έχει στείλει ένα μήνυμα ή έχει δημοσιεύσει ένα σχόλιο που δεν είχε την πρόθεση να βλάψει το άλλο άτομο, τότε θα μπορούσαμε να κάνουμε λόγο για μια παρεξήγηση. Ένα δεύτερο χαρακτηριστικό της είναι ότι αναπαράγεται. Σε περιπτώσεις διαδικτυακής βίας, αυτό είναι ιδιαίτερος σημαντικός, διότι τα μηνύματα, οι φωτογραφίες και τα βίντεο μπορούν να αναπαράγονται χωρίς σταματημό. Συνεπώς, ακόμη κι αν κάποιος/κάποια κοινοποιήσει μια φωτογραφία χωρίς τη συναίνεση του εικονιζόμενου ατόμου μόνο μία φορά, συνιστά διαδικτυακή βία, αφού αυτή μπορεί να αναπαραχθεί μονομιάς από πολλούς χρήστες. Έτσι, το θύμα έρχεται αντιμέτωπο με μια πράξη βίας ακόμη και πολύ καιρό μετά.

Ένα τρίτο χαρακτηριστικό της διαδικτυακής βίας είναι ότι ο θύτης υπερέχει λόγω της ανωνυμίας του ή γιατί έχει περισσότερες τεχνολογικές γνώσεις (και όχι γιατί είναι ψηλότερος, δυνατότερος ή δημοφιλέστερος, όπως συμβαίνει συχνά στη βία εκτός διαδικτύου).

Αναλυτικές δραστηριότητες

Η διαδικτυακή βία σε αριθμούς

Σύμφωνα με στοιχεία τα οποία συγκεντρώθηκαν το χρονικό διάστημα 2016-2018, 1 στα 5 έφηβα παιδιά έχουν βιώσει εκφοβισμό είτε εντός είτε εκτός (19%) του σχολικού περιβάλλοντος. Ταυτόχρονα, βρέθηκε ότι 1 στους 7 μαθητές και μαθήτριες έχει ασκήσει εκφοβισμό σε κάποιον συνομήλικό του.

Οι πιο συνηθισμένες μορφές εκφοβισμού είναι:

- 19,8%: λεκτική βία
- 18,8%: διάδοση ψευδών ειδήσεων και φεμάτων
- 13,4%: αστεία και πράξεις με σεξουαλική χροιά
- 13,1%: αποκλεισμός από ομαδικές δραστηριότητες
- 5,6%: ρατσιστικές επιθέσεις λόγω της εθνικότητας των μαθητών
- 4,5%: φυσική βία
- 3,5%: αρνητικά σχόλια αναφορικά με τη θρησκεία των μαθητών
- Με όρους διαδικτυακού εκφοβισμού:
- το 5,2% (1/20) των έφηβων παιδιών έχει βιώσει διαδικτυακό εκφοβισμό
- το 3,3% των έφηβων παιδιών έχουν χρησιμοποιήσει διάφορα ψηφιακά μέσα για να εκφοβίσουν συνομήλικους τους

Άλλη μια αναδυόμενη μορφή εκφοβισμού, η οποία έχει μια επικρατούσα έμφυλη όψη, είναι η εκδικητική πορνογραφία (revenge porn). Έχουν καταγραφεί πολλά περιστατικά διάδοσης βίντεο ή φωτογραφιών μεταξύ συνομήλικων μαθητών χωρίς τη συγκατάθεση των εικονιζόμενων ατόμων (κυρίως κοριτσιών ή/και LGBTQ ατόμων).

Ωστόσο, οι σχετικές πληροφορίες στην Ελλάδα δε συλλέγονται με τον ενδεδειγμένο τρόπο ή δε συλλέγονται καθόλου. Αυτό το σημαντικό κενό κατά τη συλλογή των δεδομένων δημιουργεί μια ιδιαίτερως

δύσκολη συνθήκη, καθώς δεν μπορούμε να έχουμε μια σαφή και επικαιροποιημένη εικόνα της τρέχουσας κατάστασης και της δυναμικής αυτής. Παρεμβάσεις προληπτικού χαρακτήρα και μέτρα πολιτικής έχουν επίσης αποσπασματική εφαρμογή.

Αίτια

Όπως και με τη βία εκτός διαδικτύου, η διαδικτυακή βία μπορεί να επηρεάσει σημαντικά και για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα ένα άτομο. Οι ψυχολογικές και συναισθηματικές επιπτώσεις τόσο για τον θύτη όσο και για το θύμα, όπως είναι η κατάθλιψη ή αποστασιοποίηση, έχουν αρκετά κοινά στοιχεία. Ταυτόχρονα, η διαδικτυακή βία μπορεί και να διαφέρει. Πολλοί άνθρωποι νιώθουν ότι η διαδικτυακή βία είναι περισσότερο επεμβατική, καθώς μπορεί να συμβεί από το ασφαλές περιβάλλον του σπιτιού και μάλιστα οποιαδήποτε στιγμή. Επίσης, δεν υπάρχει επίβλεψη εκ μέρους των γονέων, άρα φαίνεται πως δεν έχει όρια. Λόγω του ότι δεν υπάρχει επικοινωνία πρόσωπο με πρόσωπο, ο δράστης έχει την εντύπωση ότι οι πράξεις του δεν είναι τόσο κακές ή ότι δεν έχουν αντίκτυπο, και δεν αντιλαμβάνεται ότι η συμπεριφορά του μπορεί να βλάψει τον άλλον. Η απουσία προφορικού λόγου και η δυνατότητα να μένει κανείς ανώνυμος, μπορούν να ερεθίσουν την παρορμητικότητα εντός ατόμου. Συγχρόνως, αυτή η ανωνυμία κάνει δυσκολότερη την αντιμετώπιση της βίας. Ενώ η βία εκτός διαδικτύου είναι συνήθως αποτέλεσμα σωματικής υπεροχής, η διαδικτυακή βία χαρακτηρίζεται από τεχνολογική υπεροχή. Το θύμα συχνά δεν μπορεί να ελέγξει τις δημοσιεύσεις, τα σχόλια και τις λοιπές διαδικτυακές ενέργειες του θύτη, με αποτέλεσμα να μη θέλει να συμμετέχει άλλο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή να διαγράφει τους λογαριασμούς τους, με αποτέλεσμα την κοινωνική απομόνωση. Επιπροσθέτως, ο δημόσιος χαρακτήρας των μέσων κοινωνικής δικτύωσης κάνει το θύμα να αισθάνεται πως βρίσκε-

ται εναντίον όλου του κόσμου.

Συνέπειες

Κατάθλιψη

Η κακή διάθεση, η κατάθλιψη ή οι εναλλαγές διάθεσης μπορεί να αποτελούν ένδειξη ότι το άτομο δεν αισθάνεται άνετα. Κρίσεις άγχους ή θυμού μπορεί επίσης να αποτελούν ένδειξη.

Αλλαγές στην εξωτερική εμφάνιση

Ξαφνική απώλεια ή αύξηση βάρους μπορεί να είναι σημάδι άγχους, ενώ ένα κουρασμένο βλέμμα ίσως υποδεικνύει διαταραχές ύπνου.

Απουσία από το σχολείο

Τα παιδιά που βιώνουν διαδικτυακή βία, θα αναζητήσουν δικαιολογίες για να μην πάνε στο σχολείο. Πτωτική πορεία στη σχολική απόδοση ενδεχομένως να είναι άλλη μια ένδειξη.

Απόσυρση από φίλους και χόμπι

Τα θύματα διαδικτυακής βίας μπορεί να ενδιαφέρονται λιγότερο για πράγματα που κάποτε απολάμβαναν. Η ανάγκη για κοινωνική επαφή, με τους φίλους και την οικογένεια, μπορεί σταδιακά να μειωθεί.

Περιορισμός της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης

Τα θύματα διαδικτυακής βίας τείνουν να αποφεύγουν να μπαίνουν στα διάφορα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή μπορεί ακόμη και να σβήσουν τους λογαριασμούς τους σε αυτά. Μπορεί επίσης να σταματήσουν να χρησιμοποιούν το κινητό τους.

Τα παραπάνω σημάδια, ωστόσο, δε συνιστούν απαραίτητα ενδείξεις διαδικτυακής βίας. Επομένως, είναι αναγκαίο να μιλάμε με τους μαθητές για να δι-

απιστώνουμε τι συμβαίνει. Το 14% των θυμάτων δε μιλάνε για την κατάσταση σε κανέναν, και δεν είναι ο καθένας έτοιμος να καταγγείλει ένα περιστατικό διαδικτυακής βίας. Είτε ως μάρτυρας είτε ως άτομο εμπιστοσύνης, ο δικός σας ρόλος μπορεί να είναι καταλυτικός για την αντιμετώπιση της όποιας παρενόχλησης και για τη βοήθεια του θύματος.

Πλαίσιο: Σύμφωνα με μια έρευνα του Pew Research Center, η οποία διεξήχθη προς το τέλος του προηγούμενου χρόνου, το 40% των ανθρώπων έχει υποστεί παρενόχληση διαδικτυακά και το 73% έχει γίνει μάρτυρας της διαδικτυακής παρενόχλησης κάποιου άλλου ατόμου. Ξέρουμε ότι πολλοί άνθρωποι, από όλα τα κοινωνικά στρώματα, έχουν βιώσει και έχουν ακόμη και συντηρήσει την έμφυλη διαδικτυακή βία. Παρά ταύτα, όταν μιλάμε για απειλές, οι γυναίκες, οι άνθρωποι με διαφορετική εθνική καταγωγή και τα μέλη της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας επηρεάζονται δυσανάλογα. Από εκείνους που βίωσαν διαδικτυακή παρενόχληση, το 66% είπε ότι το πιο πρόσφατο περιστατικό συνέβη σε μια από τις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης (techwithoutviolence, 2016).

Αναλυτικές δραστηριότητες

2. Μορφές διαδικτυακής βίας

Μέχρι στιγμής έχουμε συζητήσει γενικά για τη διαδικτυακή βία, πόσο διαφορετική ή όμοια είναι από τη βία εκτός διαδικτύου, και πώς μπορεί να επηρεάσει με παρόμοιο τρόπο το θύμα και τον θύτη. Ωστόσο, η διαδικτυακή βία μπορεί να λάβει πολλές μορφές, συχνά όμοιες με εκείνες της βίας εκτός διαδικτύου.

Συζητήστε με τα μέλη της ομάδας ποιες μορφές διαδικτυακής βίας γνωρίζουν. Σε ποιες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης συμμετέχουν; Πιστεύουν ότι συγκεκριμένες πλατφόρμες μπορούν να ωθήσουν κάποιον σε συγκεκριμένες μορφές διαδικτυακής βίας; Γνωρίζουν σχετικά παραδείγματα τα οποία έχουν δει το φως της δημοσιότητας; Αν ναι, πώς έχει αντιδράσει η κοινή γνώμη απέναντι στον θύτη και στο θύμα; Είναι αυτή η αντίδραση όμοια με αυτή των μαθητών ή των εκπαιδευτικών σε αντίστοιχα περιστατικά διαδικτυακής βίας στο σχολείο;

Δώστε σε όλους τη Φωτοτυπία 1 με τους βασικούς ορισμούς. Συζητήστε για τις μορφές βίας με τις οποίες είναι εξοικειωμένοι και για εκείνες που τους είναι νέες. Δώστε ιδιαίτερη προσοχή στη διαδικτυακή παρενόχληση: πότε μπορεί κάποιος να κάνει λόγο για διαδικτυακή παρενόχληση; Κάντε έναν σαφή διαχωρισμό μεταξύ του να λέει κάποιος τη γνώμη του διαδικτυακά και του να εκφοβίζει ένα άλλο άτομο λόγω του φύλου του, της σεξουαλικής του προτίμησης, της θρησκείας του. Σε αυτό το σημείο, θα μπορούσατε να αναφέρετε τη σχετική νομοθεσία και τι προβλέπει σε περιπτώσεις προσβλητικών συμπεριφορών, παρενόχλησης ή απειλών. Μπορείτε επίσης να αναφερθείτε και στην παγκόσμια, διαδικτυακή όψη αυτής της συμπεριφοράς, η οποία καθιστά τη συνθήκη ακόμη πιο δύσκολη.

- διαδικτυακή παρενόχληση

- απειλές
- εκφοβισμός/bullying
- εκβιασμός
- ανεπιθύμητα μηνύματα ερωτικού περιεχομένου
- παρακολούθηση
- ρητορική μίσους
- μη συναινετική κοινοποίηση προσωπικών φωτογραφιών/εκδικητική πορνογραφία
- αποπλάνηση ανηλίκων
- κακόβουλη διαρροή προσωπικών δεδομένων

Η διαδικτυακή βία και η νομοθεσία

Είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ότι η διαδικτυακή βία δεν έχει επιπτώσεις μόνο στο θύμα αλλά και στον θύτη. Οι πράξεις των δραστών μπορούν να έχουν ψυχολογικό αντίκτυπο σε αυτούς. Επιπλέον, η τέλεση πράξεων διαδικτυακής βίας μπορεί να είναι αξιόποινη.

Οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες έχουν σχετική νομοθεσία η οποία αντιμετωπίζει φαινόμενα εκούσιας βίας και παρενόχλησης λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, θρησκείας ή εθνικότητας. Αυτή η νομοθεσία εφαρμόζεται επίσης όταν, για την τέλεση των παραπάνω αδικημάτων, χρησιμοποιούνται επανειλημμένως διαδικτυακές πλατφόρμες επικοινωνίας και δικτύωσης.

Τα θύματα της διαδικτυακής βίας μπορούν να απευθύνονται στην Αστυνομία, ακόμη κι αν ο θύτης είναι ανώνυμος. Είναι σημαντικό να κρατούν τις σχετικές δημοσιεύσεις, τα σχόλια ή τις φωτογραφίες, καθώς αποτελούν αποδείξεις του περιεχομένου και των χαρακτηριστικών της παρενόχλησης που έχουν δεχτεί. Μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υφίστανται διαφορετικές νομοθεσίες, πολιτικές και άλλα τεκμήρια όσον αφορά τη διαδικτυακή βία,

τον διαδικτυακό εκφοβισμό και, γενικά, το ηλεκτρονικό έγκλημα.

Στην Ελλάδα, το νομοθετικό πλαίσιο για τον εκφοβισμό(διαδικτυακό και μη) έχει ως εξής:

Η χώρα έχει επικυρώσει τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Νόμος 2101/1992). Το Σύνταγμα της Ελλάδος επίσης παρέχει προστασία της παιδικής ηλικίας (άρθρο 21). Ο εκφοβισμός ορίζεται ως η αιτία σωματικής κάκωσης ή άλλης σωματικής ή ψυχικής βλάβης λόγω επαναλαμβανόμενης σκληρής συμπεριφοράς. Ο ορισμός εισήχθη στον Νόμο 4322/2015 (άρθρο 8) ο οποίος τροποποίησε το άρθρο 312 του Ελληνικού Ποινικού Κώδικα (ορισμός bullying). Ωστόσο, η ελληνική νομοθεσία δεν ορίζει τον διαδικτυακό εκφοβισμό. Η σχετική προστασία βασίζεται στην προστασία των προσωπικών δεδομένων [Νόμος 4624/2019 που ενσωματώνει στην Ελληνική νομοθεσία τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της Οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Δεδομένων)]. Πέραν του άνωθεν πλαισίου για τα προσωπικά δεδομένα, το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ιδιωτική ζωή) τα άρθρα 7 (προστασία ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής), 8 (προστασία προσωπικών δεδομένων) και 24 (δικαιώματα του παιδιού) εφαρμόζονται επίσης. Η Ελλάδα έχει επικυρώσει τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο (Νόμος 4411/2016).

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το Συμβούλιο της Ευρώπης προωθεί για πολλά χρόνια την ασφάλεια των παιδιών και την ενδυνάμωσή τους στο ψηφιακό περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένου του πρόσφατου «[Συμβουλίου](#)

[Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τα Δικαιώματα του Παιδιού](#)» το οποίο διακηρύσσει ότι τα παιδιά:

«... έχουν δικαίωμα στη μάθηση, στο παιχνίδι, στην ηλεκτρονική επικοινωνία– και στην προστασία τους από τον εκφοβισμό, τη ρητορική μίσους, τη ριζοσπαστικοποίηση, τη σεξουαλική κακοποίηση, και από άλλους κινδύνους του διαδικτύου.

Επίσης, το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει ορίσει τη 18η Νοεμβρίου ως «Ευρωπαϊκή Ημέρα για την Ασφάλεια των Παιδιών ενάντια στη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και στη Σεξουαλική Κακοποίηση»

Αναφορικά με τη σεξιστική ρητορική μίσους, το Άρθρο 9 της Σύμβασης της Βουδαπέστης καλύπτει την παιδική πορνογραφία η οποία περιλαμβάνει ανήλικα άτομα που έχουν πέσει θύματα, άτομα που εμφανίζονται ως ανήλικα, καθώς και ρεαλιστικές εικόνες που απεικονίζουν ένα ανήλικο να εμπλέκεται σε σεξουαλική συμπεριφορά.

Η [Σύμβαση Lanzarote](#) (2007) εστιάζει στη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση των παιδιών, λαμβάνοντας υπόψη και το ηλεκτρονικό περιβάλλον. Η [Σύμβαση Επεξεργασίας Δεδομένων](#) παρέχει μέτρα διασφάλισης ενάντια στην παράνομη συλλογή και χρήση προσωπικών δεδομένων.

Λεπτομέρεια δραστηριότητας

3. Διδάσκοντας την ασφαλή και υπεύθυνη διαδικτυακή συμπεριφορά

60 λεπτά

Ενδιαφερόμενοι

Νεολαία

Τα νέα παιδιά μπορεί να είναι θύματα, θύτες ή μάρτυρες διαδικτυακής βίας. Καθένας από αυτούς τους «ρόλους» απαιτεί ειδικές γνώσεις και δεξιότητες για να τον προσεγγίσει κάποιος. Αυτές οι γνώσεις και οι δεξιότητες μπορούν να διδαχθούν από τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς, μέσω διάφορων εκστρατειών ενημέρωσης, ιστοσελίδων, ενώ και τα ίδια τα παιδιά μπορούν να ανταλλάξουν μεταξύ τους γνώσεις. Η ενεργός συμμετοχή των νέων στη χάραξη μιας πολιτικής κατά της διαδικτυακής βίας αποτελεί μία από τις πρώτες συνθήκες για να είναι επιτυχημένη.

Γονείς

Οι γονείς παίζουν επίσης σημαντικό ρόλο. Η διαδικτυακή βία συνήθως συμβαίνει εκτός σχολείου. Έρευνες δείχνουν ότι τα παιδιά των οποίων οι γονείς ασχολούνται λιγότερο με τις ψηφιακές τους δραστηριότητες, έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να ασκήσουν διαδικτυακή βία. Τα παιδιά που έχουν πέσει θύματα διαδικτυακής βίας δε λένε πάντα στους γονείς τους όσα υφίστανται. Τα παιδιά που γίνονται μάρτυρες διαδικτυακής βίας συχνά ακούν από τους γονείς τους ότι «δεν πρέπει να ανακατευτούν». Γι' αυτό είναι σημαντικό οι γονείς να βοηθούν τα παιδιά τους όταν αυτά χειρίζονται το διαδίκτυο, αλλά και να είναι σε θέση να δώσουν το καλό παράδειγμα. Επιπλέον, θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να αναγνωρίζουν τα σημάδια τα οποία θα μπορούσαν να υποδεικνύουν ότι υπάρχει περίπτωση διαδικτυακής παρενόχλησης, και να αντιδρούν με τον σωστό τρόπο.

Το σχολείο

Όταν τα έφηβα παιδιά δέχονται ηλεκτρονική παρενόχληση, αυτό έχει επίπτωση στο σχολείο, για παράδειγμα, δημιουργείται ένα αρνητικό κλίμα, παρουσιάζεται μια κάμψη στη σχολική απόδοση και το παιδί αποσύρεται από τον σχολικό περίγυρο. Τα σχολεία μπορούν να αντιμετωπίσουν τη διαδικτυακή βία ακολουθώντας μια ολιστική προσέγγιση.

Πώς μπορείτε να βοηθήσετε;

Συμπαρασταθείτε στο θύμα. Συζητήστε με τον δράστη και αποδοκιμάστε τη συμπεριφορά του. Οι δράστες έχουν συχνά την εντύπωση ότι η συμπεριφορά τους θα τους κάνει δημοφιλείς. Όσο περισσότεροι άνθρωποι από το περιβάλλον τους καταγγέλλουν τη συμπεριφορά τους και καθιστούν σαφές ότι αυτή δεν είναι αποδεκτή, τόσο γρηγορότερα θα σταματήσουν. Στηρίξτε συναισθηματικά το θύμα. Ενδιαφερθείτε για το πώς αισθάνεται, και κάντε του σαφές ότι δεν παίρνουν όλοι το μέρος του παρενοχλητή.

Βρείτε χρήσιμες πληροφορίες. Ενημερωθείτε για το θέμα και αναζητήστε συμβουλές και χρήσιμες πληροφορίες για την υποστήριξη του θύματος: πώς να αντιδράσει, από πού να λάβει υποστήριξη. Τα θύματα δεν έχουν πάντα το κουράγιο να ψάξουν για όλα αυτά, επομένως μπορείτε να τα βοηθήσετε κάνοντας εσείς αυτή τη δουλειά.

Μη μένετε αμέτοχοι. Το πιο σύνηθες για όσους γίνονται μάρτυρες διαδικτυακής βίας είναι να μην παρεμβαίνουν. Αυτό μπορεί να λειτουργήσει ενισχυτικά, καθώς ο θύτης νιώθει ότι ισχυροποιείται. Ποτέ μην αγνοείτε ένα περιστατικό διαδικτυακής βίας.

Στο τέλος της ενότητας, μπορείτε να αξιοποιήσετε τη Φωτοτυπία 2 για ένα καταιγισμό ιδεών και μια συζήτηση με όλα τα άτομα της ομάδας.

Μπορείτε επίσης να αξιοποιήσετε τη Φωτοτυπία 3 για τη δημιουργία ενός πόστερ/περιοδικού στο πλαίσιο της υλοποίησης μιας εκστρατείας ευαισθητοποίησης η οποία θα σχεδιαστεί και θα προωθηθεί απευθείας από τους μαθητές και τις μαθήτριες.

15 λεπτά

Ολοκλήρωση της Ενότητας 3 και αξιολόγηση

Για να κάνετε μια αποτίμηση του βαθμού της αλλαγής ως συνέπεια του επιμορφωτικού προγράμματος, ο εμπυχωτής/η εμπυχωτρια προτείνει μια ομαδική αξιολόγηση ως τελική δραστηριότητα, η οποία ονομάζεται Κυματισμοί της αλλαγής (Μια πέτρα που πέφτει στο νερό δημιουργεί κυματισμούς γύρω της. Αυτή εικόνα λειτουργεί ως μεταφορά για τα διαφορετικά επίπεδα αλλαγής που επιτυγχάνονται χάρη σε ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα ή μια παρέμβαση). Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες/στις συμμετέχουσες τους στόχους του εκπαιδευτικού προγράμματος, κάνοντας μια περίληψη της εκάστοτε ενότητας με τη βοήθεια όλης της ομάδας. Ο εμπυχωτής/η εμπυχωτρια φτιάχνει τρεις ομόκεντρους κύκλους στο πάτωμα με μια ταινία και ζητά από το προσωπικό του σχολείου να σταθεί στον κύκλο που βρίσκεται πιο μακριά από το κέντρο. Έπειτα, ζητά από τους συμμετέχοντες/τις συμμετέχουσες να γράψουν, ή να ζωγραφίσουν πάνω σε μια κάρτα απεικονίζοντας:

1. Δύο αλλαγές ως αποτέλεσμα της εκπαίδευσης (η πρώτη να αφορά μια αλλαγή σε προσωπικό επίπεδο και η άλλη σε ομαδικό).
2. Δύο προσωπικές σκέψεις σχετικά με την ποιότητα της εκπαίδευσης και των μεθοδολογιών.
3. Δύο προσωπικές υποδείξεις σχετικά με την ανάγκη για περαιτέρω διερεύνηση ορισμένων ζητημάτων και βελτίωση του προγράμματος.

Ο εμπυχωτής/η εμπυχωτρια προτρέπει κάθε μέλος να παρουσιάσει τις ιδέες του και να τις τοποθετήσει εντός του κύκλου στο πάτωμα ανάλογα με τον βαθμό αλλαγής που έχει βιώσει μέχρι τώρα, ξεκινώντας από μια μικρή αλλαγή (εσωτερικός κύκλος, ο πιο κοντινός στο κέντρο), προχωρώντας σε μια μέτρια (μεσαί-

ος κύκλος) και καταλήγοντας σε μια μεγάλη αλλαγή (εξωτερικός κύκλος). Έπειτα συζητήστε εάν κάποια άτομα έχουν την ίδια ή παρόμοια αντίληψη και τοποθετήστε αυτές τις κάρτες μαζί. Ο εμπυχωτής/η εμπυχωτρια καθοδηγεί τη διαδικασία και τις τρεις φορές. Ο εμπυχωτής/η εμπυχωτρια συντονίζει την αντιλογία που μπορεί να προκύψει λόγω διαφορών στο πώς αντιλαμβάνεται ο καθένας την αλλαγή. Επιλύστε τες στηριζόμενοι είτε στη συναίνεση είτε στην πλειοψηφία (μη βγάλετε μέσο όρο). Ο εμπυχωτής/η εμπυχωτρια κρατάει σημειώσεις τόσο της συλλογιστικής πορείας όσο και των παραδειγμάτων που φέρει το κάθε μέλος όταν καλείται να αιτιολογήσει την αναφερόμενη αλλαγή, και δίνει χρόνο για να συζητηθούν όλα στο τέλος.

Κάθε εκπαιδευτικός και σχολικός επαγγελματίας που έχει συμμετάσχει στο πρόγραμμα, θα συμπληρώσει επιπλέον και ένα επίσημο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης.

Πρόσθετο υλικό

Mediawijs (2021) Nee tegen cyberpesten. Ανακτήθηκε από:
<https://www.mediawijs.be/nl/node/24>

Directorate-general for internal policies (2016). Cyberbullying among young people. Ανακτήθηκε από:
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571367/IPOL_STU\(2016\)571367_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571367/IPOL_STU(2016)571367_EN.pdf)

U.S. Government Department of Health and Human Services (2021). What is cyberbullying? Ανακτήθηκε από:
<https://www.stopbullying.gov/cyberbullying/what-is-it>

Tackling cyberbullying and other forms of online violence involving children and young people: φυλλάδιο:
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379486>

Μεθοδολογική προσέγγιση

Προσέγγιση του σχολείου ως ολότητα
Συν-σχεδιασμός
Συνεργατική μάθηση

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Φωτοτυπία 1 βασικοί ορισμοί και αριθμοί

Το **διαδικτυακό bullying** είναι το bullying που λαμβάνει χώρα μέσω ηλεκτρονικών συσκευών όπως κινητά τηλέφωνα, Η/Υ και tablet. Μπορεί να γίνεται μέσω SMS και εφαρμογών απευθείας αποστολής μηνυμάτων ή διαδικτυακά σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης, σε φόρουμ ή σε ιστοσελίδες με παιχνίδια όπου άτομα μπορούν είτε να είναι θεατές αυτού, είτε να συμμετάσχουν, είτε να κοινοποιήσουν κι εκείνοι το σχετικό περιεχόμενο. Το διαδικτυακό bullying περιλαμβάνει την αποστολή, τη δημοσίευση ή την κοινοποίηση αρνητικού, επιβλαβούς, ψευδούς ή κακόβουλου περιεχομένου για κάποιο άλλο άτομο. Μπορεί ακόμη να εκθέτει προσωπικές ή ιδιωτικές πληροφορίες για ένα άτομο χωρίς τη συγκατάθεσή του, προκαλώντας του έτσι αισθήματα ντροπής ή εξευτελισμού. Ορισμένες φορές, το διαδικτυακό bullying ξεπερνά τα όρια και καταλήγει σε παράνομη ή εγκληματική συμπεριφορά.

Εκεί όπου συμβαίνει συχνότερα το διαδικτυακό bullying είναι:

- Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Facebook, το Instagram, το Snapchat και το Tik Tok
- Μέσω γραπτών μηνυμάτων στο κινητό και στο tablet
- Σε εφαρμογές απευθείας αποστολής μηνυμάτων
- Σε διαδικτυακά φόρουμ, σε chat room και σε ιστοσελίδες συζήτησης τύπου Reddit
- Μέσω email
- Σε διαδικτυακές κοινότητες παιχνιδιού

(stopcyberbullying.gov, 2021)

Η **ανταλλαγή μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου** [ή αλλιώς sexting, το οποίο είναι μια σύντμηση των λέξεων sex, και text που σημαίνει κείμενο (Child Focus, s.d.)] περιλαμβάνει την ανταλλαγή καθαρά σεξουαλικών μηνυμάτων, φωτογραφιών

ή βίντεο. Η ανταλλαγή μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου γίνεται τόσο από παιδιά όσο και από ενήλικες και από μόνη της δεν αποτελεί έγκλημα. Συνιστά έγκλημα όταν υπερβαίνονται τα όρια, δηλαδή όταν δεν υπάρχει συναίνεση ή όταν υπάρχει πίεση ή εξαναγκασμός (Sensoa, s.d.).

Η **εκδικητική πορνογραφία** είναι το φαινόμενο κατά το οποίο κοινοποιούνται σεξουαλικού περιεχομένου ή γυμνές φωτογραφίες ενός ατόμου χωρίς τη συγκατάθεσή του, παρά το γεγονός ότι είχε δώσει την άδειά του σε προγενέστερο στάδιο για τη λήψη τους ή τις είχε «τραβήξει» το ίδιο. Στην πραγματικότητα, δεν πρόκειται για έναν απολύτως ορθό όρο, διότι το κίνητρο για την προβολή των φωτογραφιών στο διαδίκτυο δε χρειάζεται να είναι πάντα η εκδίκηση. Η διαδικτυακή προβολή σεξουαλικών φωτογραφιών ενός ατόμου χωρίς τη συγκατάθεσή του είναι αξιόποιο αδίκημα (IGVM, s.d.). Αποτελεί έναν από τους κινδύνους που χρειάζεται να λάβει στα υπόψη του ένα άτομο όταν ανταλλάσσει μηνύματα ερωτικού περιεχομένου.

Η **αποπλάνηση ανηλίκου** είναι το φαινόμενο κατά το οποίο ένα ενήλικο άτομο αναζητά διαδικτυακή επαφή με ένα παιδί, προσποιούμενο τον/τη συνομήλικο/συνομήλικη, δημιουργώντας μια φιλική σχέση για να κερδίσει την εμπιστοσύνη του, αλλά επί της ουσίας εκείνο που προσδοκά είναι η σεξουαλική επαφή. Η αποπλάνηση ανηλίκου είναι αξιόποιο αδίκημα όταν το θύμα είναι μικρότερο από 15 ετών (άρθρα 337, 339 επόμενα του Ποινικού Κώδικα). Αποτελεί έναν από τους κινδύνους που χρειάζεται να λάβει στα υπόψη του ένα άτομο όταν ανταλλάσσει μηνύματα ερωτικού περιεχομένου.

Αριθμοί:

Πρόσφατη έρευνα του 2020 δείχνει ότι, μεταξύ των νέων ηλικίας από 12 έως 18 ετών, όλο και περισσότερα παιδιά έχουν το δικό τους «έξυπνο» κινητό σε όλο και μικρότερη ηλικία. Για παράδειγμα, το 2020 η

μέση ηλικία απόκτησης του πρώτου κινητού ήταν τα 9,4 έτη, ενώ η αντίστοιχη το 2018 ήταν 11 με 12 έτη. Όταν οι νέοι βιώσουν κάτι στο διαδίκτυο, το συζητούν κυρίως με τους φίλους και τους συμμαθητές τους (67%). Περίπου οι μισοί από τους νέους (52%) μιλάνε για αυτό με τους γονείς τους, το 31% με τα αδέρφια τους, το 20% με άλλα ενήλικα άτομα και μόνο το 6% ζητά βοήθεια από κάποιον εκπαιδευτικό του. Η μελέτη εστίασε επίσης στο θέμα της ανταλλαγής μηνυμάτων ερωτικού περιεχομένου και βρήκε ότι το 17% των παιδιών που φοιτούν στην Ε' και στην Στ' Δημοτικού έχουν ήδη στείλει μια προσωπική φωτογραφία τους σε κάποιο άλλο άτομο. Το 20% των παιδιών που φοιτούν στην Ε' και στην Στ' Δημοτικού δέχτηκαν κάποια πίεση για να κοινοποιήσουν μια προσωπική τους φωτογραφία και σε άλλο άτομο. 1 στα 3 κορίτσια που έχουν στείλει προσωπικές τους φωτογραφίες, το έχουν μετανιώσει. Το 38% των νέων έχει στείλει μια προσωπική φωτογραφία ενός ατόμου, χωρίς αυτό το άτομο να είναι ενήμερο. Στο 65% των περιπτώσεων γνώριζαν το εικονιζόμενο άτομο. Μόνο το 10% των νέων υπερασπίζονται το θύμα ή μιλούν στον/στην αποστολέα για τις πράξεις του/της. Το 9% των νέων λέει ότι έχει στείλει τη φωτογραφία ενός άλλου ατόμου. Οι νέοι δεν είναι πάντα γυμνοί στις φωτογραφίες που στέλνουν, αλλά συχνά φορούν μόνο τα εσώρουχα. Το 68% των νέων δηλώνει ότι τραβάει φωτογραφίες από τις οποίες δεν μπορεί να αναγνωριστεί το πρόσωπό τους, πράγμα που ενδεχομένως δείχνει ότι γνωρίζουν τους κινδύνους που σχετίζονται με την ανταλλαγή ερωτικών μηνυμάτων. Η ανταλλαγή ερωτικών μηνυμάτων είναι συνήθως ακόμη και μεταξύ μικρότερων παιδιών. Για παράδειγμα, το 10% των παιδιών που φοιτούν στην Ε' και στην Στ' Δημοτικού ανέφεραν ότι έχουν ήδη στείλει μια ερωτική φωτογραφία τους (Mediawise, 2021; Sensoa, s.d.).

Ένα πρόσφατο ρεπορτάζ του τηλεοπτικού προγράμματος Telefacts έδειξε ότι το 15% των γυναικών και το 7% των αντρών έχουν πέσει θύματα εκδικητικής πορνογραφίας ή ανεπιθύμητης προβολής των προσωπι-

κών τους φωτογραφιών (VTMGo, s.d.). Το 80-90% των θυμάτων εκδικητικής πορνογραφίας είναι γυναίκες (BeOut, 2020). Στο Βέλγιο, κατά την περίοδο 2015 - 2018, ο αριθμός των καταγγελιών για τέτοια αδικήματα, όπως η προβληματική ανταλλαγή ερωτικών μηνυμάτων σε συνδυασμό με την εκδικητική πορνογραφία και η αποπλάνηση ανηλίκων, αυξήθηκε από 1.200 σε 1.600 (CBS, 2019). Η πανδημία του κορονοϊού και τα lockdowns είχαν επίσης τεράστια επίδραση στην ηλεκτρονική θυματοποίηση παιδιών και νέων. Λόγου χάρι, κατά τη διάρκεια του lockdown του 2020, άνοιξαν 135 φάκελοι σεξουαλικής κακοποίησης νέων στην οργάνωση ChildFocus σε σύγκριση με τους 60 φακέλους την ίδια χρονική περίοδο ένα χρόνο πριν. Πρόκειται για μια αύξηση της τάξης του 125%. Αυτά είναι περιστατικά προβληματικής ανταλλαγής μηνυμάτων/εκδικητικής πορνογραφίας, σεξουαλικής παρενόχλησης, εκβιασμού και αποπλάνησης ανηλίκων (VRT, 2020).

Αναφορικά με τη χρήση των κινητών τηλεφώνων, σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τη Focus on Tech Life τους μήνες Οκτώβριο-Δεκέμβριο του 2016, 2 στους 3 Έλληνες, δηλαδή το 68,3% των συμμετεχόντων, δήλωσε ότι χρησιμοποιεί «έξυπνο» κινητό. 9 στους 10 συμμετέχοντες στην έρευνα που χρησιμοποιούν «έξυπνο» κινητό είναι 13- 24 χρονών. Επιπλέον, 7 στα 10 παιδιά που φοιτούν στο Δημοτικό, δηλαδή το 70,5%, ανέφεραν ότι χρησιμοποιούν το διαδίκτυο. Το ποσοστό είναι υψηλότερο για παιδιά ηλικίας 10 – 12 χρονών (84,1%). Tablet (30,1%), laptop (24,8%) και σταθεροί υπολογιστές (21,9%) είναι οι πιο συνηθισμένες συσκευές που χρησιμοποιούν τα παιδιά για να πλοηγηθούν στο διαδίκτυο. Ακόμη, 1 στα 6 παιδιά έχει κινητό τηλέφωνο (17,2%). Πιο συγκεκριμένα, το 3,2% αυτών είναι 6-9 χρονών το 35,5% είναι 10 -12 χρονών.

Φωτοτυπία 2: υποθέσεις εργασίας

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 1

Ο Δημήτρης, η Κλαίρη και ο Μοχάμεντ παίζουν εδώ και καιρό ένα βιντεοπαιχνίδι που λέγεται World of Warcraft. Είναι και οι τρεις στην ίδια ομάδα και μαζί νικούν κάθε αντίπαλο. Μια μέρα, η Κλαίρη προσπάθησε να πείσει τον Μοχάμεντ να παίξει ως αντίπαλος του Δημήτρη. Ο Δημήτρης είναι πολύ αργός και ούτε κατά το ήμισυ τόσο καλός όσο εκείνη και ο Μοχάμεντ. Εάν μπορούσαν να παίξουν χωρίς αυτόν, θα ήταν ήδη πολύ μπροστά στο παιχνίδι. Έτσι, καταστρώνουν ένα σχέδιο για να ξεφορτωθούν το avatar του Δημήτρη.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 2

Η Φωτεινή έχει εντοπίσει μια πολύ αστεία ιστοσελίδα. Μπορείς να δημοσιεύσεις σε αυτή μια φωτογραφία ενός ατόμου και οι επισκέπτες να ψηφίσουν πόσο άσχημο θεωρούν ότι είναι αυτό το άτομο.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 3

Ο Θωμάς σήμερα γλίστρησε σε ένα κομμάτι πάγου στο πάρκο και χτύπησε άσχημα στο πρόσωπό του. Παρόλο, λοιπόν, που το χτύπημα ήταν άσχημο, την ίδια στιγμή ήταν πολύ αστείο να τον κοιτάξεις. Το απόγευμα, ο Γιώργος έλαβε στο email του ένα βίντεο με το περιστατικό. Προφανώς κάποιο άτομο είχε προλάβει να το βιντεοσκοπήσει. Στην οθόνη φαίνεται ακόμη πιο αστείο απ' ό,τι στην πραγματικότητα, γι' αυτό και ο Γιώργος το έστειλε, ενώ είχε ξεκαρδιστεί, σε διάφορους φίλους του.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 4

Η Ειρήνη μόλις επέστρεψε από το ταξίδι της στη Δομινικανή Δημοκρατία. Ο φωτογράφος του ξενοδοχείου τη φωτογράφησε με το μαγικό της στην παραλία. Τώρα που έχει γυρίσει πίσω, βιάζεται να δημοσιεύσει αυτές τις φωτογραφίες στα προφίλ της στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να μπορούν όλοι να τη θαυμάσουν!

ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ 5

Η Μαρία κάνει συχνά chat με το αγόρι της. Κατά τη διάρκεια μιας κουβέντας τους, εκείνος της ζητάει να βγάλει τα ρούχα της. Η κοπέλα ενθουσιάζεται που θα κάνει κάτι τέτοιο για το αγόρι της και ξεντύνεται αμέσως.

ΦΩΤΟΤΥΠΙΑ 3 Ας φτιάξουμε τον οδηγό μας!

Βήμα βήμα:

Μερικά παραδείγματα:

1. Εντοπίστε τα θέματα που σχετίζονται με τη διαδικτυακή βία και τα οποία θα θέλατε να διερευνήσετε περαιτέρω. Ορισμένα παραδείγματα:

- Τι είναι η διαδικτυακή βία; Ποια είναι η διαφορά με τη βία εκτός διαδικτύου;
- Ιδιωτικότητα και η χρήση των φωτογραφιών
- Τι μπορώ να κάνω με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης: καλές συνήθειες και χρήσιμες συμβουλές!
- Οι αρνητικές συνέπειες
- Τήρηση του πρωτοκόλλου

Η ομάδα μπορεί να χωριστεί σε μικρότερες θεματικές ομάδες και αυτές να δουλέψουν σαν να ήταν μια συντακτική ομάδα.

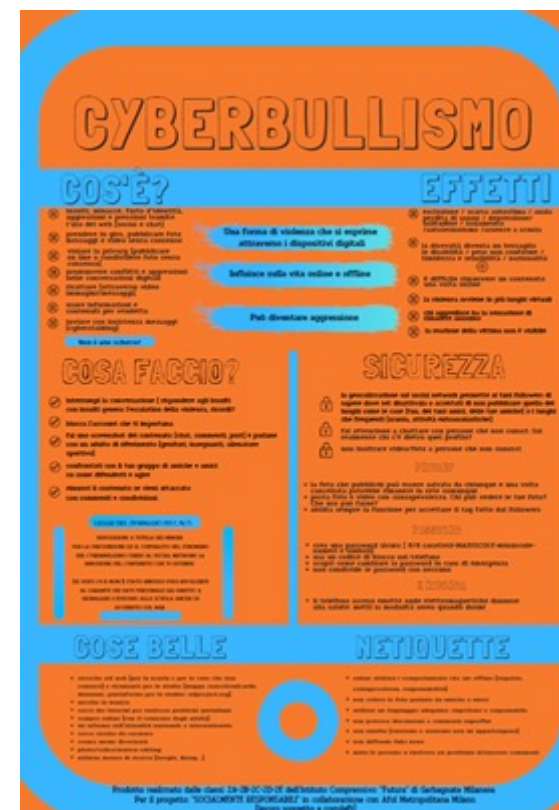
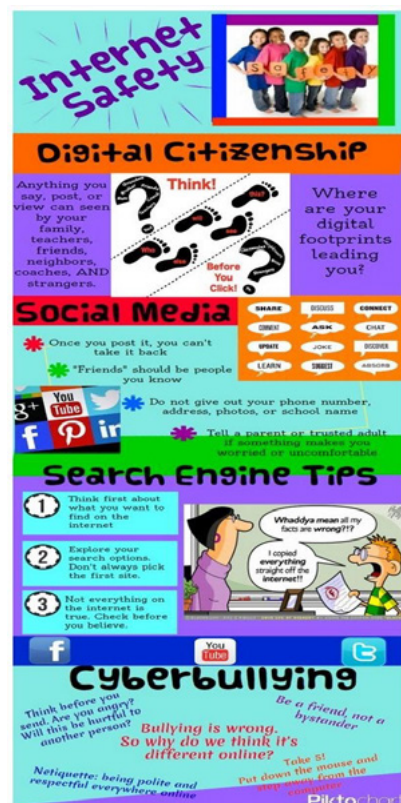
2. Διαλέξτε τον τύπο του προϊόντος επικοινωνίας: Τι θα προτιμούσατε να χρησιμοποιήσετε για την επικοινωνία: περιοδικό, αφίσα, γραφήματα πληροφοριών, φυλλάδιο
Ορισμένα παραδείγματα:

3. Ξεκινήστε την έρευνα για την εύρεση πληροφοριών και φωτογραφιών: διαλέξτε τις λέξεις-κλειδιά, ελέγξτε την αξιοπιστία των πηγών πληροφόρησης.

4. Αποθηκεύστε τις φωτογραφίες και τα κείμενα σε έναν φάκελο στον Η/Υ.

5. Συζητήστε όλοι μαζί για την επιλογή του υλικού.

6. Παρουσιάστε το υλικό στην τάξη.

7. Αρχίστε να κάνετε διάφορους συνδυασμούς με το υλικό που έχετε συγκεντρώσει και δημιουργήστε δωρεάν γραφήματα πληροφοριών.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4:

Αναπτύσσοντας Πολιτικές και Διαδικασίες για την Αντιμετώπιση της Βίας μεταξύ των Νέων στα Σχολεία

Η παρούσα ενότητα διατηρεί την ίδια μεθοδολογική δομή της Ενότητας 3 «Ανάπτυξη πολιτικών και διαδικασιών για την αντιμετώπιση των στερεοτύπων φύλου και της έμφυλης βίας στα σχολεία» του Youth for Love 1: Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών εδώ θα βρείτε επιπλέον υλικό για να βοηθηθείτε.

Δεξιότητες που καλλιεργούνται

Κριτική σκέψη
Ενσυναίσθηση
Επικοινωνία
Ομαδική εργασία

Φωτοτυπία 1
προτεινόμενο στάδιο για την ανάπτυξη των διαδικασιών οι οποίες εμπλέκουν το σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας

Φωτοτυπία 2
Σχέδιο διαδικασίας από προσαρμοστούν στο πλαίσιοτοπικός

Φωτοτυπία 1 – προτεινόμενο στάδιο για την ανάπτυξη των διαδικασιών οι οποίες εμπλέκουν το σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας ⁴

Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα σχολεία δεν είναι θωρακισμένα με συγκεκριμένες διαδικασίες ή πρωτόκολλα για να προλαμβάνουν και να αντιμετωπίζουν την έμφυλη βία στο σχολικό περιβάλλον και τη βία μεταξύ των νέων, ενώ τα περισσότερα σχολεία έχουν πρωτόκολλα ή διαδικασίες ενάντια στο bullying (διαδικτυακό και μη), το οποίο δεν καλύπτει πλήρως όλα τα φαινόμενα που σχετίζονται με την έμφυλη βία στο σχολικό περιβάλλον και τη βία μεταξύ των νέων.

Συνεπώς, κρίνεται ζωτικής σημασίας η υιοθέτηση σαφών στρατηγικών στις οποίες θα εμπλέκεται η εκπαιδευτική κοινότητα –μαθητές, εκπαιδευτικοί και λοιπό σχολικό προσωπικό–, αλλά και η οικογένεια, οι τοπικές αρχές και οργανώσεις, και όλοι οι σχετικοί παράγοντες σε τοπικό επίπεδο – γραφεία πληροφοριών και ξενώνες ενάντια στη βία, κέντρα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, ομάδες και οργανώσεις γυναικών, κέντρα νεότητας, κ.ά. Δεδομένου ότι κάθε πλαίσιο από τα προηγούμενα παρουσιάζει διαφο-

ρετικές ανάγκες και απαιτεί διαφορετικούς πόρους, προτείνουμε την προώθηση μιας συμμετοχικής διαδικασίας η οποία να περιλαμβάνει παράγοντες από την εκπαιδευτική κοινότητα. Να σημειωθεί ότι πρόκειται απλώς για μια πρόταση και ότι η όλη διαδικασία χρειάζεται να προσαρμοστεί στις ανάγκες και στους πόρους της εκάστοτε τοπικής κοινότητας:

⁴ Μια εκπαιδευτική κοινότητα περιλαμβάνει όλους τους παράγοντες οι οποίοι εμπλέκονται στην εκπαίδευση των παιδιών και των νέων σε μια τοπική κοινότητα, όπως είναι τα σχολεία και οι οικογένειες, αλλά και οργανώσεις, πανεπιστήμια, τοπικά ιδρύματα, ο ιδιωτικός τομέας, τα ίδια τα παιδιά. Η εκπαιδευτική κοινότητα δεν προσφέρει μόνο τις υπηρεσίες στα παιδιά, αλλά στηρίζεται στην ενασχόληση και τη συμμετοχή των νέων ώστε ως αυριανοί πολίτες να αναπτύξουν εκείνες τις δεξιότητες που θα τους κάνουν όχι μόνο να αναγνωρίζουν, αλλά και να διεκδικούν τα δικαιώματά τους. Οι παράγοντες που συνιστούν μια εκπαιδευτική κοινότητα αναφέρονται στην ακόλουθη φωτογραφία:

Φάση 0: δημιουργία μιας ομάδας εργασίας συμπεριλαμβάνοντας παράγοντες από την εκπαιδευτική κοινότητα και δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στη νεανική ηγεσία

Φάση 1: ευαισθητοποίηση πάνω στο θέμα των εμπλεκόμενων παραγόντων, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στις μορφές, στις αιτίες και στις επιπτώσεις της βίας, καθώς και στους χώρους και στις υπηρεσίες που διατίθενται σε τοπικό επίπεδο

Πώς: μέσω σεμιναρίων, επιμόρφωσης, ανταλλαγής απόψεων και στοχασμού

Εργαλεία και πηγές: Youth for Love Οδηγοί Επιμόρφωσης

Φάση 2: ανάλυση και μελέτη των πολιτικών, των πρωτοκόλλων και των διαδικασιών σε επίπεδο τοπικής κοινότητας και σχολείου

Πώς: μέσω έρευνας γραφείου, ανάλυσης σχετικών αρχείων και συνεντεύξεων με παράγοντες-κλειδιά.

Εργαλεία και πηγές: κανονισμός και διαδικασίες σχολείου, τοπικές πολιτικές, εθνικά σχέδια και κατευθυντήριες γραμμές

Φάση 3: στοχασμός και ανταλλαγή απόψεων με την ομάδα εργασίας που δημιουργήθηκε στη φάση 0 ώστε να αναγνωριστούν τα βασικά στοιχεία που χρειάζεται να συμπεριληφθούν στη διαδικασία

Πώς: workshop di co-design.

Εργαλεία και πηγές: Youth for Love Οδηγοί Επιμόρφωσης

Φάση 4: παρουσίαση της δουλειάς που έχει γίνει μέχρι τώρα ώστε η ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα να εγκρίνει τα βασικά σημεία τα οποία πρέπει να συμπεριληφθούν στις διαδικασίες

Πώς: μια συνέλευση ανοιχτή προς το σύνολο των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας

Εργαλεία και πηγές: τα αρχεία που δημιουργήθηκαν στην προηγούμενη φάση του

συνεργατικού σχεδιασμού

Φάση 5: δημιουργία ενός προσχεδίου των διαδικασιών από μια μικρή ομάδα εργασίας του σχολείου (με τη δυνατότητα συμμετοχής παραγόντων από την εκπαιδευτική κοινότητα).

Πώς: μέσω μιας σειράς συναντήσεων και ανάθεσης συγκεκριμένων καθηκόντων σε κάθε μέλος της ομάδας εργασίας

Εργαλεία και πηγές: κανονισμοί του σχολείου στους οποίους θα ενσωματωθούν οι διαδικασίες, άλλες σχετικές διαδικασίες (για παράδειγμα, αναφορικά με το bullying) προκειμένου να εννοποιηθούν και να γίνει συνδυασμός τους

Φάση 6: έγκριση από το σχολείο των διαδικασιών/ του πρωτοκόλλου

Πώς: approvazione del consiglio scolastico.

Εργαλεία και πηγές: συγκεκριμένη διαδικασία πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας μέσω της ενεργού συμμετοχής της εκπαιδευτικής κοινότητας

Φάση 7: διάδοση των διαδικασιών εντός του σχολείου και της εκπαιδευτικής κοινότητας

Πώς: διάδοση του σχετικού εγγράφου μέσω συγκεκριμένων ενεργειών και στρατηγικών για ανάλογα με την εκάστοτε ομάδα ενδιαφέροντος· υλοποίηση μιας εκστρατείας ενημέρωσης, της οποίας θα ηγούνται οι μαθητές, ώστε να βεβαιωθείτε ότι όλοι οι παράγοντες είναι ενήμεροι για τη διαδικασία/ πρωτόκολλο που δημιουργήθηκε

Εργαλεία και πηγές: η φαντασία σας!

Φωτοτυπία 2 – Προσχέδιο διαδικασίας με σκοπό την προσαρμογή του σε τοπικό επίπεδο

Πρόλογος:

Προσθέστε έναν πρόλογο, λόγου χάρη: Η παρούσα διαδικασία/Το παρόν πρωτόκολλο, υιοθετήθηκε από τη σχολική επιτροπή/το σχολικό συμβούλιο στις _____ (προσθέστε ημερομηνία), κατά τη σύσκεψη με αριθμό _____, με σκοπό την πρόληψη και τη διαχείριση της βίας μεταξύ μαθητών, τόσο εντός όσο και εκτός του σχολείου, και είναι πλήρως εναρμονισμένη/εναρμονισμένο με τον σχολικό κανονισμό, ενώ αποτελεί πλέον αναπόσπαστο κομμάτι του.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Προσθέστε τη σχετική ευρωπαϊκή, εθνική και τοπική νομοθεσία και τις αντίστοιχες πολιτικές για τη βία μεταξύ των νέων και την έμφυλη βία στο σχολείο.

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΒΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Προσθέστε έναν ορισμό δίνοντας επίσης έμφαση στις μορφές, στις αιτίες και στις συνέπειες της βίας (μπορείτε να βρείτε σχετικές πληροφορίες στα βιβλία «Youth for Love: Οδηγός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών»)

ΠΡΟΛΗΨΗ

Ποιες ενέργειες χρειάζεται να γίνουν για την πρόληψη της βίας στο σχολείο; Από ποιον και με ποιον τρόπο;

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Πώς αντιμετωπίζονται τα περιστατικά βίας; Ποιοι είναι οι μηχανισμοί καταγγελίας τέτοιων περιστατικών; Ποια μέτρα εφαρμόζονται; Ποιοι είναι οι εξωτερικοί παράγοντες που χρειάζεται να εμπλακούν; Πότε και με ποιον τρόπο χρειάζεται να εμπλακούν;

Εστιάστε:

1. Στους μηχανισμούς καταγγελίας των εν λόγω περιστατικών
2. Στη διαχείριση και στα μέτρα που πρέπει να εφαρμοστούν

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Ποιος εμπλέκεται; Ποιες είναι οι αρμοδιότητες του καθενός;

Co-funded by the Rights,
Equality and Citizenship (REC)
Programme of the European Union

Partnership:

Στο έργο συμμετέχουν 4 χώρες και 5 οργανισμοί:

ActionAid Italia, Ιταλία

ActionAid Hellas, Ελλάδα

AFOL Metropolitana, Ιταλία

CPE - Centrul Partneriat pentru Egalitate,

Ρουμανία

UCLL - UC Limburg, Βέλγιο

act:onaid

Afol
METROPOLITANA
collegiamo il lavoro

CPE
CENTRUL PARTENERIAT
PENTRU EGALITATE

UC Leuven
Limburg
MOVING MINDS

Το περιεχόμενο αυτής της εργαλειοθήκης αντιπροσωπεύει μόνο τις απόψεις των συγγραφέων και αποτελεί ευθύνη τους.
Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει καμία ευθύνη για τη χρήση που μπορεί να γίνει των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.